

Revista Centrului de Cercetări Sociale,
Științe Politice și Administrative

SOCIETATE ȘI POLITICĂ

Revistă semestrială interuniversitară
Numărul 2, noiembrie 2010, semestrul II

„Vasile Goldiș” University Press
2010

The Purpose and Objectives of the SOCIETY AND POLITICS Review Board

SOCIETY AND POLITICS is a half-yearly publication issued by the Center for Social Researches, as part of the Research Institute within the Western University "Vasile Goldis" of Arad – being the successor to the *STUDIA UNIVERSITATIS "VASILE GOLDIS" – SOCIAL AND HUMAN SCIENCES SERIES*, started in 1994.

The main topics of the review are focused on field of research in the area of sociology, political science, public administration, social and community psychology, public policies, European construction, political ethics and related specializations. The research results proposed for publication – whether theoretical or applied, make use of the specific methodology of multi-, inter- and transdisciplinary approaches, correlated to "top" knowledge in the field.

The review is intended not only for experts in the academic environment and in specialized research institutes, but also for staff in public institutions, high officials in public administration and young persons interested in these fields of research, in the prospect of formation for a future career (university students, master's and doctoral candidates).

The approval for publication is subject to an objective and impartial selection procedure, based on a rigorous assessment of each article. Thus, the scientific board encourages high-level scientific research, which may contribute to an increased thoroughness of theoretical and practical knowledge, to the development of the analytical, synthetic, comparative and creative capacity of potential readers, but also to the formation of convictions, abilities, and competences that the topics of the articles aim at.

The review is nationally recognized by the National Council for Scientific Research in Higher Education ever since 2007 and is registered in the CEEOL International Database (2009) in Germany, Index Copernicus Internațional – Poland (2010) and DOAJ – Sweden (2010).

Responsabilitatea privind conținutul materialelor publicate aparține în întregime autorilor /referenților științifici.

Revistă evaluată de Consiliul Național al Cercetării Științifice din Învățământul Superior: **Categoria B+**, cod CNCISIS 834, indexată în Baze de Date Internaționale (BDI) CEEOL (www.ceeol.com) din Frankfurt - Germania, Index Copernicus Internațional – Polonia (www.indexcopernicus.com) și DOAJ – Suedia (www.doaj.org).

ISSN print: 1843-1348
ISSN on-line: 2067-7812

Adresa/ Editorial Office:

„Vasile Goldis” University Press, revistă semestrială,
B-dul Revoluției, Nr. 94-96, 310025, Arad, România

E-mail: miovan@uvvg.ro

Web: www.uvvg.ro/socpol

Tel. / Fax: 0040-257-284899

Editorial Board:

Redactor – șef: Marțian Iovan, Universitatea de Vest „Vasile Goldiș” din Arad

Consiliul științific:

Aurel Ardelean, Universitatea de Vest „Vasile Goldiș” din Arad, România
Mihai Aniței, Universitatea din București, România
Clemens Clockner, Universitatea din Wiesbaden, membru al Academiei Germane
Alexandre Dorna, Universitatea Caen, Franța
Anca Duțu, Universitatea Liberă Internațională din Chișinău, Moldova
Letiția Filimon, Universitatea din Oradea, România
Adrian Gorun, Universitatea „C. Brâncuși”, Târgu Jiu, România
Marius Grec, Universitatea de Vest „Vasile Goldiș” din Arad, România
Harry Grossmann, Universitatea din Frankfurt-Hanau, Germania
Calciu Rodica Hanga, Universitatea din Lille, Franța
Nicolae Iuga, Universitatea de Vest „Vasile Goldiș” din Arad, România
Vovkanych Ivan, Universitatea Ujgorod, Ucraina
Ilona Máthé, Universitatea Szent István Gödöllő, Ungaria
Patrizia Messina, Universitatea din Padova, Italia
Vincenzo Milanesi, Universitatea din Padova, Italia
Adrian Miroiu, SNSPA, București, România
Basarab Nicolescu, Universitatea Paris VI, Franța
Delia Podea, Universitatea de Vest „Vasile Goldiș” din Arad, România
George Poede, Universitatea „Al. I. Cuza” din Iași, România
Viorel Prelici, Universitatea din Timișoara, România
Roseann Runte, Universitatea Carleton, Ottawa, Canada
Emanuel Socaciu, Universitatea din București, România
Tanguy de Wilde d' Estmael, Universitatea Catolică din Louvain, Belgia
Lucia Maria Vaina, Universitatea din Boston, SUA
Răzvan Theodorescu, membru al Academiei Române, București, România
Cătălin Zamfir, membru corespondent al Academiei Române, București, România
Liviu Zăpârțan, Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj, România

Birou de redacție:

Secretar general de redacție / Executive Editor: lect. univ. dr. Cristian Bețe

Editor: conf. univ. dr. Roman Regis

Responsabil de număr: lect. univ. dr. Sorin Bulboacă

Traduceri / Translations from Romanian were revised by: lector dr. Stăncuța Laza, lector dr. Narcisa Țirban, Emilia Rus

Tehnoredactor/ Made-up: prof. Daniela Dumitrescu

CUPRINS

IOVAN, M., <i>Sensuri și semnificații ale culturii politice în secolul XXI; socializare și aculturație politice</i>	
REGIS, R., <i>Caracteristici ale culturii și democrației consolidate. Aplicații în cazul României</i>	
ȘTEFANACHI, B., <i>Statul și provocările globalizării: descentralizarea guvernării și descentralizarea cunoașterii</i>	
MATEI, O., <i>Citizens of the 21th century and their expectations towards good and right in a democratic world</i>	
MORCAN, O., <i>Integrarea în școala de masă a copiilor cu deficiențe mintale</i>	
MAIER, R., <i>Implicații psihosociale ale stării de boală</i>	
LUPAȘ, A., <i>Egalitatea de șanse pentru toți – un deziderat al democrației</i>	
PORUMBĂCEANU, C., <i>Politica agricolă comună a UE și aplicarea acesteia în România</i>	
<i>Authors' guidelines</i>	

CONTENTS

IOVAN, M., <i>Senses and significations of political culture in the 21st century; political socialization and acculturation</i>	
REGIS, R., <i>Characteristics of consolidated culture and democracy. Applications in Romania</i>	
ȘTEFANACHI, B., <i>The state and the globalizations' challenges: the governance and knowledge decentralization</i>	
MATEI, O., <i>Citizens of the 21th century and their expextations towards good and right in a democratic world</i>	
MORCAN, O., <i>The integration in the normal school of children with mental illness</i>	
MAIER, R., <i>Psychosocial implications of state of mind</i>	
LUPAȘ, A., <i>The equality of chances for all the citizens – a requirement of democracy</i>	
PORUMBĂCEANU, C., <i>The common EU Agricultural Policy and its application to Romania</i>	
<i>Authors' guidelines</i>	

SENSES AND SIGNIFICATIONS OF POLITICAL CULTURE IN THE 21ST CENTURY; POLITICAL SOCIALIZATION AND ACCULTURATION

Ph. D. Marțian IOVAN
“Vasile Goldiș” Western University of Arad
Telephone: 0040/257284899
E-mail: miovan@uvvg.ro

ABSTRACT. *In this article, the author, after having comparatively analyzed senses and significations of the concept of politic culture, as stated by several renowned authors in the world of science, proceeds to a differentiation of general political culture from those political cultures that are integrated into the lives of contemporary political agents (subcultures, political countercultures, marginal cultures, political cultures of public policy makers etc.) which coexist on the territory of a state.*

Using praxeological and systemic approaches, the author discusses the place and role of contemporary ideologies in their quality as a directional and dynamogenic factor in political practices, as well as political socialization and acculturation as methods of reproducing and developing political culture in accordance with the necessities imposed by the global development of society and by its subsystems. The formation of a solid political culture, through education and communication in general, both at individual and at social level, conditions the maturation of democracy, and the launching of public policies likely to solve individual and community issues.

Keywords: *participative political culture, subcultures and countercultures, socialization, acculturation, ideology.*

1. Introduction

The concept of culture is a polysemantic one; in specialized literature there is a wide range of senses and significations attributed to this term, which have been stated in various definitions: nominal, genetic, structural, functional, historical, psychological, ostensive, normative etc. In his work, “*Sociodynamique de la culture*” – 1967, Abraham A. Moles observed the existence of over 250 definitions. And if we should consider different segments of culture in society at

large, different subcomponents or historical moments of the morphology of culture, then the number of definitions, descriptions and nuances would tend to increase exponentially.

In everyday language, the applications of such expressions as: cultured person, high culture, mass culture, average culture, popular culture, elite culture, classic culture, modern culture, political culture, universal culture etc are often discussed. All these make us question the real meaning of culture. Certainly, the modern sense of the concept of culture was first used by Edward B. Tylor and defined in his work "*Primitive culture*" – London, 1871: "Culture, or civilization, taken in its broad, ethnographic sense, is that complex whole which includes knowledge, belief, art, morals, law, custom, and any other capabilities and habits acquired by man as a member of society." Thus understood, culture is a result of mental, spiritual and organizational development of society. In the century, the term of 'culture' was correlated to, and almost identified with that of civilization. A. Comte, for instance, believed that civilization resided in the development of the human spirit, in development of the action of man on nature which is, in fact, the direct consequence of the development of spirit. Subsequently, O. Spengler would maintain that civilization was the inevitable destiny of a culture, the most exterior and most artificial stage that the human species can reach. Starting from such connotation, the last century knew an ample recurrence of the expressions: "material culture" and "spiritual culture", "explicit culture" and "implicit culture" (spiritual values, attitudes, ideals, symbols etc.), "real culture" and "ideal culture", "subculture" and "counterculture", cultural transmission, acculturation etc.

Regardless of the type of discourse referring to culture, subsidiarily all sociologists agree on a few defining notes of the concept. Thus, ideas such as: culture is a socio-historical product that is the gauge of human beings, culture is what differentiates humans from all the other species of the biosphere, culture comprises all acquisitions of the agents of social action resulting from creation, culture is all that is to be learnt throughout one's social life and transmitted from generation to generation, it is a learned and socially transmitted inheritance etc., reunite the agreement of anthropologists, sociologists, humanists. Today it is evident to all those who study society and its history that any human community, any agent of social practice (individual, company, political party, state, political elite etc.) possesses a specific, concrete culture, which influences and determines the total development of its composing members. Upon birth, each human individual finds a preset culture (models, patterns, paradigms, codes, symbols, habits, traditions, norms, mentalities, values). The human will assimilate and acquire humanity while becoming a cultural subject, while internalizing cultural values. This is obtained through education and self-education, through the action of socialization factors. Through cultural transmission (what Ralph Linton called

the “social heredity of the members of a society”) human beings became the dominant species on Earth. In such a system of reference, political culture holds its specific place and plays a privileged part.

The financial, economic, social and cultural crisis started two years ago on a worldwide scale, shifts the focus again on the issues regarding the structure and dynamics, the functioning and efficiency of political culture. It is not so much the theoretical – philosophic, sociological and anthropological dimensions regarding political culture that come first in debates, as its practical, behavioral and pragmatic components. This reality is illustrated by the strong development in the system of political sciences, in public policies, in administration science and the management of state institutions. The imperious need for any state institution (government, ministries, directorates, agencies, councils, presidency, local public authorities etc.) is to possess such a political culture (which is always multi- and interdisciplinary) as to be capable to launch the appropriate policies for solving community problems and, first and foremost, those on the public agenda. Without a political culture at general state level and at the level of each public authority within the European Union or within its composing states, on a national, regional and local scale, which would be solidly based and operational, the efficiency of designing and implementing public policies cannot be guaranteed, neither can the ongoing crisis come to a close.

Given the situation, it is necessary to make a distinction of principle between the theoretical, systematic political culture of state institutions, which is transmitted and assimilated officially in relevant faculties, postgraduate studies, doctoral schools, and the political culture of the community, of the masses, of the citizens. The latter is driven by parties, interest groups, pressure groups, *mass-media* institutions, the system of communication between the government and the governed. The current crisis will certainly have among its results: the development of the functional political culture of the agents involved in finding solutions to the problems with which human communities are confronted and their practical finalization, the invention of new political instruments, the value-related detachment of the role of knowledge and, implicitly, of media coverage, the shift of place and role in hierarchy not only by political actors, but also their ideological – doctrinal orientations, a new perspective on using force in international relations, in the globalization process as method of overcoming the crisis etc.

Here are a few aspects which place the senses and significations of the concept of political culture at the center of the scope of interests for researchers in the field of political, economic, socio-human, juridical sciences, but also for those in transdisciplinary fields, such as political philosophy, philosophy of law or political anthropology.

2. Significations of the concept of political culture

The expression “political culture” was introduced in political science during the last half of a century, especially in the works of American research. Naturally, there had been generic terms covering the same reality centuries before this expression was coined, which were used in an encyclopedic discourse, with a contemplative or metaphysical connotation. But this time the expression so defined (from the standpoint of pragmatic philosophy) as to be used in comparing contemporary systems and regimes, in recording tendencies, rules and mechanisms of intervention in political life, in the sense of deepening democracy, enhancing the efficiency of governing activities and public affairs management. The first empirical sociological studies were dedicated to the political culture of democracy and of the social processes and structures sustaining it. Gabriel A. Almond and Bingham G. Powell wrote, in 1966, that: “Political culture is the pattern of individual attitudes and orientations toward politics among the members of a political system. It is the subjective realm which underlies and gives meaning to political actions. Such individual orientations involve several components, including (a) cognitive orientations, knowledge accurate or otherwise, of political objects and beliefs; (b) affective orientations, feelings of attachment, involvement, rejection, and the like, about political objects; and (c) evaluative orientation, judgments and opinions about political objects, which usually involve applying value standards to political objects and events”¹. In other words, political culture stands for the entire network of orientations, attitudes, convictions and values by which the individual relates to the political system. In the same spirit, Lucian W. Pye regarded political culture as a set of beliefs and attitudes orienting political life and providing the rules intended to regulate political behavior. It entails both political ideals, and the norms with which politics operates. Likewise, the English political scientist Al. Ball believed that political culture is generally composed of attitudes, beliefs, emotions and reality values linked to political life, whereas Y. Schemel (France) preferred the expression “political cultures”, which would suggest cultural plurality, for, in reality, there is no one political culture; there can be, however, common notes to these multiple political cultures: the attitude towards the political system, political beliefs and significations that are pertinent to a collectivity.

---

¹ G. A. Almond, B. G. Powell, *Comparative Politics. A Developmental Approach*, Boston, 1966, p. 50.

All these definitions of political culture have in common the fact that they prevalently illustrate the subjective dimension of political practice, they explicitly refer to the psychological dimensions of politics, which are, essentially, the following three: a cognitive dimension (knowledge, explanations, interpretations, anticipations referring to internal and external political events); an affective or emotional dimension (expressed in affects, affective dispositions, feelings, passions etc.), which have an obvious role in forming attitudes and creeds, and an evaluative dimension, expresses in the judgments of value with regard to political events and processes, according to the scale of values to which the individual has adhered. Evidently, these three dimensions of political culture are systemically and functionally correlated, resulting in three states of mind that the population has about politics: approval, apathy and alienation. Depending on the way in which the cognitive elements of political culture combine with the affective and evaluative, these combinations may result, according to G. Almond and Sidney Verba, in the following types of political culture:

a) A parochial (local or provincial) political culture, specific to traditional societies, to communities that are unaware of the importance of national and world issues and have no interest in the values and mechanism of the national political system. This is the political culture of villages, ethnic groups, regions – where the church, the school and the town hall are key institutions. Knowledge, feelings and judgments of value are oriented toward these local structures.

b) A political culture of submission (subordination), corresponding to communities regulated by national values. Within these societies, the agents of political action are aware of the existence of a political system, but contend themselves on an attitude of passivity with regard to participating in political life and decision making processes. This is due to the fact they believe the political system to be thus built so as to protect their lives and personalities, without expressing initiatives and requirements to the state authority. That is, the system will work well, the advantages will be good for all citizens, if they comply with the decisions and regulations corresponding to an ethics of submission.

c) A participative political culture, which corresponds to democratic system and is the result of developed educational processes and a high extent of organization, also reflecting the political-social experiences that are specific to democratic countries. Citizens possess several subjective means and abilities, skills and dexterities for using them rationally, for the purpose of influencing decision making, the progress of political events, representation or for stopping those administrative decisions that would negatively affect their interests.

These types of political cultures coexist in contemporary society, they combine and influence each other, they fuse or intertwine among individuals who

form the political community of that country. Thus, for instance, the citizens of a participative political society are not solely oriented towards active participation in politics, they are also subject to laws and authorities, as well as being members of a group with a parochial culture. The political orientations of an individual contain, to varying degrees, elements of parochial, submission and participative culture. Likewise, any particular political culture involves the same three types of elements, combined to specific proportions.

G. Almond and S. Verba conducted an ample research between 1958 and 1963, in five countries: the U.S.A., England, Italy, Germany and Mexico, on a sample population of 1,000 subjects, questioned in each country. The purpose of the research was to discover the cultural bases of democracy. Considering the degree of participation (expressed in practical performances) by citizens in the workings of a democratic system as a core value of political and civic culture, Almond Verba measured the level of political culture in each of the five countries, using the following indicators: the amount of political knowledge; the civic component; the modes of political action; the evaluation of the political system. The conclusion they reached, at that time, were: only the U.S.A. and England had reached the necessary degree of correlation between the primary structures of society (families, local communities etc.) and the national political structures which provide functionality to democratic participative culture. Italy and Mexico would have a parochial culture; Germany – one of submission. In societies where there is a rupture between political attitudes and social ones, there appears to be a political culture of alienation (Italy), either one of submission (Germany), or a dissident political culture (Mexico). Thus, political culture has an impact on the political system to which it belongs. There is a democratic political culture – a *pattern* of political attitudes sustaining democratic stability, political modernization, in the sense of increasing the efficiency of governing activities. The citizens belonging to a democracy possess a rational – active culture, which means that they are expected to be active in politics, to be guided by reason, and not by emotions, when approaching politics, to be well informed and base their decisions on careful thinking, on correlating individual interests to collective ones, on the ethics of responsibility. As long as citizens do not act according to the standards of rational-active culture, democracy has failed. Low levels of political culture, insufficient information, apathy, passivity among citizens are indicative of a weak democracy.

To these three types of culture are added, under the impulse of audio-visual means – as R.G. Schwartzberg wrote, the “spectacle” political culture, which is damaging in a different way than the culture of submission. If the latter ensures professed dominance and admits open violence, the spectacle culture is nothing but simulation, artifice, parody. It is a deceptive representation of democracy, a simulacrum of participative culture. Individuals believe themselves

to be free, active, and influential. They believe that they actors of the political system, when in fact they are not but spectators, deceived and deluded by the “game of politics” that is played on the TV screen and behind the voting booth curtain”². Thus, the spectacle culture comes to insidiously replace participative culture, and the political spectacle replaces democracy, brining back into discussion the issue of man’s political alienation, even in advanced democratic societies.

*   *
                 *
                 *

In another perspective – the praxeological one, political culture pertains to the subjects of political action, to those who are involved, direct or indirectly, in politics, are part of political life either as leaders or as followers, with the mention that in democratic societies the two *statusses* (leader, follower) are cumulated by most citizens. Political culture is a reality that is present in all societies organized according to political criteri, being the result of cumulative efforts by many generations, aimed at bringing about a social order in which the lives of individuals would be possible and guaranteed, and which would secure the requirements for a good functioning of the entire social body (people, nation, human collectivity), social progress and the development of the personalities of the members of that social body.

Being a component of a society’s culture, political culture has the same structural components, but they gravitate around political values and guide political action, and the workings of the political system in a society. The immense diversity of politically organized human collectivities and the impressive variety of concrete political agents results in a pluralism of political cultures (for example: the political culture of Romanian elite, the political culture of the electoral body, the political culture of party X or Y, the political culture of ethnic minority A or B, the political culture of youth in general or of the youth affiliated to a party, the political culture of governors *versus* the governed, the political culture of those at power *versus* opposition, the political culture of pressure groups etc.). Behind concrete elements, specific to the culture individual political agents, common, general and essential elements of political culture can be traced and functionally correlated into a pattern. Its elements are:

a) Cognitive, by which the agent of political action reflects, understand, explains his political deeds, the politico-social universe, the possibilities and

---

² R.G. Schwartzenberg, *Statul spectacol*, Ed. Scripta, București, 1995, p. 243-244.

opportunities of his participation in political practice. Political knowledge, the amount of political-juridical information existing in society and, especially, in the experience of the agent of political action, have been internalized in the form of operational acquisitions, being both a resource and a means of political practice, which facilitate a conscious, rational, responsible and efficient action. Besides operational political information, in all contemporary cultures there is also knowledge, contemplative, speculative information, situated somewhere in the passive realm of knowledge and political culture. One cannot, however, exclude the possibility of updating this information, of transforming into an operational instrument, favorable to increasing the rationality and efficiency of political practice in certain social circumstances.

b) Axiological, by which the agents of political action (political leaders, political elite, parties, pressure groups, electorate etc.) evaluate, according to a certain criterion, facts and procedures of political practice, as well as their own performance, establishing a hierarchy and action priorities, determining utility, the sense of actions, the possibilities of political alliance etc. All these evaluations are essential for scheduling action, for creating strategy and tactics, but also for correlating the political agents' own actions "on the fly".

c) Creative, by which the agents of political action process the cognitive, affective, motivational and moral-volitional data which they possess in experience, constructing and developing new political values, solving issues made current by the flows of social events. All these involve creative efforts for adapting, constructing, and producing novelty; the creation of political values constitutes the nucleus of political culture, the factor that gives the measure of success in action and predetermines the historical importance of political actions.

d) Praxeological, used in the political action of values, such as: political agenda, strategies, tactics, political ideals, political means and resources, objects that undergo transformations (which, in connection to governing acts, become politicized), acts of legalization, decisions, control etc. All the components of political practice are contained within the scope of political culture and can be evaluated as values, pseudo-values and anti-values. Some pertain to the material, others to the non-material (ideal) side of culture - each having specific, irreplaceable functions in political practice, in achieving the objectives of politics in general.

e) Communicational, concretized in the transmission political information between the two poles of political life: the governors and governed, between political society and civil society, between political elite and the citizen. The communicational realm overtook, by a wide margin, the other means of political practice (as source of efficiency, operativeness and importance) in the 20th

century. Hence, a growing interest by all governments in perfecting it. No politics is possible without communication, and this is especially true in the case of the democratic political system. The modernization of communication political systems proved to be necessary to the development of political life, to the transfer of political models through learning, imitation, education, through the action of the various factors of political socialization - processes occurring within the same human community or among different collectivities.

All these elements are organically correlated into a functional system of political culture, centered on a table of political values, specific to each society. Dominant political values are promoted and propagated by those who are at power. Liberal values may be “at the top” in on political system, while the values of social-democracy, or Christian democracy etc. may be prevalent in another. This emphasizes the role of ideologies as integral parts of political culture. But the political culture of a society must be evaluated not according to the content of ideology (in such a case, the political scientist would have to characterize cultures that are so different in superlative terms), but according to the performance of political practice, and especially according to the amount of good, justice, welfare, happiness and truth brought to the people by a concrete political system. This is due to the fact that the elements of political culture participate, directly or indirectly, in a network of circuits composing global political practice. A disparate element of political culture, even if it has a perfect individual quality, will be devoid of value if the political action integrating it does not yield the socially expected results. From this point of view, the political culture of a society has passive (“dead”) and active elements, latent and manifest elements, “parasite” (“pseudo-values”) elements and functional elements, lucrative and inhibitive elements, propelling and barking elements etc.

Political culture, part of the overall culture of society, has been and will remain a variable depending on the general progress of human communities. It is subject to transformations, and implicitly to development and modernization. Throughout this historical process, it has demonstrated its ambivalent role: political culture, in its development, favors, on the one hand the increase in the degree of human freedom and, on other hand, limits the freedom of humans. Political culture increases freedom because it enables the elaboration of more soundly based options and the choice from a rational offer of acceptable variants, favoring participation in political life in the light of anticipating long-term effects. At the same time, political culture liberates the citizens from the effort of permanently reinventing the mechanisms of participation in political life, from exerting control on the activity of decision-makers, contesting political acts etc., for these may be ensured through social learning, through political socialization, generating free time, necessary for explorations and creation. At the same time,

developing culture limits the freedom of citizens, as people are not free to do what they want to. Laws, normative acts, as inventions of juridical culture, prevents citizens from engaging in certain types of actions (for example: founding a fascist part, making an assault on the city hall or the government headquarters or not failing to pay their taxes) and makes them act in a certain way or in accordance to certain standards. But political culture sets uneven limits (depending on one's affiliation to a class, wealth, sex, professional *status* etc.).

The political culture of an agent of political practice (political party, body of state, pressure group, community, organization etc.) has a certain inner structure and coherence, dependent on fundamental values, worldview, religious creed, ideological dominants present in the consciousness and imagination of political agents. One's worldview, approach to history, religious and doctrinal creed are as many criteria for political action in the sense of increasing the degree of order, solidarity, freedom and justice in society. From this standpoint, Nicolae Frigioiu observed that in human societies culture appears "as a factor of unity, both for personality traits, and for the different personalities and communities. Culture is first and foremost continuity and cohesion, for there is no culture without tradition."³ Consequently, the ideological creed, the order of values within political culture is what orients the development and functioning political cultures in society, they are responsible for the degree of coherence, efficiency and efficacy of the dynamogenic, attitudinal, evaluative and motivational components of the political culture of each participant (person or institution) in political.⁴

Having ideational (knowledge, justifications, argumentations, political ideals, a specific view on society and the course it should take etc.), affective (affects, emotions, feelings, political passions etc.), motivational (motives, interests, convictions, aspiration levels etc.), volitional (attitudes, decision-making capacity, perseverance, power of action and reaction etc.) components and including a stock of political resources and instruments, the political culture of different agents and politically organized human communities cannot remain neutral; in its entirety – political culture has a certain dynamic, a power to adapt, and react in interactions with other cultures, to impose certain decisions and norms. Essentially, political culture stands for struggle, commitment, practical effort, in order to preserve a socio – economic and cultural system, change it, or negate it. The political culture of the members of an organization, agent, or

---

³ Nicolae Frigioiu, *Politologie și doctrine politice*, Vol. 1. *Introducere în științele politice*, Editura Economică, București, 2007, p. 155.

⁴ Marțian Iovan, *Studii de știința și filosofia politicii*, Editura Dacia, Cluj – Napoca, 2006, p. 90-92.

politically organized community is based on the members' agreement or disagreement with the direction or strategy for which the efforts are made.

In a society or in a state, political culture is held by direct and indirect participants to political life, supporters of political actors and electors, that is, a great part of the electoral body; beside these, there are those with attitudes of apathy and alienation. It is evident that, in times crisis, as is the case now, objective motivations are created for increasing participation in political. In such a context, one must re-analyze the structure and functioning of political culture, its role, the relations between political awareness, ideologies, political agenda, political affectivity, political attitudes and volition, in order to find the most effective and appropriate procedures for modeling and using political culture in carrying out projects, strategies, and political agenda.

3. The diversity of political cultures

The pluralism of political cultures is expressed both on a planetary scale, in the differences between political societies, between political systems and regimes and peoples, and within one and the same society.

As regards the diversity of political cultures among societies, anthropological reports showed a considerable cultural diversity, regarding the material aspects of political culture, the organization of relationships among the members of society, values, norms, habits, political morals and taboos, political symbols, administrative-territorial organization etc. The emphasis of differences among political cultures made use of certain criteria: dominant values in the political system (the American political culture, for instance, and all other democratic cultures consider the human being, as individuality, to be a supreme value, the respect for human rights is the axiom of any political agenda, whereas in communist regimes, and in those involving command in general, priority is placed on collectives, on general interests, and not on individual personality); the economic structure, based on which capitalistic, socialistic and mixed political cultures were formed; the level of development rendered, among others, by the Gross Domestic Product per capita, depending one may talk about political culture in developed, averagely developed, underdeveloped, developing societies; historical, geographical or climatic criteria, depending on which one may talk about the political culture of insular and continental countries, of countries with warm, temperate and cold climate, of countries with millennial state traditions and countries with a shorter history of political life, of countries colonially dominated by France, in contrast to those dominated by Great Britain or Portugal.

Sometimes, cultures were classified using the older division of Apollonian vs. Dionysian cultures. Thus, a Dionysian political culture would give vent to unchained imagination, frantic activities, participative passions, exaggerated sensibility, whereas the Apollonian one lays emphasis on rational sobriety, logical calculus, discretion, moderation, mechanical observance of laws, on the pre-eminence of collectivity over the individual.

The diversity of political cultures in human communities comes to testify to the innovative power of political elites and to the flexibility and versatility of institutions and political-judicial organizations. Just as the political cultures of different societies vary over space and time, the social segments composing a society may produce variety in political structure, especially in the modern and postmodern era, resulting in the political culture of the regime and the political culture of the opposition, the political culture of left (prevalently relating to the following values: equality, social justice, equity, solidarity, progress, the secular sense of human life, Republicanism, powerful state, unconditional social protection etc.), the political culture of the right (oriented by a different set of values: the pre-eminence of individuals over collectivity, human rights, defense of property, social order based on the law, promotion of naturally formed elites, belief in God, conservatism, anti-communism), a liberal, Christian-democrat, communist, nationalistic, conservative, ecologist etc. political culture. As in the last century, specialized literature still operates with such expressions as: “political culture of the masses”, “political culture of the elite”, “political culture of governors”, “political culture of electors”, “marginalized political culture”, “political culture of consumption”, “political culture of the assistential state”, political culture of a majority within a national state, in the European Union etc. Political cultures have proliferated at an exponential rate due to the democratization of society, the generalization of compulsory education, the development of mass-media, the globalization of the information society. Extending the practices of creating and implementing public policies among thousands of political agents in the same country led to the formation of political cultures with highly individualize. In order to designate this variety of political culture within a society, the term of political subculture was introduced, with the expression of *political cultures*⁵ being sometimes used.

Political subcultures may be based in a social class, an ethnic or religious group etc. which, by reacting to the process of homologation and generalization of official political values, build their own systems of values, representing a sublimation of their needs, attitudes and lifestyle at the level of community life.

---

⁵ Cristian Preda, *Introducere în știința politică*, Polirom, Iași, 2010, p. 198 (unde autorul intitulează un capitol „Culturile politice”).

Political subcultures summarize the worldview of collectivities guided by democratic values. As V. Măgureanu showed, “they are not opposed to official values, they do not contest these values, but they institute a sort of parallelism between the values of the group, practiced and recognized by its members, and official state values, which are relevant for those communities only when they concern general or national interest”⁶. In any case, a political subculture has a matrix, a pattern conferring an identity, a personality to the collectivity and political organization. The identity of a political subculture can be based on its ethnic heritage (the culture promoted by the Roma Party, by U.D.M.R. etc.), on its economic condition (the political culture of the aristocracy, of ghetto paupers, the culture promoted by the middle class party etc.), on the affiliation to a certain region (the political culture promoted by the Moldovans’ Party, the political culture of 18th century Transylvania, or the Basque Country etc.) and to history (frequently invoked in leaders’ speeches).

Political subculture possesses a distinct language, specific symbols (logos, banners, coats of arms, ceremonies, portraits of the leaders, colors, anthems, uniforms, myths, slogans, greeting phrases, distinct forms of communication, meant to strengthen feelings of identity and protect this communication from outsiders).

At the same time, apart from political subcultures, there may also be countercultures, political cultures marginalized by the regime, which openly, sometimes even vehemently contest the official political practice, the dominant values of society, often proposing radical institutional changes. Such are the extremist political cultures (ultranationalism, extreme right wing, the Neo-Nazi movement in Germany, the Ku Klux Klan in the United States of America, Al – Qaeda, the Muslim Brotherhood in Egypt etc.). All these formations have developed their own cultural patterns, expressed in ideas, values, norms and styles of actions, opposing them to the cultures of their own societies. Certainly, the manifestation of political countercultures has official and very strong limitations in totalitarian regimes (in such political systems, countercultures are outlawed, their bearer and agents frequently come into contact with the repressive bodies of the state, countercultures are silenced or manifest themselves in latent forms). In democratic regimes, political countercultures have a wide space of expression, knowing the fact that the rightful state does its duty and that, at the same time, there are forms of tolerance and even respect for the cultural styles that may appear unnatural or outlandish.

---

⁶ V. Măgureanu, *Studii de sociologie politică*, Ed. Albatros, București, 1997, p. 334.

The mosaic created by the existence and competition of political cultures may be considered a factor of progress for the political society. A part of the political forces are aware of this reality and stimulate it through practical means. The United States, France etc., have often considered that the diversity of their political culture improved their image in the world, increased their power (but not all of the citizens of these states share this opinion). On the other hand, some states (no dictatorial state is an exception to this) believe that the diversity of political subcultures comes to weaken the official political culture, and inhibit its functions. For this reasons they do not encourage such cultures or, often times, officially prohibit them.

The cohabitation of several political cultures (be they subcultures or countercultures) within the same society suggest the existence of great difficulties for those who wish to establish a hierarchy, to opt for “the best one”, or to decide which one it “bad”. Therefore, there is a relativism of political culture (the supreme practical value of opportunists), according to which any of the cultures plays a distinct role, has function in the overall configuration of society culture, feeds on the culture of the social aggregate. The idea of relativity must not be pushed into cynicism or into the belief that anything is permitted in a political society, that there are no absolute standards (for instance, respecting the right to life, fighting racism etc.). Adopting a position of cultural relativism encourages citizens to have a more objective view of the society in which they live, the existing cultural styles, by relating them to their own potential.

Political culture is expressed in the actions of political agents (bodies of the state, parties, pressure groups, political leaders, the citizens’ electoral behavior etc.). The series of historical political actions coherently refer to the entire culture, political culture in particular, mastered by political agents, resulting in different styles of political action. The political style (of a leader, a party or pressure group) externalizes the ideals, values, projects and norms to which the political agent adheres, giving it a certain personality and power of influence. The style of a political agent is their culture in action, their political civilization.

4. Ideologies, vectorial and dynamogenic components of political culture

Ideologies have been an integral part of political culture, of the culture of humanity in general, since the moment when social consciousness appeared. Ideologies consisted of sets of collective beliefs, attitudes, values, norms and

representations, justified by reasonings, theoretizations, doctrinal constructs that are more or less successful from a logical and scientific point of view. Ideologies have always been different: they may be religious, economic, political, juridical, moral, philosophic, esthetic etc. Their common denominator lies in the fact that they set out to reflect a segment of reality, to which the authors of their ideas and representations belong themselves, in terms of position, attitudes, interests and traditions; ideologies attempt to provide a feeling of security to the agents of social action, in their effort of developing self-awareness, of gaining possession over some standards of coherent explanation of their place and role in society, of defining interpretations and justifications for their own deeds and for the relationships with other agents, believing them to be legitimate even in virtue of the promoted ideology.

The concept of ideology acquired a particular meaning in the thoughts of Marx and Engels. In the initial acceptance given to it by them, ideology would be illusory, mystified, alienated reflection of social evolution, a discourse which dissimulates reality or disguises certain segments of truth; it would be a false consciousness with regard to human-nature and human-human relationships, determined by class interest and the historical limits of the era in which social agents act. Subsequently, the connotation of the concept of ideology was extended to the entirety of ideas and outlooks reflecting, in a more or less systematized form, the interests and aspirations of the members of a social class or stratum, determined by the objective conditions of their existence and which serves to justify, consolidate or change social relationships, that specific class being interested in maintaining or creating these relationships.⁷ In agreement with this connotation, a recent book stated that “an ideology is a systematized and relatively hierarchic set of opinions... the term of “doctrines” is often preferred to that of “ideologies”, which is attributed an exclusively negative connotation... In fact, the concept of ideology is more general than that of doctrine, being a universalistic way of interpreting reality, from which derives the interpretation of political reality. From this perspective, it is believed that there are only three fundamental political ideologies -conservatism, socialism and liberalism, the rest derived and combined, theoretically or historically from them”.⁸ Another, widely recognized, author believed that “an ideology would indeed be a pseudo-science and a pseudo-philosophy, transgressing at the same time the limitations of science and the limitations of philosophy...ideologies pretend to know the mysteries of the whole historical process – the secrets of the past, the intricacies

---

⁷ *Vezi Dicționar de filosofie*, E.P., București, 1978, p. 342-343.

⁸ Alina Mungiu-Pippidi, *Doctrină politică*, Polirom, Iași, 1998, p. 9.

of the present, the uncertainties of the future.”⁹ In such an acceptance, ideologies are created by intellectuals who have a doctrinal, “advocational” vocation (in the sense that they have the ability to defend particular interests, that they know how to construct an discourse depending on the identity of a particular collectivity); they contain a high degree of correspondence with the reality to which they refer, but also inadequate, incoherent, false and unscientific reflections, justifications, and evaluations. The same aspects remain true for the judgments of value contained by any ideology (judgments of value express the options and desires of the agent, their attitude toward other social agents etc.); all these can have a very different base or sufficient reason, going as far the most aberrant evaluations. The way in which judgments of existence are combined with judgments of value, the proportions between the adequate and the inadequate reflection of reality, between truth and falsehood differ from one ideology to another.

A particular variant of the concept of ideology is represented by political ideologies. The latter express, in a theoretical-justifying plane, by relating to certain values and norms with particular connotations, the attitudes, interests, feelings and volition of political agents and the social group they represent, towards the state, evolution and prospects of global society, towards the ratios of power and domination. Political ideologies are, therefore, a component of the political agents’ self-awareness, having a guiding, regulating, ordering function for political behavior; they offer axiological landmarks, general projects regarding the evolution of individuals and society as a whole, in order to shape the preparation of political agents’ agenda, strategies and tactics. From this perspective, ideologies are the most evident component of political culture, guiding the history of political practice. Dominique Colas was convinced that “ideology is an element of culture, an even its hard nucleus, as it defines it explicitly, systematically and essentially”.¹⁰

Therefore, political ideologies are dependent on political action, are integrated into the life of political agents, as vectors of political struggles, proposing the introduction of a new socio-economic order, a new course in political and social life. From this perspective, they either suggest and describe a desirable social order, or bring justification to interests and projects for their accomplishment, or condemn the ideas and practices of competing political agents, especially those of opposing orientation. Political ideologies are promoted both by the representatives of power, as justifying discourses of the

---

⁹ Hanaah Arendt, *Originile totalitarismului*, Editura Humanitas, București, 1994, p. 607-608.

¹⁰ Dominique Colas, *Sociologie politique*, Presses Universitaires de France, Paris, 1994, p. 101.

power exerted by them, and by the representatives of the opposition, as discourses opting for a new political order and destructively criticizing the existing order and political-juridical practices for supporting it. Consequently, any political ideology will contain attitudes and “for” or “against” options, will have in itself a theoretical elaboration of a constructive-justifying type, and another one of a destructive-critical type. Political ideologies are, therefore, at the same time, not only “discourses” of power or against power, but also resources, instruments, “weapons” of political practice, of political socializations and media coverage.

As veritable guides of collective action, political ideologies “describe social order, condemn or justify it. In this sense, they are related to origin narratives, to the myths of traditional societies. But, differing from myth, ethic – religious, Messianic or prophetic doctrines, political ideologies take the form of a demonstrative argumentation targeting the establishment of a necessity for political order or the ineluctable character of its evolution. They are the natural offspring of industrial and postindustrial society, dominated by the scientific way of thinking. However, they are clearly different from science. Ideologies do not accept the overturning of their “arguments”, based on a progress of knowledge. They constitute closed and fixed systems of thought, addressing not only the people’s reason, but also their affectivity”.¹¹

From the above-mentioned it can be concluded that political ideologies are pre-scientific ways of reflecting social life, by which social group, human collectivities reach a more or less reality-deforming self-awareness, containing certain amounts of syncretic, primitive, infantile thinking, expressed in the form of myths, imaginary constructs, elements of false knowledge. With all of these “vices” political ideologies have promoted, in many cases, general human values; their propagation among crowds, among the civil society, has led to a stronger consensus, to social cohesion, to a more tightly knit political community. Political ideologies that rose to mainstream, to the backdrop of deeper social ruptures, of historical society-restructuring processes (through revolution, wars, great reform etc.), have served as platforms for legitimating a historical political practice, the settlement of political alliances, a political power, or the overthrowal of a political regime.

Today’s political doctrines are numerous: liberal, social-democrat, socialist, Christian-democrat, ecologist, conservative, nationalist, communist, feminist etc. From these derived several variants, dissidences, “hybrid” doctrines (resulting from the combination of two or more doctrines). As a consequence,

---

¹¹ D. Chagnollaud, *Dicționar al vieții politice și sociale*, Ed. ALL, 1999, p.72.

political ideologies were classified into: left-wing, center and right-wing; conservative, reforming and revolutionary; royalist and republican; materialistic and idealistic; slave-based, feudal, capitalistic, communist; traditional, modern and postmodern; individualistic and collective etc. A recent classification (by Guido Dericks) uses as criterion the distinction between community and society – a historical process which strongly asserted itself from the 19th century onwards. In this sense, the political doctrines that justify the interests of a particular human community, in competition with others, are: nationalism, conservatism, environmentalism, and those pleading for a universal society, for European construction and global regulation of international relations are liberalism and social-democracy. On the substance, they are also the most powerful contemporary political creeds, currents of opinions and political ideologies dominating collective mindset and imagination.

5. Political socialization and acculturation

As soon as a human being comes to life, it begins to capitalize on its social potential, engaging into a continuous process of interaction with its fellow humans, learning, broadening its cognitive and social experience, using a wide range of skills enabling it to actively participate in society. This important process by which the individual gradually learns new social roles, by which it develops its own identity and manifests itself as an active member of society, is called socialization.

Over the last few decades, numerous definitions were given to the process of socialization (from the perspective of psychology, sociology, sociology of deviance, culturology, cognitive theory, symbolic interaction). Most authors regard socialization as an ontogenetic, stage process, consisting of the entirety of formative-educative influences exerted by various social groups on individuals that compose them. Through this process individuals assimilate the language, values, habits, traditions, customs, attitudes, norms, and rules of behavior that are specific to the social group to which they belong. The normal development of human beings requires inter-individual contacts, occasions to see, hear and learn from one's peers, closeness and communion with other human beings. Formative, educative, shaping influences come from formal and informal agents are wittingly or spontaneously produced, generating, for the developing personality, mechanisms of assimilation, choice, learning, adaptation, integration, conformity or nonconformity to the requirements of the social, political-juridical and moral environment.

The first instances of socialization, implicitly political, are through family (most importantly), school and church, age group, *mass-media*; then there are friend circles, colleagues, army, frequented institutions, partisanship etc. According to sociologist Norman Goodman, “the one truly important factor in socialization is family. Family is the first and most continuous social world to the infant and the child. It is within family that the first and most durable intimate relationships are established. The communicative capacity, first occurring by learning the language, initially also takes place in family. Also in family, the infant and the child come to know the key elements of culture ... family provides the initial social identity of the child in terms of race, religion, social class and gender. The general chances in life, health, longevity, degree of education and type of occupation are strongly influenced by the family in which the child is born”¹². But the family environment will also determine the child’s socialization, along with the other factors.

A large part of American researchers reached the conclusion that individuals’ integrating into groups and social collectivities is the result of three factors:

a) assimilation, internalization of juridical and moral norms, role models and values;

b) the individual becomes aware of the fact that possibilities of choice from assumable roles are limited;

c) the human being acquires the consciousness of responsibility for the way in which it abides by ethical-juridical norms, in virtue of which it avoids punitive sanctions naturally deriving from the infringements of these norms and, at the same time, wishes to obtain more prestige and positive feedback from complying with the ethical-juridical model provided by society.

During an individual’s socialization process, social control will lead conduce to the acceptance and internalization of the values, goals, norms, habits and mentalities of the collectivity, social control gradually transforms into self-control, into free action by individuals, who will reproduce, often creatively, the cultural-normative pattern of society. Essentially, socialization has the effect of creating conformist personalities, which will manifest predictable behaviors, integrated into social system. But socialization is a dynamic, open product, not lacking in ambivalent implications, because the individuals will not confine themselves to mechanically learning conformity with relation to the values and norms of collectivity, they will not linearly comply with its requirements, but will learn to compare, to choose, contest, reject certain patterns out of those provided

---

¹² N. Goodman, *Introducere în sociologie*, Editura Lider, București, p.120.

by society. For this very reason, R. Linton, E. Sapir, A. Kardiner etc. replaced the term of socialization with that of acculturation, emphasizing the importance of assimilating values and goals, cultural patterns.

Political socialization is a facet of the individual's overall socialization process, of assimilating the culture of society, having a specificity among socializing processes in the fact that it ultimately leads to the formation of those skills of the human being which, in its quality as a citizen, will enable it to make a distinction between civil society and political society, to understand and evaluate political facts, to make political options and participate in solving political affairs, according to the *statuses* and roles assimilated by each. Political socialization is a complex, multiphasic process for forming and developing the political culture of individuals, for assimilating roles that render them capable of participating in political life.

Political socialization, as socialization in general, is not a process of "socio-political dressage", it does not consist of a mere reception and passive acceptance of elements of political-juridical culture passed on by mature generations; it involves an ample personality shaping process, sustained efforts of social learning throughout and individual life, observably resulting in political-civic behavior, the human being's participation in political life. It does not confine itself to the storage of political knowledge and information, nor to the formation of skills for valuating political facts and for orienting oneself in the political realm, but, to a greater extent, it is an exercise in practicing political, participative behaviors, in externalizing one's personality through attitudes of acceptance or non-acceptance of political decisions, by making options, by actively propagating elements of political culture in favor values on which personality is based, by directly participating in leadership activities etc.

Schematically, the liberal and radical outlooks on political socialization present themselves as follows¹³:

	From whom to who	Main institution	Prevalent period of time	How?
Liberal outlook	From one generation to another	Family	Childhood	Unplanned (spontaneous)
Radical outlook	From the dominant class to the subordinate class	Mass – media	Adult age and childhood	Premeditated

¹³ Vezi Alina Mungiu – Pippidi, *Introducere în politologie*, Polirom, Iași, 2000, p. 161.

The process of political socialization begins as early as the period of childhood, within formal and informal groups (family, kindergarten, age group, *mass-media*, circle of friends, Church etc.), having a strong affective support. Psychopedagogues have succeeded in determining the moment when politico-juridical socialization starts: at age 5-6, when some basic processes in the structure of personality begin to take shape. In childhood does basic (or primary) socialization occurs which is then added, during adulthood, continuous political socialization, conditioned by the adult's assumption of new initiatives and roles by which their citizen status is materialized. The content of socialization differs according to the ontogenetic stage, to the profile, purposes and values of the groups adhered to by the human being. The child is socialized within a profoundly affective context (family), and the adult in usually interested environments, with their lives centered on specific values, goals and norms. The adult will receive and assimilate the political culture of the group (the social class to which they belong, the collectivity, the community etc.), by relating to the official political culture, to the values of dominant institutions in society.

Continuous socialization (also called "secondary" by some sociologists) or the political socialization of adults regard those processes by which citizens assume new political roles which intersect to political life, associated to the assimilation of corresponding elements of political culture, to the de-structuring of political attitudes, the re-orientation of personality towards new political values. The main causes of political re-socialization may act from within the personality (political disillusion, loss of hope, contradiction between initial expectations and the performance of the political regime, the feeling of duty, the need for social prestige etc.) or may be due to external constraints: the change of political regime, becoming unemployed, changing one's professional status, retirement, passage of laws profoundly affecting citizen interests etc. Adults' political socialization process is a sinuous, contradictory, personalized one, often containing personal dramas caused by the difficulties of changing political convictions and attitudes, and restructuring one's own hierarchy of political values etc. News acquisitions of political culture may enter into conflict with the old values and norms, re-socialization occurring with a certain degree of difficulty, directly proportional to age.

Political socialization largely coincides with political education in a broader sense (exerted by family, school, university, *mass-media*, other educational factor), but has a wider scope by its contribution, as well as that of other institutions (political, economic, juridical, religious organizations etc.) or factors of spontaneous, random influence. Some political institutions create possibilities, especially for their members, of preparing for the role they will

practice later, for future positions in the world of political elite, which is called anticipated socialization or pre-socialization.

According to the degree of conformity to the values of the political system and the contribution to political-juridical innovation, socialization may also be positive or negative. Positive political socialization essentially presupposes conforming to the values of the system, to the official ethical-political model, manifesting a creative, innovative conduct within the system and not against it, whereas negative political socialization consists of assimilating a different type of political culture, leading to the marginalization of those persons with regard to the official political culture, to the development of a counterculture oriented by values opposed to the existing political-juridical system (for example: socialization within protest groups, political dissident movement, formations opposed to the politics of the regime etc.).

Depending on how it is done, political socialization may be latent (informal) and manifest (institutionalized, formal); conscious and unconscious; cognitive, affective, attitudinal, volitional and creative. These variants of socialization may enter diverse combinations within the complex process of political acculturation – a process resulting from the contacts and interaction between two or more political cultures. Political acculturation is the entirety of changes occurring in original cultural patterns, when groups of people with different political culture come into contact on a long-term basis. Political cultures that come into contact will undergo intrinsic changes, re-elaborations, reciprocal exchanges, borrowings, adjustments etc. Thus, for instance, in times of invasions, colonial conquest, international migration, immigrant exodus in the European Union or in the USA, forms of political acculturation always take place, but none of the political cultures involved succeeds in completely dominating the other, even if inequalities, amplitudes, axiological differences between them are very evident. In his sense, M. Dogan and D. Pelassy wrote: „Political culture is transmitted by acculturation. Thus, socialization assumes a function of stabilization in a vertical sense between generations, as well as a horizontal sense – between social groups”.¹⁴

The efficiency of political socialization has increased enormously over the last half of a century, due to the development of systematic, theoretical and scientific political culture, of the exponential growth in the number of specialists with expertise in the field and especially media and mass-media development

---

¹⁴ Mattei Dogan și Dominique Pelassy, *Cum să comparăm națiunile. Sociologia politică comparativă*, Editura Alternative, București, 1993, p. 81.

experts (remote communication through televisions, the Internet, mobile phones etc.).

An example of forced political-juridical socialization was that undertaken by Spanish conquistadors in Central and South American territories, which they conquered, introducing political, juridical and religious control accompanied by the use of force, then followed by imposing the political and normative model issued by the Iberian civilization, by political re-socialization. In all cases, colonization introduced the political culture of the metropolis, its juridical and economic model, gradually criminalizing traditional norms and rules of conduct. The same line was followed by numerous communication operations of the dominant culture or of cultural models “embodying” democracy, including those affecting, over the last few years, the population of Iraq, Afghanistan, Serbia, Iran etc. But re-socialization also affects the invaders who often find themselves in the situation of revise their attitudes, to recognize the value of some element of the political culture of the invaded etc. Sometimes, political acculturation determines a certain type of socialization which can evolve between two axes: cultural integration, which makes the elements of foreign culture be incorporated into the indigenous political-social system, according to its cultural matrix, and assimilation, as an inverse process of adopting political-juridical values and norms, accompanied by the elimination of indigenous traditions and mentalities.

6. In lieu of conclusions

In the period following the collapse of communism in Eastern Europe, there is an acute issue of forming and developing a political culture specific to democracy, in close agreement to universal values, which would facilitate the active, responsible participation of citizens in political life. Radical changes in the post-1989 political system and regime, and the adoption of a new set of political values impose a necessity for political re-socialization of citizens – a particularly complex and sinuous process, charged with true subjective dramas, not always followed socially acceptable results. This type of process brings back into current interest the older issue and theory “forms without a substance”, coined in Romanian culture by Titu Maiorescu. He had noticed the discordance between political institutions, juridical codes, initiatives of reforming the political state organizations introduced in Romania during the second half of the last century and the economic-social structures, traditions, customs and spiritual substance of the people. The greatest vice of politicians back then was their

unrealistic creed that the forms that were copied from the wealthy and civilized Western Europe would be appropriate and productive in Romania. But, in reality, as T. Maiorescu asserted, these were dead productions, baseless pretensions, forms that had no sufficiently matured premises in national culture and economic life. Is this question not the same today? Are we prepared “to enter Europe definitively”? Is the creation of institutions specific to democracy, most of all the adoption of a democratic Constitution and the dissemination of rule-of-law ideology, a sufficient condition? Will collective mentality, attitudes, skills and habits formed throughout several decades of totalitarian political life be replaced overnight? Will the assumption of the political outlooks of Western institutions be supported and effectively realized (implicitly at the level of political attitudes and behavior) by the entire people or only by the elites?

Such issues emanate from the specific practices of Romania’s evolution towards a consolidated market economy and towards a mature democracy demonstrating that institutions, laws, the Constitution, however well they were designed, are sufficient in themselves for the rule of law to become a reality or for market economy to become a source of progress and wealth. As long as laws, governmental practices, created institutions will remain external to the political life and culture of most citizens, as long as citizens will remain indifferent, apathetic to reforming changes, Maiorescu’s theory will continue to be topical, that is, the performance of the political regime will not meet the expectations of civil society. This serves to show how important is the political re-socialization of citizens, the generalization of political-civic culture matching the concrete realities in Romania, the construction of active, rational political attitudes involving the responsibility of common citizens. But forming a political culture involving the participation of ordinary people takes time, sometimes even generation; it is, first of all, a certain result of political pedagogy and civic education. Political education, engaging the contribution of various socialization institutions, may speed up the reform process, may achieve the required correlation between political-juridical institutionalization and the spiritual substance, collective mentality and political–civic culture of the masses, thus facilitating the efficiency of operating a democratic political system.

On the substance, political education and socialization do not lead to uniform attitudes among citizens, to leveling their political culture, to generalizing the predominant ideology or to decreasing the number of existing political cultures in a society or on the territory of a state, but to the increase in the level of an individual’s knowledge of political life, to the development of their capacity to explain to themselves and to others the political events and trends in their community or state and in the world, to the formation of skills for orienting themselves in the political realm, for evaluating public policies, events

and decision taken by authorities, in order to choose and decide about their participation and involvement in politics, to the development of self-awareness by relating to the political orientations and strategies circulating in society, which will allow them to leave the state of neutrality or political apathy and become an active participant in solving of the issues of their community, in accordance to a creed resulting from internalizing the political values of 21st century democracy. „Being at east everywhere and in any circumstance is an indicator of success for socialization” – Yves Schemeil wrote, with good reason¹⁵.

Indeed, political socialization, formal and informal political education, especially those occurring before the individuals starts to mature, find their ultimate completion in the personality profile of *zoon politikon*, characteristic of the beginning of the 3rd millennium. The citizen of this age of history, whether governor or governed, must come to possess a personal political culture that would internalize universal values decreed throughout two millenniums in European culture, the current senses and significations of political culture, associated to the feeling of their responsibility for the community they belong, of solidarity, justice and freedom as a motivating factor for participative behaviours.

References

1. G. A. Almond, B. G. Powell, *Comparative Politics. A Developmental Approach*, Boston, 1966, p. 50.
2. R.G. Schwartzberg, *Statul spectacol*, Ed. Scripta, București, 1995, p. 243-244.
3. Nicolae Frigioiu, *Politologie și doctrine politice*, Vol. 1. *Introducere în științele politice*, Editura Economică, București, 2007, p. 155.
4. Marțian Iovan, *Studii de știința și filosofia politicii*, Editura Dacia, Cluj – Napoca, 2006, p. 90-92.
5. Cristian Preda, *Introducere în știința politică*, Polirom, Iași, 2010, p. 198 (unde autorul intitulează un capitol „Culturile politice”).
6. V. Măgureanu, *Studii de sociologie politică*, Ed. Albatros, București, 1997, p. 334.
7. *Vezi Dicționar de filosofie*, E.P., București, 1978, p. 342-343.
8. Alina Mungiu-Pippidi, *Doctrine politice*, Polirom, Iași, 1998, p. 9.
9. Hanaah Arendt, *Originile totalitarismului*, Editura Humanitas, București, 1994, p. 607-608.
10. Dominique Colas, *Sociologie politique*, Presses Universitaires de France, Paris, 1994, p. 101.
11. D. Chagnollaud, *Dicționar al vieții politice și sociale*, Ed. ALL, 1999, p.72.

---

¹⁵ Yves Schemeil, *La science politique*, Armand Colin, Paris, 1994, p. 66.

12. N. Goodman, *Introducere în sociologie*, Editura Lider, București, p.120.
13. Vezi Alina Mungiu – Pippidi, *Introducere în politologie*, Polirom, Iași, 2000, p. 161.
14. Mattei Dogan și Dominique Pelassy, *Cum să comparăm națiunile. Sociologia politică comparativă*, Editura Alternative, București, 1993, p. 81.
15. Yves Schemel, *La science politique*, Armand Colin, Paris, 1994, p. 66.

CARACTERISTICI ALE CULTURII ȘI DEMOCRAȚIEI CONSOLIDATE. APLICAȚII ÎN CAZUL ROMÂNIEI

Conf. univ. dr. Regis ROMAN

Universitatea de Vest „Vasile Goldiș” din Arad

Telefon: 0257 / 282324

E-mail: regis_roman@yahoo.com

ABSTRACT. *I have come to the idea of applications consolidated democracy in Romania: political party and cultural politics, communicative roll and sociologic mentality. Especially after the concerted collapse of communist regimes in Eastern Europe and the allegedly definitive triumph of liberalism on a world-wide scale.*

Keywords: *consolidated democracy, political science, cultural politics, institutions.*

Ca fenomen de comunicare, de cultură și de societate, în actualitate, poate fi realizată o explicitare detaliată a puterii din perspectiva științelor politice, a sociologiei, inclusiv a filosofiei pentru a justifica, până la urmă, rolul și importanța efectelor sociale pe care instrumentul și intenția puterii le are asupra binomului socio-cultural: om politic - cetățean. Astfel, odată cu François Chazel ne sunt propuse elementele de analiză prin interrelație a puterii, oarecum individuale, dar care ies din izolarea lor teoretică prin următoarele înțelesuri [1]:

- Puterea unui om semnifică totalitatea mijloacelor necesare obținerii unui bun viitor (Th. Hoobes),
- Criteriul puterii constă în a produce efectele scontate (B. Russel),
- Interrelația puterii arată dependențele funcționale care apar între dorințele unui agent, ale unui actor social și rezultatele pe care acesta le obține (Alvin Goldman),

- Capacitatea transformatoare inerentă a acțiunii umane, în dubla manifestare a sintagmei puterea de a..., și puterea asupra.... (Anthony Giddens),
- Puterea reflectă o capacitate durabilă a unor oameni care se află în opoziție cu procesele episodice ale indivizilor (Gilbert Ryle),
- Esența noțiunii de putere constă în capacitatea de a efectua ceva, fără a fi necesară și transformarea și afectarea comportamentului indivizilor ori a lucrurilor (Peter Morris),
- Intenția constituie un criteriu de demarcare a puterii, prin intermediul căreia delimităm efectele scontate ale puterii de efectele nescontate, involuntare, informale (Dennis Wrong),
- Natura structurală și legitimă a puterii descrie aspectul relațional al puterii (M. Maruyama).

În consecință, puterea reflectă o structură organică relațională și de atribuire. Mecanismele puterii au o structură organică relațională datorită premiselor intenționale și motivaționale afișate, astfel încât, de fiecare dată când puterea se manifestă are consecințe nemijlocite sau mijlocite asupra mediului sau asupra altor ființe umane în tipuri condiționate. Puterea trebuie să acționeze asupra a ceva sau cineva – altfel este vidă. Totodată, efectele puterii sunt, printr-o explicitare socio-psihologică conștiente și inconștiente, în stare manifestă și latentă ceea ce arată necesitatea studierii constante a fenomenului atribuirii puterii. În acest ultim caz, puterea include premisa constanței temporale a acțiunii. Doar, și exemplul redat de Robert Dahl este semnificativ, un om bogat poate să ajungă un colecționar desăvârșit – de tablouri ori de oameni politici. Din această cauză este justificabil mecanismul liberal, al democrațiilor consolidate care pun ca premisă fundamentală principiul limitării puterii în scopul prevenirii abuzului de putere.

A. Puterea din perspective polare: știința politică - sociologia-cultura politică

Din perspectivă actuală prin „știința politicii (ori știința politică, *tout court*) se înțelege studiul fenomenelor politice cu ajutorul metodelor științifice empirice”[2] ceea ce apropie în mod unitar studiul politic de cel socio-uman, inclusiv de antropologia și sociologia politică. Relaționarea între știința politicii și metodele de cercetare empirice arată necesitatea înțelegerii și descoperirii unităților empirice reale, purtătoare de sens și semnificație între domeniul politic și cel social. Din această cauză fenomenul politic poate fi analizat ca demers teoretic, pe de o parte, ca știință a procesualităților și evenimentelor politice în

cadrul cărora seducția maselor are un rol hotărâtor, ajungându-se la ideea de solidaritate umană, dar și ca fenomen constant de analiză și de soluționare a situațiilor sociale conflictuale în care se regăsesc actorii politici, dar și sociali, instituțiile naționale, dar și internaționale, ca modalitate de orientare în sensul înlăturării „conflictului din viața publică” [3]. Drept urmare, legitimitatea politică a utilizării forței, monopolul politic al instituțiilor statului poate să constituie un garant al respectării ordinii civile și al păcii interne și externe, în cazul statelor democratice dar și în cazul statelor nedemocratice. Rezultă o serie de funcții care indică din punct de vedere socio-structural faptul că [4]:

- Politica organizează comunitățile (în general), dar nu le organizează în același mod. Există deosebiri evidente între modalitățile de organizare ale sistemelor democratice față de sistemele nedemocratice, între tipurile de organizări tradiționale ale regimului politic și implementarea actuală a acestuia,
- Primatul politicii asupra societății, inclusiv asupra diviziunii sociale a muncii se întemeiază pe procesualitățile care indică funcția coordonatoare și reglatoare asupra societății, dar și pe funcțiile de utilizare a forței și a constrângerilor sociale,
- Atributul generalității politicii este un construct elementar din perspectivele enumerate, deși sistemul socio-cultural, în ansamblul lui, are o sferă mai mare, el este cuprins și direcționat de cel politic,
- În cadrul sistemelor politice complexe care au ajuns la un anumit nivel de generalitate și civilitate se dezvoltă o relativă loialitate a sistemului social față de sistemul politic ceea ce dezvoltă ideea participării politice a societății, a fiecărui individ la viața politică în ansamblu.

La nivel operațional și prin conceptualizările sociologiei sistemul politic, odată cu structuralismul și funcționalismul lui B. Malinowski și G. Almond, descrie funcționarea acestuia ca o „capacitate” care se adaptează în mod constant la mediul său socio-instituțional. Există în concepția lui G. Almond capacități care vizează: mobilizarea resurselor materiale și umane specifice mediului intern și extern, elemente de reglare și de control ale sistemului în ansamblul său care se răsfrâng asupra comportamentului indivizilor, alocarea autoritară și distribuirea de bunuri și servicii tuturor membrilor societății, implementarea în cadrul societății a simbolurilor politice, a valorilor impuse societății la nivel decizional.

Toate aceste funcții au o natură unitară relaționând procesualitățile unui mecanism definitoriu care este redat prin judecata: **manifestare a intereselor**. Manifestarea intereselor este o acțiune specifică mobilității și cerințelor acțiunilor grupurilor sociale și indivizilor care adresează cerințe factorilor politici și decizionali. Într-o societate democratică factorii politici și decizionali țin seama de aceste cerințe și trebuințe ale cetățenilor organizați la nivel de grup sau individuali, formându-se o **agregare a intereselor**, o platformă politică generală

a societății. Pentru a se stimula comunicarea intraindividuală și instituțională se utilizează funcția **comunicării politice** prin intermediul căreia sunt transmise mesajele și informațiile într-un dublu sens: asociații civile – instituții politice și invers. Ca efect al manifestării și agregării intereselor și al comunicării politice sunt **formate**, sunt **aplicate** și sunt **administrare** juridic norme. În sinteză toate aceste etape și funcții conduc la formarea în comportamentul individual și de grup a **socializării politice**, pornind de la care se dezvoltă un câmp complex de roluri sociale, născându-se în modalități implicite și explicite **cultura politică**.

Cultura politică este definită „drept o difuzare specifică, printre membrii unei comunități, a metodelor de orientare în raport cu procesul politic (Almond, Verba, 1963). Astfel de orientări sunt de trei tipuri: cognitive (orientările ce se referă la sfera cunoașterii), afective (orientările ce se referă la sfera pasiunilor, emoțiilor și sentimentelor), evaluative (orientările ce se referă la sfera judecăților de valoare)” [5]. În consecință se nasc conceptele de ideologie politică, de ethos național, de valori fundamentale ale unui popor ș.a. Toate aceste concepte formează cultura politică, dezvoltându-se trei patternuri acționale de bază care sunt specifice societății, în ansamblu și fiecărui individ în parte:

- Cultura parohială – în cadrul căreia individul nu cunoaște și nu conștientizează sistemele politice naționale, interesându-se numai de evenimentele specifice cadrului local ori regional în care trăiește,
- Cultura de supunere – în cadrul căreia individul adoptă o poziție explicit orientată față de respectarea dispozițiilor și normelor legale în vigoare, iar cunoașterea sistemului politic semnifică înțelegerea strictă a reglementărilor adoptate de către acesta,
- Cultura participativă – în cadrul căreia individul este implicat în modalități mijlocite sau nemijlocite la procesul de elaborare a deciziilor publice.

Primele două tipuri de culturi sunt caracteristice societăților aflate pe diferite trepte de consolidare ale democrațiilor, în stadii diferite de execuție a rolurilor și a instituțiilor statului de drept, de pildă, prin comparație, cu statul de tip occidental. Explicația este simplă și denotă un anumit grad de autoritarism pe care sistemul politic îl întrebunțează pentru a realiza îndeplinirea funcțiilor politice și legislative, în cadrul cărora libertatea cuvântului lipsește sau dacă există nu constituie un factor care să mobilizeze sau să influențeze deciziile politice.

Cultura participativă este specifică civilizațiilor care apelează la ideea regimurilor politice democratice, liberale, care au un sistem politic consolidat și în cadrul căreia fiecare individ este văzut ca un potențial actor ce poate să influențeze procesul de deliberare și de implementare a deciziilor politice.

Cultura democratică este o noțiune prin care putem să interpretăm în mod relaționat dezvoltarea democratică ca un construct cultural eficient. De

exemplu, prin argumentele istorice utilizate Robert A. Dahl relaționează și compară două pârgii specifice mecanismelor democratice pentru a înțelege ponderea economiei de piață modernă și a unui regim democratic în ceea ce privește funcționarea democrației. Într-un mod subtextual, arată că este necesară o cultură [6] democratică pentru ca democrația ca formă de guvernare să existe, Drept urmare economia de piață modernă nu constituie o condiție necesară și nici suficientă pentru a se manifesta democrația. Argumentată istoric, această idee relevă trei tipuri de succesiuni prin care s-a ajuns la democrația de tip „liberal” sau consolidată. Sunt expuse simplificat [7] și prin rezumare:

- ❑ Succesiunea occidentală obișnuită în care cultura democratică precede dezvoltarea socioeconomică (cazul S.U.A., al țărilor scandinave ș.a.)
- ❑ Succesiunea modernizării autoritare în care dezvoltarea socioeconomică precede culturii democratice (Coreea de Sud și Taiwan).
- ❑ Democratizarea treptată prin dezvoltarea simultană a culturii democratice și a evoluției socioeconomice (tranzițiile înspre forme ale democrațiilor consolidate pot să ajungă și la 40 de ani).

Juan J. Linz și Alfred Stepan își definesc termenul de democrație consolidată drept unul elementar care vizează întemeierea instituțională a statului. Din această perspectivă fundamentul consolidării democratice este unul integrator și presocialist: „Fără stat nu poate exista nici democrație”[8]. Înainte de apariția și funcționarea tipului democrației consolidate trebuie îndeplinite trei condiții minime. Aceste condiții sunt necesare dar nu sunt și suficiente. Sunt necesare deoarece, ca precondiții, pot da naștere conceptului dar nu îl desăvârșesc. Este vorba despre:

- Alegeri libere. Votul în sistemul pluripartidist nu asigură și autoritatea statului.
- Legitimitatea puterii. Câștigarea alegerilor prin vot democratic nu înseamnă automat și guvernare democratică în scopul nevoilor societății și individului.
- Domnia legii. Protejarea drepturilor tuturor indivizilor dintr-un stat presupune aplicarea legilor adaptate societății, dar și asupra tuturor membrilor ei.

În aceste condiții, democrația consolidată poate să apară numai în momentul în care „tranziția democratică a luat sfârșit” [9] iar conducătorii guvernează în spirit democratic.

În ultimul caz, condițiile minime propuse de Juan J. Linz și Alfred Stepan sunt: „existența unui stat, o tranziție democratică completă și un guvern care conduce democratic” [10]. În consecință, definiția democrației consolidate arată că: „un regim democratic, de pe un teritoriu, este consolidat atunci când nici un actor semnificativ național, social, economic, politic sau instituțional nu

folosește resurse importante în încercarea de a-și atinge obiectivele prin crearea unui regim nedemocratic sau printr-o desprindere de stat” [11].

Este evident faptul că modelările se aplică printr-un set de condiții care favorizează democrația consolidată, precum: societate civilă puternică, sistem politic autonom, stat de drept, birocrație redusă însă eficientă, societate economică instituționalizată.

B. Subtextul României

Friedrich A. Hayek interpretând consecințele dezvoltării celor două tipuri de gândiri politice europene conform demersurilor unei economii centralizate, respectiv permissive arăta că deși „fuseserăm preveniți de către unii din marii gânditori politici ai secolului al XIX –lea, ca Tocqueville și Lord Acton, că socialismul înseamnă sclavie, am continuat statornic mersul către socialism” [12]. Oricum, drumul socialismului justifică și explică faptul că în România nu au existat decât sclavi politici sau specificitatea gândirii lor se reduce flagrant la paradigmele neocomuniste în care s-au format, dar ceea ce este cel mai grav este faptul că vorbim despre analiști relativ tineri. De exemplu putem analiza câteva erori elementare persistente în literatura editorială din România:

a. eroarea fundamentelor/ prejudecăți barbare

Daniel Barbu realizează o analiză contradictorie a comunismului de vreme ce gândește în extrem flatând regimul monopartidist și supraevaluându-l prin ideea conform căreia: “Comunismul a căzut pentru că și-a atins toate țintele. Toate, cu o singură excepție, aceea de a asigura supraviețuirea politicului” [13]. Explicația acestei poziții este unitară de vreme ce se pornește de la prejudecata că prăbușirea regimului comunist a însemnat dispariția singurei forme de participare politică pe care românii și est-europenii au cunoscut-o vreodată. Aceste judecăți sunt contradictorii încă de la început prin fundamentul lor analizat superficial care arată un tablou ecologic și politic dezastruos. Există două erori elementare făcute în numele creativității, a unei alte poziționări a gândirii textuale care arată cultura politologilor postdecembriști români: atingerea țintelor cu excepția uneia fundamentale: supraviețuirea politicului și participarea politică prin genul regimului unic. Citind aceste judecăți ai impresia că partidul unic (comunist, dictatorial ș.a.) n-ar fi avut drept scop fundamental tocmai păstrarea puterii politice [14]. Ca și cum ai gândi participarea politică a românilor numai dintr-o factură neocomunistă, fără să presupună cazul idealul [15] al potențelor altor tipuri de gândiri politice, fie și la nivel teoretic sau al reprezentărilor mentale nostalgice (în cazul generațiilor înaintate în vârstă) ori colective (judecăți de valoare și sociale).

Totuși este bine că se conștientizează faptul că într-o societate democratică politica devine „inteligibilă doar în măsura în care le oferă cetățenilor o oglindă cu ajutorul căreia aceștia să poată mai întâi să vizualizeze atât ceea ce-i unește, cât și ceea ce-i desparte, iar apoi să măsoare echilibrul dintre libertatea individuală și egalitatea civilă de care au parte” [16]. În oricare alte cazuri, politica nu este decât un soi de „șmecherie” (John Dunn) în care se dezvoltă dezechilibre structurale în cadrul societății.

b. eroarea minorităților/ prejudecăți culturale

Levente Salat atrage atenția asupra faptului că în jurul anilor 1990 o întrebare elementară viza răspunsul al problema democrației parlamentare care se caracteriza prin reprezentarea egală și proporțională a cetățenilor în instituțiile puterii de stat. În consecință, s-a căutat să se întemeieze ca principiu atât „egalitatea deplină” [17] a indivizilor, cât și libertatea morală a indivizilor. În concepția autorului, ultimele funcții de egalitate și libertate nu sunt îndeplinite de către democrația parlamentară deoarece acest tip de organizare politică și administrativă nu ține seama de specificul comunităților culturale în condițiile în care predomină voința instituțională a majorității etnoculturale [18]. De fapt, ca simpatizant al unei minorități naționale Levente Salat minimizează câștigurile democrației parlamentare care a funcționat în România prin votul pe liste comune de partid, ignorând faptul că în cazul votului uninominal multe partide mici: extremiste, reprezentând minorități etnice ori cu adresabilitate electorală puțin semnificativă n-ar fi intrat în parlament, ca reprezentanți ai scenei politice din România.

Pe de altă parte, este interesant de observat argumentele pe care le-a utilizat din perspectiva filosofiei politice pentru a justifica unele declarații ale principiilor democratice în sensul acceptării ideii de autonomie culturală, dar și teritorială, prin extrasele:

- Libertatea de a fi diferiți (Thomas Jefferson), fără a preciza faptul că libertatea de a fi diferiți cu o ipoteză subliminală care se traduce prin libertatea de a te izola și de a te autoguverna (etnocultural unic).
- Evitarea „tiraniei majorității” (Alexis de Tocqueville) ca și exemplu în care s-a avut în vedere numai situația ignorării totale a drepturilor minorităților iar în condițiile în care drepturile nu sunt ignorate atunci pot fi extinse la scara autodeterminării.
- Democrația este reprezentativă în condițiile în care granițele guvernării corespund granițelor naționalității (J. S. Mill) ca argument prin care putem să nu ne mai referim din start la exemplul dispariției S.U.A. ca națiune.
- Democrația este sau nu este posibilă în condițiile diversității etnoculturale (Will Kymlicka). Dacă răspunsul este afirmativ atunci el

este evitat iar dacă este negativ înseamnă că numai minoritatea are drepturi fundamentale.

- În concluzie este necesară o echitate etnoculturală formulată în cadrul teoriei liberale a drepturilor minoritare [19].

Judecățile de mai sus constituie un exemplu elocvent în legătură cu posibilitățile de exprimare și identificare a identităților naționale în România. Iar libertatea de a cere este egală cu libertatea de a gândi a individualismului, a comunităților, a minorităților în cadrul unui stat democratic și unitar.

c. eroarea instituțiilor / prejudecăți ale tranziției

Samuel P. Huntington, analizând guvernarea democratică drept soluție împotriva dictatorilor și tiranilor, atrage atenția asupra a trei pericole care pot să apară în procesul de democratizare, de tranziție înspre democrație:

1. Organizarea primelor alegeri libere înseamnă câștigarea puterii politice de către liderii locali aflați în situație concurențială. Modalitatea cea mai simplă și plauzibilă de obținere a voturilor constă în promovarea ideilor etnice, naționaliste ori religioase. „Democrația ajunge astfel să promoveze comunalismul și conflictul etnic.[20]” Este cazul primelor alegeri desfășurate în Uniunea Sovietică sau în Republica Federală Iugoslavia care au promovat partide naționaliste care au avut drept efect destrămarea statelor.
2. Democratizarea face conflictul extern mai probabil ca idee prin care este justificat studiul de caz a lui Edward Mansfield și Jack Snyder în legătură cu destrămarea U.R.S.S.-ului și cu războaiele din interiorul sistemului purtate de către Rusia. Acest argument reconfirmă, de fapt, pericolul temelor naționaliste care dau naștere conflictelor interetnice.
3. Democratizarea stimulează, în ceea ce privește comportamentul individului, anarhia legislativă (individul are tendința să nu mai asculte de legi în momentul în care statul totalitar s-a destrămat); anarhia valorică (prin relaxarea inhibițiilor sociale individul nu mai deține modele certe după care să se orienteze) și anarhia morală (este cazul descompunerii valorilor etice tradiționale, ajungându-se la un relativism al valorilor ca dorință a individului de a încerca experiențe sociale noi).

În oricare din aceste situații se poate ajunge la „întoarcerea roșie” ca sintagmă a reapariției comunismului, la câștigarea alegerilor de către partide politice antidemocratice, sau de către instituții deviate de la calea democratică (exemplul anulării alegerilor de către armată în anul 1992 în Algeria) sau la pericolul apariției unor noi dictaturi, a unei democrații autoritare când liderul executivului subordonează sau dizolvă legislativul și conduce prin decrete (cazul Belarusului și parțial al Rusiei; al Argentinei, Venezuelei ș.a.). Orice asociație în legătură cu aceste pericole și cazul de studiu al României este incitantă și nearbitrară.

Există, în rezumat, un set de condiții care favorizează democrația consolidată și care trebuie să facă parte integrantă din mentalul socio-individual comun. Numai în aceste condiții putem vorbi despre funcțiile și efectele care definesc o societate civilă puternică, care impun în acțiune instituțională un sistem politic autonom ce constituie esența statului de drept. În cazul României nu există, încă, nici o pârgie pe deplin realizată, consistentă și coerentă. Societatea civilă este caracterizată printr-o slabă cultură politică, sistemul politic este în legătură cu diferite mecanisme care îl condiționează mai ales din punct de vedere economic, esența statului de drept este fragmentată de instabilitatea legislativă iar gradul de instituționalizare este nereprezentativ.

Bibliografie

- [1] Raymond Boudon, (coord.), *Tratat de sociologie*, Editura Humanitas, București, 1997, pp. 220 și urm.
- [2] Domenico Fisichella, *Știința politică. Probleme, concepte, teorii*, Editura Polirom, Iași, 2007, p. 11.
- [3] Domenico Fisichella, *Știința politică. Probleme, concepte, teorii*, Editura Polirom, Iași, 2007, p. 51.
- [4] Domenico Fisichella, *Știința politică. Probleme, concepte, teorii*, Editura Polirom, Iași, 2007, p. 71 și urm.
- [5] Domenico Fisichella, *Știința politică. Probleme, concepte, teorii*, Editura Polirom, Iași, 2007, p.100.
- [6] Asociativ putem lua în considerare și situarea conceptului de civilizație (intuit de Huntington prin relaționarea democrației cu forme ale civilizației sau ale lipsei de civilizație) ca limită a constituirii culturii democratice.
- [7] Robert A. Dahl, în Larry Diamond, Yun-han Chu, Marc F. Plattner, Hung-mao Tien (coord.), *Cum se consolidează democrația*, Editura Polirom, Iași, 2004, pp. 70, 71.
- [8] Juan J. Linz, Alfred Stepan în Larry Diamond, Yun-han Chu, Marc F. Plattner, Hung-mao Tien (coord.), *Cum se consolidează democrația*, Editura Polirom, Iași, 2004, p. 51.
- [9] Larry Diamond, Yun-han Chu, Marc F. Plattner, Hung-mao Tien (coord.), *Cum se consolidează democrația*, Editura Polirom, Iași, 2004, p. 51.
- [10] Juan J. Linz, Larry Diamond, Yun-han Chu, Marc F. Plattner, Hung-mao Tien (coord.), *Cum se consolidează democrația*, Editura Polirom, Iași, 2004, p. 51., p. 52.
- [11] Larry Diamond, Yun-han Chu, Marc F. Plattner, Hung-mao Tien (coord.), *Cum se consolidează democrația*, Editura Polirom, Iași, 2004, p. 51.
- [12] Friedrich A. Hayek, *Drumul către servitute*, Editura Humanitas, București, 1993, p. 26.
- [13] Daniel Barbu, *Republica absentă. Politică și societate în România postcomunistă*, Editura Nemira, București, 2004, p. 19.
- [14] E ca și cum ai spune că celibatar înseamnă bărbatul puțin necăsătorit.

- [15] În aceeași linie de gândire nici nu erau prezente sau nu aveau nici un sens social fenomenul imigrării ori al culturii ca refugiu, ori al Europei libere ca informare.
- [16] Daniel Barbu, *Republica absentă. Politică și societate în România postcomunistă*, Editura Nemira, București, 2004, pp. 142, 143.
- [17] Levente Salat, *Multiculturalismul liberal*, Editura Polirom, Iași, 2001, p. 9.
- [18] A mai existat o ideologie care a pus în prim centrul ei specificitatea etnoculturală a raselor și care s-a numit nazism.
- [19] Levente Salat, *Multiculturalismul liberal*, Editura Polirom, Iași, 2001, p. 336.
- [20] Samuel P. Huntington în Larry Diamond, Yun-han Chu, Marc F. Plattner, Hung-mao Tien (coord.), *Cum se consolidează democrația*, Editura Polirom, Iași, 2004, p. 43.

STATUL ȘI PROVOCĂRILE GLOBALIZĂRII: DESCENTRALIZAREA GUVERNĂRII ȘI DESCENTRALIZAREA CUNOAȘTERII¹⁶

Lect. dr. Bogdan ȘTEFANACHI
Academia Română, filiala Iași
Universitatea „Al. I. Cuza” Iași
Telefon: 0740 / 192582
E-mail: stbogdan2000@yahoo.com

ABSTRACT. *Globalization could be understood from the enlargement and redefinition of the power relations perspective: firstly, nation-states have functionally become parts of a vaster pattern of global changes and, secondly, the idea of global politics underlines the complexity of the interpenetrations that transcend states and societies, adding them a large network of agencies and organizations. On the other hand the article stresses the fact that globalization has eroded the nation state's monopoly of scientific knowledge and its ability to use that knowledge to reproduce (class) power, even as the nature of class power relations itself moves away from nation state control. Placed between these two challenges of globalization the state loses its traditional characteristics and in the new world the trends of supranationality and devolution go hand in hand.*

Keywords: *globalization, state, power, knowledge, decentralization.*

Fără a pretinde că există o sinonimie perfectă între globalizare și neo-liberalism, în spațiul economiei globale argumentele neo-liberale împotriva „intervenției proactive a statului”¹⁷ pentru a gestiona funcționarea pieței sunt cele

---

¹⁶ **ACKNOWLEDGEMENT:** *This paper was made within The Knowledge Based Society Project supported by the Sectoral Operational Programme Human Resources Development (SOP HRD), financed from the European Social Fund and by the Romanian Government under the contract number POSDRU ID 56815.*

¹⁷ Jan Aart Scholte, *Globalization. A Critical Introduction*, London: Palgrave, 2000, p. 34.

care pot reflecta cel mai bine tendințele economico-politice ale sfârșitului de secol XX. Acceptând o astfel de matrice interpretativă a economiei mondiale contemporane, devine evident că trăsăturile globalizării sunt identice cu disciplina fiscală, liberalizarea financiară, liberalizarea comerțului, privatizare și dereglementare, precum și garantarea proprietății¹⁸. Astfel, globalizarea și liberalismul (neo-liberalismul) sunt măcar interdependente, dacă nu în întregime congruente, sau după cum susținea Andrew Gamble, „una dintre cele mai semnificative tendințe ale ultimilor 30 de ani se constituie sub forma revitalizării liberalismului economic atât ca economie politică, cât și ca, ideologie politică.”¹⁹ Mai mult chiar, conform lui Martin Carnoy și Manuel Castells, însăși sursa globalizării a fost reprezentată de procesul de restructurare a capitalismului – atât a statului cât și a corporațiilor – care era menit să depășească criza de la mijlocul anilor 1970 – „dereglementarea, liberalizarea și privatizarea, atât la nivel intern cât și internațional au reprezentat baza instituțională care a pavat traiectoria noilor strategii (de afaceri) cu caracter global.”²⁰

La nivel internațional, globalizarea generează sau creează condițiile necesare pentru manifestarea unor entități care erodează rolul tradițional al statului ca unic actor internațional. Aceasta înseamnă că globalizarea este asociată cu un *nou* regim al suveranității ca urmare a apariției unor „noi și puternice forme non-teritoriale de organizare economică și politică în domeniul global, asemenea corporațiilor multinaționale, mișcărilor sociale transnaționale, agențiilor de reglementare internaționale etc.”²¹. O astfel de realitate – cu cele două componente prezentate – plasează statul ca interfața dintre sistemul global modelat constant de forțele globalizării (îndeosebi economice) și sistemul substatal caracterizat în primul rând prin descentralizarea puterii, descentralizarea deciziei și implicit descentralizarea cunoașterii. Acest model interpretativ, preluat și dezvoltat din modelul *clepsidrei* propus de Ronnie D. Lipschutz²² pentru studiile de securitate, oferă o abordare mai eficientă a condiției statului în contextul politicii globale. Spre deosebire de o abordare clasică fundamentată pe distincția extrem de rigidă dintre aspectele și coordonatele domestice ale statului și mediul exogen în care acesta acționează, o atare schemă de comprehensiune va încerca să integreze și să analizeze cele două componente – internă și externă –

---

¹⁸ John Williamson, „In search of a Manual for Technopols”, în John Williamson (editor), *The Political Economy of Policy Reform*, Washington: Institute for International Economics, 1994, pp. 26-28.

¹⁹ Andrew Gamble, „Neo-liberalism”, *Capital and Class* 75 (2001), p. 127.

²⁰ Carnoy Martin, Castells Manuel, „Globalization, the knowledge society, and the Network State: Poulatzas at the millenium”, *Global Networks*, 1(2001), p. 5.

²¹ David Held, Anthony McGrew, David Goldblatt, Jonathan Perraton, *Transformări globale. Politică, economie și cultură*, Iași: Polirom, 2004, p. 33.

²² Ronnie D. Lipschutz, (ed.), *On security*, New York: Columbia University Press, 1995.

într-o manieră funcțională. Prin urmare, „globalizarea trebuie înțeleasă și ca o serie de modificări în interiorul statului și nu doar ca o serie de forțe externe îndreptate împotriva lui”²³, deoarece „istoric, forțele transnaționale și statele s-au dezvoltat și au evoluat în tandem.”²⁴ Altfel spus, modelul *clepsidrei* permite surprinderea interacțiunii dintre substatul și suprastatal la nivelul statului ca o „combinație de autonomie relativă și interdependență simbiotică.”²⁵

Așadar, statul contemporan, se pare că se plasează la intersecția dintre vectorii globalizării care, pe de o parte îi modifică statutul pe scena internațională/globală iar pe de altă parte forțele care îi diluează puterea internă – aceste două aspecte constituind și marile provocări contemporane la adresa statului.

Globalizarea poate fi înțeleasă ca o „lărgire, adâncire și accelerare a interconectării la scară mondială în toate aspectele vieții sociale contemporane”²⁶. Aceasta se traduce prin faptul că timpul și spațiul se comprimă la o intensitate și în moduri fără precedent, fapt care proiectează globalizarea să fie „nu doar o simplă teorie socială ci, mai curând o descriere a unei noi realități sociale extrem de semnificative”²⁷, sau pentru a folosi cuvintele unuia dintre cei mai importanți susținători ai globalizării (economice) contemporane, „legătura cu fluxurile globale reprezintă poate, aspectul central al istoriei actuale.”²⁸

Globalizarea este termenul preferat pentru a descrie realitatea internațională după sfârșitul Războiului Rece, iar cei mai mulți dintre cei care o analizează se referă la ea ca la un *proces evoluționist*²⁹, o *transformare istorică*³⁰

---

²³ Ian Clark, *Globalization and International Relations Theory*, Oxford:Oxford University Press, 1999, p. 52.

²⁴ Ibidem, p. 52.

²⁵ Michael Mann, „Has Globalization Ended the Rise and Rise of the Nation-state?”, *Review of International Political Economy*, 4:3(1997), p. 477.

²⁶ David Held, Anthony McGrew, David Goldblatt, Jonathan Perraton, op. cit., p. 26.

²⁷ Ian Clark, op. cit., p. 35.

²⁸ Kenichi Ohmae, *The End of the Nation State: The Rise of Regional Economies*, New York: Free Press Paperbacks, p. 15.

²⁹ George Modelski, „Globalizations as Evolutionary Process”, în George Modelski, Tessaleno Devezas, William R. Thompson (editors), *Globalization as Evolutionary Process. Modeling Global Change*, London: Routledge, 2008, pp. 12-29.

³⁰ James H. Mittelman, *Whiter Globalization? The Vortex of Knowledge and Ideology*, London: Routledge, 2004, pp. 4-5; magnitudinea acestei transformări este astfel explicată *it is a transformation in the economy in that livelihoods and modes of existence change; in politics, since the locus of power gradually shifts above and below territorial states, forming a multilevel system; and in culture, insofar as there is an erosion of certain life-ways and the emergence of new hybrid forms. Globalization, in turn, engenders both accommodation and resistance. After all, this power structure has an uneven impact on various strata in different regions and countries.*

sau ca la o *realitate multidimensională*³¹ ce decurge din „diversitatea care este parte a naturii sale intrinseci.”³² Constanta tuturor acestor abordări este reprezentată de surprinderea creșterii interdependențelor pe de o parte, ca urmare a „creșterii interconectărilor reflectată în extinderea fluxurilor de informație, tehnologie, capital, bunuri, servicii și persoane”³³, iar pe altă parte, de creșterea gradului de deschidere, de transparență.

Intersectarea interdependenței și deschiderii devine posibilă și mai mult, se adâncește ca urmare a unora dintre componentele fundamentale care caracterizează procesul de globalizare: internaționalizarea comerțului, finanțelor și investițiilor, avansul rapid al tehnologiilor, diseminarea paradigmei politice, emergența mișcărilor sociale cu influență locală și transnațională, standardizarea sistemelor de securitate globală, internaționalizarea problemelor transfrontaliere și translarea puterii dinspre statele suverane către elitele globale avansate tehnologic precum și către interesele private supranaționale.³⁴

Prin urmare, „globalizarea implică procese complexe care internaționalizează politica domestică – dar în același timp modelează politica externă funcție de presiunile interne în creștere” ceea ce se reflectă în faptul că „statele națiune au învățat să-și partajeze suveranitatea cu instituții regionale și globale și, în același timp, să-și deschidă economiile către dimensiunile regională și globală.”³⁵

Deci, dacă globalizarea este un proces al lumii contemporane, iar unele dintre principalele ei consecințe pot fi analizate la nivelul transformărilor statului, atunci și acesta poate fi conceput din perspectiva procesualității. Astfel, premodernitatea este caracterizată de presatatalitate și haosul postimperial, lumea modernă propune o imagine clasică a statului dată de recunoașterea principiului suveranității și, în paralel, de separarea clară dintre afacerile interne și cele externe ale statului, iar în ultimă instanță statul postmodern nu se mai bazează pe sistemul balanțelor și nici nu mai subliniază importanța suveranității sau a diviziunii clare dintre politicile interne și cele externe.³⁶ Statul postmodern este

---

³¹ Hopper, Paul, *Living with Globalization*, Oxford, New York: Berg, 2006, p. 139.

³² Ian Clark, op. cit., p. 35.

³³ NIC (National Intelligence Council), *Mapping the Global Future*, Honolulu: University Press of the Pacific, 2004.

³⁴ Group of Experts on the United Nations Programme in Public Administration and Finance, *Globalization and State: an overview. Report prepared by the Secretariat* (May 2000), pp. 2-4.

³⁵ Ibidem, p. 1.

³⁶ Robert Cooper, *Destrămarea națiunilor. Ordine și haos în secolul XXI*, București: Univers Enciclopedic, 2007, pp. 41-81.

statul care s-a transformat sub presiunile globalizării și este unul dintre actorii care populează spațiul „politică postinternațională.”³⁷

Această simplă enumerare, din perspectivă istoric-evolutivă, a stărilor de agregare a statalității ar trebui să risipească fobiile pe care le declanșează reforma sau evoluția sa sub impactul globalizării: statul nu a fost așa dintotdeauna și nu va rămâne așa pentru totdeauna!

Dintr-o altă perspectivă începuturile modernității sunt caracterizate de „statele teritoriale guvernate de monarhi absoluți angajați în lupta pentru securitate și supraviețuire”³⁸ fiind construite pe niveluri extrem de ridicate ale *puterii intensive* – înțelesă ca puterea care se proiectează profund în interiorul societății.³⁹ Gradual, trecând prin perioada exprimării *puterii extensive* în formule imperiale, statele teritoriale se transformă în națiuni-state, entități care au avut rolul central în apariția noii ordini mondiale; ele sunt structuri politice distincte atât de conducător cât și de cel condus, cu autoritate supremă asupra unui teritoriu clar definit, sprijinite pe deținerea monopolului asupra puterii coercitive legitime.

Astăzi, globalizarea limitează suveranitatea statului și în același timp redefiniște granițele sale sociale. Dacă statul-națiune clasic implică existența unei comunități naționale ca referent, atunci când globalizarea forțază statul să-și modifice acest cadru de referință, comunitățile naționale își pierd canalul reprezentării politice iar ceea ce urmează este dezvoltarea naționalismului împotriva statului. Prin urmare, ca o evoluție firească a statului „separația dintre națiune și stat este un proces fundamental care caracterizează lumea contemporană.”⁴⁰ Fără a absolutiza această separare, trebuie să subliniem că statul își pierde din atributele pe care i le-a conferit modernitatea. Economia globală și revoluția informațională au reconfigurat profund instituțiile fundamentale ale proceselor de guvernare specifice statului modern și prin aceasta au modificat două dintre trăsăturile centrale ale statului modern: suveranitatea și teritorialitatea.

În această nouă *geografie a puterii* globalizarea implică cel puțin „o denaționalizare parțială a teritoriului național precum și o translare a unora dintre componentele tradiționale ale suveranității către alte instituții sau chiar o

---

³⁷ James N. Rosenau, *Turbulence in World Politics. A Theory of Change and Continuity*, Princeton: Princeton University Press, 1990, p. 6

³⁸ John Baylis, Steve Smith, *The Globalization of World Politics. An Introduction to International Relations* (second edition), Oxford: Oxford University Press, 2001, p. 620.

³⁹ Mann Michael, *The Sources of Social Power*, Cambridge University Press, 1986, pp. 7-10.

⁴⁰ Calhoun Craig, *Nationalism*, University of Minnesota Press, 1998.

translare dinspre entitățile supranaționale către piața globală de capital”⁴¹ sau altfel spus suveranitatea și teritoriul sunt relocate în alte arene instituționale din afara statului și din afara cadrului teritoriului tradițional, suveranitatea fiind descentralizată iar teritoriul parțial denaționalizat. Ca urmare a unor astfel de transformări statul-națiune se vede constrâns pe de o parte de forțele pieței globale, iar pe de altă parte de imperativele politice ale transferului de putere. Astfel, dacă forțele pieței denaționalizează teritoriul, transferul de putere se realizează prin locarea suveranității într-o multitudine de arene instituționale, de tipul regimurilor (legale) transnaționale.

Într-un astfel de cadru, globalizarea trebuie înțeleasă din perspectiva extinderii și redefinirii relațiilor de putere: în primul rând, statele-națiune au devenit parte a unui model al schimburilor globale și, în al doilea rând, ideea politicii globale evidențiază complexitatea întrepătrunderilor care transcend statele și societățile prin faptul că le completează cu o rețea extinsă de agenții și organizații. Într-un astfel de context, considerat de unii ca fiind anarhic, de alții ca fiind complex, predictibilitatea interacțiunilor poate fi analizată din perspectiva regimurilor internaționale care reflectă intensificarea modelelor de angajare globală și regională.

Regimurile internaționale trebuie înțelese ca un sistem descentralizat de guvernare care erodează monopolul autorității statului fapt pentru care statele națiune nu mai reprezintă singurele centre sau formele principale de guvernare și autoritate din lume.⁴² Mai mult, regimurile și organizațiile internaționale sunt singurele capabile să ofere soluții unor probleme contemporane pentru că reușesc să gestioneze mult mai bine decât statul cunoașterea disponibilă; acest lucru devine posibil deoarece „organizațiile internaționale devin parte a experienței cotidiene pentru că ele se constituie în mediatori ai politicilor; ele reprezintă o parte a spațiului (de dezbateri) internațional care autorizează inovația. Astfel, putem să le concepem și studiem ca agenți ai novației.”⁴³

Aceste structuri au luat naștere pentru a *soluționa probleme* care necesită acțiuni colective dar, în același timp, soluționarea și redefinirea problemelor depinde de cantitatea de cunoaștere nouă care poate fi introdusă în procesul de luare a deciziilor. Particularitatea acestei cunoașteri este că trebuie să fie astfel construită încât să poată fi utilizată simplu și eficient în cadrul unei rețele (*policy or knowledge network*). În acest context cunoașterea poate fi

---

⁴¹ Sassen Saskia, *Losing Control? Sovereignty in an Age of Globalization*, Columbia University Press, 1996.

⁴² James Rosenau, *Along the Domestic – Foreign Frontier*, Cambridge: Cambridge University Press, 1997.

⁴³ Haas Ernst B., *When Knowledge is Power: Three Models of Change in International Organizations*, California: University of California Press, 1990, p. 14.

înțeleasă ca un instrument care permite conectarea unui spațiu cu un altul, ca un nod prin care majoritatea actorilor trebuie să treacă; fluxurile în interiorul unei astfel de rețele (ceea ce Foucault numea *putere*) devin posibile și reale numai din perspectiva și datorită cunoașterii.

Așadar, globalizarea implică descentralizarea cunoașterii (a puterii) iar apariția societății bazate pe cunoaștere diminuează rolul internațional al statului și propune o formulă teoretică și practică utilă pentru a explica politica globală. Incapabil să mai gestioneze și controleze bunăstarea și informația, delegitimat de chiar acțiunile și ideologia sa, statul se transformă sub presiunea globalizării care produce modificări structurale în relația dintre putere și cunoaștere. Astfel, din perspectiva creșterii interconectivității globale care afectează profund înțelegerea clasică a statului și a funcțiilor sale, analiștii au propus o serie de formule alternative care să reflecte pierderea atributelor care tradițional aparțineau statului – suveranitatea, teritoriul și implicit puterea – *stat rețea (network state)*⁴⁴, *stat regional / subregional (regional / subregional state)*⁴⁵ sau *stat transnațional (transnational state)*⁴⁶.

Globalizarea, în formula pragmatică a liberalizării, produce o serie de modificări la nivelul funcționării interne a statului; aceste modificări sunt atât de profunde și de evidente încât pot fi analizate într-o manieră autonomă fără ca prin aceasta să nu rămână perfect convergente cu implicațiile generate de globalizare. Altfel spus, statul își redefinesc statutul nu doar ca urmare a acțiunii de sus în jos, cât și ca urmare a descentralizării cunoașterii, care acționează și poate fi analizată mai curând urmând o traiectorie ascendentă. Prin faptul că nivelul global este unul care elimină frontierele care modelau gândirea clasică, multe dintre conceptele cu care operam în mod tradițional își pierd din relevanță, iar „cea mai perimată dintre aceste noțiuni este cea de stat-națiune.”⁴⁷ Dacă până acum am încercat să surprind principalele aspecte pe care spațiul global le proiectează asupra statului în cele ce urmează vom analiza din perspectiva cunoașterii cealaltă jumătate a clepsidrei.

Michel Foucault considera că puterea este exercitată prin intermediul instituțiilor sociale și, prin aceasta puterea este constituită din discursuri, care reprezintă arii de cunoaștere prin intermediul cărora este înțeleasă lumea. Cu alte cuvinte, lumea există ca un construct al subiectivității: un set de semne și practici

---

⁴⁴ Martin Carnoy, Manuel Castells, „Globalization, the Knowledge Society, and the Network State: Poulatzas at the millenium”, *Global Networks*, 1(2001).

⁴⁵ Kenichi Ohmae, *The Next Global Stage. Challenges and Opportunities in Our Global World*, New Jersey: Wharton School Publishing, 2005.

⁴⁶ Ulrich Beck, *Ce este globalizarea?: Erori ale globalismului - răspunsuri la globalizare*, București: Trei, 2003.

⁴⁷ Kenichi Ohmae, op. cit., p. 82.

care includ reguli, multe dintre ele nespuse, dar care controlează comportamentul.

Cunoașterea (cu precădere cea științifică) controlată de stat, a fost și rămâne fundamentală pentru relațiile de putere din interiorul societății capitaliste. Aparatul de stat controlează atât cunoașterea cât și discursul iar, statul se modelează în funcție de modul în care utilizează puterea pentru a reproduce relațiile de inegalitate (bazate pe distribuția inegală a puterii): „monopolizarea cunoașterii de către stat este cea care determină funcțiile organizaționale și direcția statului”⁴⁸; altfel spus statul utilizează cunoașterea pentru a legitima o anumită ideologie (spre exemplu valorile și normele burgheziei). De aceea statul nu are doar un rol important în generarea de cunoaștere nouă în cadrul societății ci, are un rol determinant în modul în care această cunoaștere este utilizată.

În statele dezvoltate, pe perioada epocii industriale, această accepțiune a cunoașterii putea fi caracterizată ca fiind cu precădere națională: statul avea capacitatea de a defini această *știință* precum și valorile care susțineau reproducerea puterii în interiorul granițelor naționale.

În lumea globalizată a tehnologiei informaționale, formarea cunoașterii și deținerea controlului asupra cunoașterii scapă de sub controlul statului-națiune, iar această pierdere a monopolului asupra cunoașterii poate fi explicată prin intermediul a trei motive distincte:

- a. valorile și normele capitaliste dominante sunt în proces de globalizare
- b. multe dintre forțele (care dau substanță globalizării) descentralizează controlul asupra producerii și transmiterii cunoașterii deținut în mod tradițional de către stat
- c. din cauza competiției economice și a îmbătrânirii populației statele nu mai pot susține nivelul bunăstării care a caracterizat lumea de după cel de-al Doilea Război Mondial⁴⁹

Globalizarea a erodat monopolul statului-națiune asupra cunoașterii științifice precum și abilitatea sa de a utiliza această cunoaștere pentru a reproduce puterea; chiar dacă rolul cunoașterii devine din ce în ce mai important în conturarea relațiilor de putere, aproape paradoxal rolul statului în cadrul acestui proces se diminuează. Așadar, descentralizarea cunoașterii devine un proces emblematic al lumii contemporane și trebuie înțeles din perspectiva faptului că „formarea cunoașterii și controlul (puterea) asupra cunoașterii în economia globală scapă de sub controlul statului-națiune deoarece inovația se globalizează, deoarece discursul despre cunoaștere se plasează în afara

---

⁴⁸ Nicos Poulantzas, *State, power, socialism*, London: New Left Books, 1980, pp. 60-61.

⁴⁹ Martin Carnoy, Manuel Castells, op. cit., pp. 9-10.

controlului statului și, deoarece informația este mult mai accesibilă decât a fost înainte datorită dezvoltării tehnologiei și comunicațiilor.”⁵⁰

În mod tradițional spațiul economic și statul-națiune au apărut și s-au dezvoltat împreună găsindu-și legitimitatea unul în existența celuilalt. Or, în momentul în care globalizarea diminuează (uneori chiar elimină) evidența pragmatică a unei astfel de relații, minimizarea rolului statului deschide calea spre descentralizarea puterii și implicit a cunoașterii. Altfel spus, globalizarea produce condiții necesare pentru creșterea libertății individuale care este direct proporțională cu diminuarea monopolului statului asupra cunoașterii. Aceasta este o modalitate de a elimina legătura dintre stat și economie prin faptul că performanța crește tocmai pentru că rolul statului se diminuează.

Dacă devine o evidență că statul pierde monopolul asupra cunoașterii științifice este cu atât mai clar că știința socială (care permite interpretarea și înțelegerea socialului) se fundamentează pe natura dispersată a cunoașterii umane deoarece „o cunoaștere a particularului, o cunoaștere dominată de condițiile circumstanțiale ale timpului și spațiului nu poate exista decât dispersată printre indivizi.”⁵¹ Mai mult chiar, trebuie să subliniem că atunci când ne referim la cunoașterea științifică (ea însăși eliberată de tirania statului) nu facem referire decât la o mică parte din cunoașterea umană, întrucât mai există „o arie de cunoaștere importantă, dar neorganizată, care nu poate fi numită științifică, în sensul cunoașterii regulilor generale: cunoașterea circumstanțelor particulare de timp și spațiu”⁵² (condiția naturală a cestei cunoașteri este descentralizarea, cu atât mai evidentă o dată cu diminuarea rolului statului).

Astfel în spațiul economic, sau în spațiul socialului cunoașterea este esențialmente una *dispersată*, iar prin aceasta trebuie să înțelegem o *cunoaștere practică* specifică circumstanțelor individuale; aceste circumstanțe exprimă o *raționalitate* imposibil de cuprins în întregime în limbajul conceptual, care ar putea justifica mecanismele unui centru de control: „înainte de a exista piața este imposibil să existe un planificator care să știe care sunt cererile individuale”⁵³ sau în alți termeni „orice regim centralizat va exploata doar o mică parte din cunoașterea disponibilă”⁵⁴ (iar prin aceasta va deveni neperformant justificând încă o dată necesitatea descentralizării cunoașterii). În acest context dacă o economie se dorește a fi de succes, atunci trebuie să poată face față *diviziunii* sau

---

⁵⁰ Ibidem, p. 11.

⁵¹ Friedrich A. Hayek, *Law Legislation and Liberty, Rules and Order (vol.I)*, Chicago: The University of Chicago Press, 1973, p. 80.

⁵² Friedrich A. Hayek, *The Counter-Revolution of Science*, New York: The Free Press, 1955, p. 183.

⁵³ Norman P. Barry, *The New Right*, London and New York: Croom Helm, 1987, p. 32.

⁵⁴ John Gray, *Hayek on Liberty*, Oxford: Basil Blackwell, 1984, p. 15.

fragmentării cunoașterii; refuzul de a accepta structura mozaică a cunoașterii este efectul direct al încercării de a coordona procesul social, sub forma diferitelor inginerii sociale sau politice care diminuează sau chiar elimină libertatea individuală. Imposibilitatea planificării decurge din imposibilitatea centralizării *cunoașterii* fapt care devine cu atât mai evident pe măsură ce se aprofundează implicațiile globalizării. Așadar orice stat care garantează libertatea individuală trebuie să accepte ca provocare contemporană și descentralizarea cunoașterii.

Plasat între provocările globalizării – descentralizarea guvernării și descentralizarea cunoașterii – statul își pierde din caracteristicile tradiționale iar în *noua lume* „cele două tendințe – supranaționalitatea și devoluția – merg împreună.”⁵⁵ Astfel, globalizarea permite emergența unor structuri supra/transnaționale care pot oferi soluții problemelor cu care se confruntă spațiul (inter)național, și în același timp natura dispersată a cunoașterii umane erodează capacitățile de planificare (rațională, științifică) pe care și le asumase în mod tradițional statul.

---

⁵⁵ Martin Carnoy, Manuel Castells, op. cit., p. 14.

CITIZENS OF THE 21ST CENTURY AND THEIR EXPECTATIONS TOWARDS GOOD AND RIGHT IN A DEMOCRATIC WORLD

Assistant Professor Oana MATEI
“Vasile Goldis” Western University of Arad, Romania
Telephone: 0040/257/282324
E-mail: [oanamatei@yahoo.com](mailto: oanamatei@yahoo.com)

ABSTRACT. *The ethical debate is a very opportune debate in our times, when a new system of values is challenging our world. The traditionally standards of a democratic process for a democratic world are now facing new cultures and new values. Three centuries ago, the democratic system was designed for specific cultures with specific habits. I am referring to the people of the United States of America and their protestant ethics of working and living. That system was developed in the Western Europe, in countries with protestant traditions, also. The concepts of good and right were meaning rationality, efficiency and, of course, hard working and faith. So, ethical governance should be an effective one. After 1990 and beginning with the 21st century the democratic process was implemented in countries with no democratic and no protestant tradition. The process of implementation was difficult and the results can be easily seen. But the people of Eastern Europe and the people of Middle East have different views concerning the concepts of good and right. Those concepts do no more mean rationality and efficiency, because people from Eastern Europe and from Middle East do not have the same ethics of living and working.*

The real challenge is to redefine the key concepts of living. Times have changed and the values have changed, too. So, public administration's task is to find the new meanings of good and right and appropriate them, in order to serve public interests and to fulfill citizen's expectations. If we want to live in a world where democratic principles are applied with no discrimination and if we want to have better and ethical administrations, we should understand people's expectations towards good and right, properly. If we are talking about minorities, about fundamental rights and about no discrimination, we should redesign the governance's effective shape in such a way as to be ethical.

Key words: *politics, governing, moral rules, democratic principles.*

Politics and governing cannot be appreciated just in terms of efficiency and rationality, but are judged in terms of honesty, abiding of fundamental freedoms and human rights, of equality etc. This moral dimension sums up the system of norms, beliefs, values shared by a certain society in a given moment of its evolution and in the extent to which these are reflected, or not, within the political process. Definitely, the moral dimension of the political process manifests evaluations of the moral or immoral type; ethical or non-ethical. A certain governmental decision or a certain political view can be considered moral or can be labeled as immoral; both will always be imbued with morality. And, as long as the political process invariably implies a moral dimension, it is very important to observe the way in which the citizens relate themselves to this dimension. It is very important how they perceive it, how they perceive themselves in view of that dimension, which is the position they stand on as part of the political process and how do they see the morality in which they can interact and influence that certain dimension. It is very important to mention that the reference is made to the democratic systems, more specifically what Popper⁵⁶ referred to as *open societies*, those that stimulate and liberate the creative potencies of the human being. Because the relation between the perception, expectancies and the final results of the democratic process, namely the public policies implemented through the public administration, is able to quantify positively or negatively the moral dimension of the political process in a democratic country. When the citizens feel that they are a part of the democratic process, they will experience the feeling that they can influence the process, implicitly they will acknowledge the fact that, one way or another they are responsible for the moral dimension of that certain process, more specifically that morality or immorality associated to politics also depend on the status of their civic conduct.

Political power must be permeable and receptive to the social will and the call to morality in politics is a call to certain standards of conduct, to an impartial judgement. Ethics can demand from political leaders to adopt certain behaviors which at first glance might seem paradoxical, however these behaviors can be justified through the pre-eminence of the common good. Such an example is the behavior of the British authorities during the Second World War in the case of Coventry, when the lives of that locality's citizens were sacrificed for a greater cause, namely, the winning of the war against Nazi Germany.

---

⁵⁶ KARL POPPER, *The Open Society and its Enemies*, (Romanian version), Humanitas, Bucharest, 2005.

Democracy is a morally-political, society project⁵⁷, thus is it important to notice how exactly does the relation between the value system from a certain society and the abiding of the principles that are implied by democracy as a process work. The civic dimension of the behavior of the citizens of a democratic society cannot be evaluated without making use of an elementary morality, composed out of the norms and values shared by that certain society.

In 1989, in his famous article, *The End of History*, Francis Fukuyama⁵⁸ stated that the necessary conditions have been created to reach the final point of the ideological evolution of humankind, the western liberal model becoming a universal reference and a unanimously sought after goal.

Modern democracy emerged in a space in which it was associated to a certain system of values and a particular ethic. The democratic spirit⁵⁹ was built on an entrepreneurial spirit, on an economically rational spirit and on the cult of work seen as a method of attaining a state of grace. Democracy, as a process sustained by these values, was implemented in the North-American territory, also to be later on applied in the countries of Western Europe. Morality and implicitly, the notions of good, were indivisibly bound to these moral and spiritual values. After the fall of the Berlin Wall, democracy and its constitutive principles were adopted in cultural spaces that had only been in contact with the protestant ethic. Nowadays, it is attempted to introduce the democratic process in countries that have another religion than the Christian one, cultural spaces extremely different of all that signify fundamental values of modern democracy. Leo Strauss makes an excellent distinction between the mentality of ancient democrats and the one of modern democrats.⁶⁰ The ancient Greeks, claims the author, knew well enough which were the meanings of good and of virtue, showing no interest in rights, rather than just through involvement. The modern ones claim they know very well their rights, but are not so sure anymore about the meanings of what's good. The emphasis shifted on the meanings of good and virtue, on the importance of abiding the rights, from the private area to the public one. One of the current issues of moral philosophy is the attempt of defining new meanings of good, which are well connected to the priorities of the contemporary world. If for the first North-American colonists the meanings of good was

---

⁵⁷ VASILE MORAR, *Etică în afaceri și politică*, (*Ethics in Businesses and Politics*) Ed. Universității din București, București, 2006, p. 93.

⁵⁸ FRANCIS FUKUYAMA, *The End of History?*, National Interest, may 1989, www.wesjones.com/eoh.htm; december 2008.

⁵⁹ See MAX WEBER, *The Protestant Ethic and the Spirit of Capitalism*, (Romanian version), Humanitas, Bucharest, 1993.

⁶⁰ LEO STRAUSS, *Three waves of modernity*, in HILAEEL GILDIN, ed. *Political Philosophy: Six Essays by Leo Strauss*, Indianapolis, 1975.

represented by the faith in God and hard work in order to achieve success and a virtuous way of life stood for a life led in the spirit of faith, of efficiency and of rationality oriented towards achieving a goal, for the citizens of imported democracies, these values cannot find their place.

The own value systems of the new spaces in which the democratic process takes place and is implemented today are, more or less, incompatible with the democratic ideals. In the past, the virtues of the good Christian were perfectly compatible with the virtues of the citizen, of the good citizen. The criteria according to which a democratic process was moral were defined by the same values: efficiency, rationality. Today, democracy is implemented in areas in which the good follower is not also the good Christian and, that's why one of the impediments of successfully applying the democratic process is this disjunction between the elementary morality of the occidental democratic citizen and the morality of a democratic citizen from an area that is not Christian. The value system at a global scale is perpetually changing and if politics and governing want to achieve moral standards they must discover which are the new meanings of good, to embrace them and shape their institutions according to these demands, thus promoting the new values and the new civic virtues.

The 21st century and the current economic crisis represent new challenges in the field of current governments. It can be stated that, globally, democracy does not function anymore. One of the answers to this question could be that a certain cleavage surfaced between the elementary moral of the citizen and the moral presumed by a democratic process. This cleavage is represented by the fact that the two sets of values (on one hand the values of the 21st century citizen and on the other hand the values presumed by a democratic process) are no longer equivalent. If modern democracies promoted as main values efficiency and rationality oriented towards achieving a goal, these values being shared also on a social scale by the citizens, today, efficiency and rationality are no longer necessarily shared on a social scale. Norms and social moral values are not the same with the norms and values of the democratic process. A possible reason could be the inconsistency which emerged between the values shared in a cultural space and the new values which are implied by the implementing of a new democratic system. The cultural spaces in which democracy is being implemented today do not benefit of suitable grounds for the success of this process, a fact which has determined countless negative side-effects. Among these negative side-effects we can remember the multiple conflicts which surfaced, both at a familiar scale, a group scale, a community scale as well as at the whole society's scale. The emancipation of women in the Middle East produced a crisis which manifested and still manifests itself at all levels, from the familiar one, to the social one. It's the same with the idea of indiscriminating treatment of all ethnic, sexual, religious minorities etc. The migration of these

populations towards Europe and the American continent did nothing but bring along with them the conflicts in these areas as well. This is why the classic democratic algorithm is compelled nowadays to redefine and reformulate itself. The solution for the contemporary governments is to redefine their key concepts, namely, to redefine the democratic values from another perspective. The stress will shift from the area of efficiency to the one of primary and fundamental meanings of democracy, because the modern meaning of the term, that of efficiency and rational thinking oriented towards achieving a goal is no longer equivalent to the meaning of morality. The current task of democratic governments is that of redefining democracy by returning to its elementary meanings.

The elementary value upon which the democratic process is built is that human beings are of an intrinsic value, that no one is intrinsic superior to anyone else. Thus, a morally autonomous person is a person who decides upon his or hers own moral principles and upon the decisions which flow from them, as a consequence of a rational process of reflection and deliberation. From these it results that *each individual must be considered the best judge of his or her own wellbeing or own interests.*⁶¹ The criteria for a democratic process described by Robert Dahl⁶² represent moral criteria themselves and can be considered real values for a democratic spirit. The abiding of these laws represents requirements for the elementary moral of a democratic citizen, regardless of the cultural area from which he comes. The following will be debated upon next.

1). The actual participation: *During the whole period of the mandatory decision-taking process, the citizens must benefit of adequate opportunities to express his preferences regarding the final result. Citizens must benefit of suitable and equal opportunities to make known their priorities on the agenda and to express the reasons for supporting a decision or another.*⁶³ The breaking of this principle means denying the intrinsic value that every human being possesses. The abiding of this criteria states the equality of the intrinsic value of all human beings and the liberty that they have when expressing their preferences and participating at the democratic process.

2). The equality of the vote in the decisive phase: *In the decisive stage of joint decisions, each citizen must be provided with the equal opportunity to express an choice which will count as much as the option of any other citizen. In establishing the final results, only and only these options must be taken into*

---

⁶¹ ROBERT DAHL, *Democracy and its Critics*, (Romanian version), Institutul European, Iași, 2002, p. 139.

⁶² All the references will be made according to ROBERT DAHL *Democracy and its Critics*, (Romanian version), Institutul European, Iași, 2002.

⁶³ *Ibidem*, p. 152.

*consideration.*⁶⁴ The purpose of this criterion is of assuring the protection that the intrinsic value of the citizens is not violated. The opinion that some citizens are more entitled than others to decide in regard with matters of common interest is completely erroneous and promotes many inequalities. Even the ancient Greeks (although the notion of citizenship was limited to the masculine, free population born in Athens) considered that each citizen was entitled and can equally decide upon matters which concerned the interests of the city, as long as they dedicated time to these issues, out of the time allocated to their daily duties. Thus, no one is more entitled or more capable than anyone else to decide regarding common interest matters. Failing to comply with this criterion would render null the idea of intrinsic equality, creating an infinite number of inequalities and, many times, in matters that concern a certain particular issue, not even an academic scholar could take better decisions than the ones strictly involved in that certain matter; whereas the abiding of this criterion, states again the intrinsic value of all human beings and their freedom of speech.

3). Enlightened comprehension: *Each citizen is entitled to adequate and equal chances of discovering and validating (within the time limit permitted by the necessity of a decision) the option regarding the decision that must be taken, in such way that it best serves the interests of the citizen.*⁶⁵ Democracy is conceived as a governing system that offers its citizens the chance of getting what they want, or what they think is best, and for that, the citizens must be informed through public debates, through teaching. This criterion implies that citizens must be offered real chances of understanding what the problems, immediate goals, means at their disposal and expected consequences of the politics that concern not only them, but the ones around them are. Citizens should have the opportunity of gaining an understanding of these aspects, to the extent to which the wellbeing or interests of a citizen demand a concern towards the public wellbeing or general interest. This criterion asserts the equal right to information and meditation through reflection, as well as a rational decision-taking process, as fundamental values for a democratic process.

4). The control over the agenda: *The population must have the exclusive opportunity to decide how will the problems that need solving through the democratic process be included on the agenda with problems*⁶⁶. Citizens are the best judges of their own competences and it's themselves who can decide that there are some domains in which their competences are obsolete. It is very

---

⁶⁴ ROBERT DAHL, *Democracy and its Critics*, (Romanian version), Institutul European, Iași, 2002, p. 153.

⁶⁵ Ibidem, p. 156.

⁶⁶ ROBERT DAHL, *Democracy and its Critics*, (Romanian version), Institutul European, Iași, 2002, p. 158.

important that citizens decide what problems require or not mandatory decisions and, among those that do, which are the ones susceptible to their judgement and the terms in which they delegate their authority. This criterion promotes the value of the population's sovereignty, because delegation does not mean estrangement.

5). Inclusion: *The population should include all the adults subject to the mandatory collective decisions of an association.*⁶⁷ The inclusion criterion refers to the fact that citizenship is an attribute that all members of a certain society possess, without any discrimination that would regard sex, race, nationality, religion, sexual orientation, etc. The only ones excluded from this are the people in transit (because they are not actually part of the community, their staying in the community being only temporary), children (who do not have full capacity to take decisions and act accordingly) and mentally challenged people (because they do not have the capacity to decide and act accordingly). If the criterion of inclusion would exclude other people, then democracy would not stay true to the meaning of "governing of the people", under the circumstances in which "the people" would be trunked and would include only some members. This last criterion reasserts the intrinsic equal value that all human beings have, without any kind of discrimination.

These criteria are ideal standards as well as moral standards. The prescriptions that these criteria include are circumscribed in the area of constitutional law, thus they are juridical norms, but they are also religious Christian norms (by asserting the intrinsic value of each human being) and moral ones. Aside from the fact that they are moral norms, they also transcribe moral values shared in a democratic society. Thus, there is a continuous relation of conditioning and interdependency between the moral norms, moral values and the compliance with the democratic principles. It is impossible to comply with moral norms that promote moral values, without assuming the applying of democratic principles. Moreover, it has previously been proven the democratic standards of an open society are perfectly compatible with moral standards. But all these values (like liberty and intrinsic equality of human beings) are circumscribed by the fundamental rights from the different Human Rights Declarations. And then, the conclusion that stands out is that the notion of common good (wellbeing) has got something to do with the fundamental rights and the criteria for a democratic process. Therefore, the rights and possibilities of the democratic process are a common good.

Despite all these, the great challenge of contemporary democratic governments remains the redefining of the key terms of a better life. The new elementary morality of the democratic citizen of the 21st century will be a morality inside of which the meanings of good can articulate themselves with the

---

⁶⁷ Ibidem, 167.

identification of civic virtues in the terms of abiding the fundamental rights and criteria for a democratic process. If for the ancient Greeks a good life was a virtuous one, namely a life led in conformity with the Aristotelian virtues of the character, for the contemporary people a good life is one in which virtue stands for the abiding of rights and fundamental obligations, both personal and towards others, as well as for the actual participation in the democratic process and the compliance with the standards imposed by the criteria for a democratic process. The stress shifted from the private sector to the public one. The Aristotelian virtues celebrated a way of life that was aimed at the intimate, private area of the individual, whereas the contemporary civic virtues aim the outspoken, public area insisting on the involvement of the citizen in the life of the community. An argument in this sense is the actual obligation to contribute to the general wellbeing by contributions to social insurance, so that the rights to unemployment help, pensions, medical insurance, etc can be assured.

If there is a wish that the current governments be ethical and democratic ones, then these new governments should embrace the new meanings of good and reorganize their activity in such way that it best serves the public interest. Today it is felt more than ever the need for a conjunction between the moral values and the democratic standards, because only in this way it will be possible to ... *identify moral behavior universally in the real context of the institutions of modern society.*

References

1. AUDI, ROBERT, *The Good in the Right. A Theory of Intuition and Intrinsic Value*, Princeton University Press, 2004.
2. CONSTANT, BENJAMIN, *Despre libertate la antici și moderni, (De la liberté des anciens comparée à celle des modernes)*, romanian version, trans. by Corina Dimitriu, Institutul European, Iași, 1996.
3. CRĂCIUN, DAN; MORAR, VASILE; MACOVICIUC, VASILE, *Etica afacerilor, (Business Ethics)*, Ed. Paideia, București, 2005.
4. DAHL, ROBERT, *Democrația și criticii săi, (Democracy and its Critics)*, romanian version, trans. by Petru Iamandi, Institutul European, Iași.
5. DAHL, ROBERT, *Poliarhiile. Participare și opoziție, (Polyarchy. Participation and Opposition)*, romanian version, trans. by Mihaela Sadovschi, Institutul European, Iași, 2000.
6. FLANAGAN, OWEN; OKSENBERG RORTY, AMÉLIE, *Identity, Character and Morality*, The MIT Press, Cambridge, London, 1990.
7. FRANKFURT, HARRY G., *The importance of what we care about*, Cambridge University Press, 1998.

8. FUKUYAMA, FRANCIS, *The End of History?*, National Interest, may 1989, www.wesjones.com/eoh.htm; decembrie 2008.
9. MORAR, VASILE, *Etică în afaceri și politică*, (*Ethics in Businesses and Politics*) Ed. Universității din București, București, 2006.
10. PALEY, WILLIAM, *Moral and Political Philosophy*, Liberty Fund, Indianapolis, 2002.
11. POPPER, KARL, *Societatea deschisă și dușmanii săi*, (*The Open Society and its Enemies*), romanian version, trans. by D. Stoianovici, Humanitas, București, 2005.
12. STRAUSS, LEO, *Three waves of modernity*, in HILAEL GILDIN, ed. *Political Philosophy: Six Essays by Leo Strauss*, Indianapolis, 1975.
13. WEBER, MAX, *Etica protestantă și spiritul capitalismului*, (*The Protestant Ethic and the Spirit of Capitalism*), romanian version, trans. by Ihor Lemnij, Humanitas, București, 1993.

INTEGRAREA ÎN ȘCOALA DE MASĂ A COPIILOR CU DEFICIENȚE MINTALE

Asist. univ. drd. Oana MORCAN
Universitatea de Vest "Vasile Goldiș" Arad
Telefon: 0257/ 250609
E-mail : morcanoana@yahoo.com

ABSTRACT. *The integration in the normal school of children with mental illness (disease, deficiencies) is a complex process of integrate these children in a normal life and a measure of making every one clear of the importance of school witch make possible the access to education for all children.*

Beginning with the principle of the integrate education we have the possibility to interfere to modify or to improve some negative or unfavourable opinion witch are still exist in the community about children with mental deficiencies.

Keywords: *deficiență mintală, incapacitate, handicap, educație integrată, școală incluzivă.*

Copiii cu deficiențe mintale au aptitudini și capacități de învățare și instruire care trebuie să fie valorificate la maximum, iar ei, prin ceea ce fac sau prin ceea ce pot face pot fi utili societății. De asemenea, avem posibilitatea de a apăra și susține dreptul acestor persoane la educație pe măsura potențialului de care dispun.

În acest sens se impune renunțarea la sistemele omogene de învățământ care, prin specificul lor, marginalizează copiii cu deficiențe datorită unor prejudecăți care mai persistă încă. Trebuie să intervenim astfel încât să convingem părinții și cadrele didactice din școlile de masă de necesitatea și avantajele integrării acestor copiilor cu deficiențe mintale în sistemul obișnuit de învățământ.

O școală integrată care să-și merite pe deplin denumirea ca atare, trebuie să treacă dincolo de simpla acceptare a elevilor cu nevoi speciale, asigurând o mai bună interacțiune și interdependență a tuturor beneficiarilor ei, în primul rând al celor cu deficiențe.

Aplicarea programelor de educație integrată în școli trebuie percepută ca o oportunitate de egalizare a șanselor de acces la educație pentru toți copiii. Astfel se creează un mediu educațional în care fiecare îl acceptă și îl respectă pe celălalt așa cum este și așa cum se poate exprima în diferite situații de viață, într-un mediu caracterizat prin acceptare, toleranță și diversitate.

În domeniul sănătății, Organizația Mondială a Sănătății definește deficiența ca: „orice pierdere sau anomalie a structurii sau funcției psihologice, fiziologice sau anatomice”.⁶⁸

„Întârzierea mintală se referă la limitări substanțiale ale nivelului de funcționare actual. Se caracterizează prin funcționare intelectuală semnificativ sub medie, care se manifestă concomitent cu limitări asociate în doua sau mai multe dintre următoarele arii de abilități adaptative: comunicare, autoservire, viața în mediu de familie, abilități sociale, viața în comunitate, autodirecționarea, sănătatea și securitatea personală, capacitatea de învățare teoretică, timpul liber și munca. Întârzierea mintală se manifestă înainte de vârsta de 18 ani.”⁶⁹

Potrivit acestei definiții, handicapul mintal nu mai este văzut ca o boală (deși poate fi consecința ei), ci este considerat pur și simplu un mod diferit de organizare și funcționare mintală. Boala mintală este diferită de handicapul mintal, dar, multă vreme și chiar și în prezent se mai face confuzie între ele. Spre deosebire de persoana cu deficiență mintală, o persoană bolnavă mintal poate avea o inteligență obișnuită sau chiar peste medie, dar, din diferite motive, comportamentul se modifică semnificativ.

Observații generale privind integrarea și educația copiilor cu deficiențe mintale. Operaționalizarea conceptelor

Integrarea copiilor cu deficiențe mintale la structurile sociale reprezintă un mare interes, mai ales din punctul de vedere al practicii sociale. În întreaga lume sunt organizate, aplicate în raport cu înțelegerea naturii umane, cu respectarea drepturilor copilului, a drepturilor la educație și instruire.

Integrarea semnifică faptul că relațiile dintre indivizi sunt bazate pe o recunoaștere a integrității lor, a valorilor și drepturilor pe care le au. Integrarea se referă la relația stabilită între individ și societate; din acest punct de vedere putem diferenția:

---

⁶⁸ Vezi, în acest sens Raportul O.M.S, cu privire la sănătatea mintală.

⁶⁹ American Association on Mental Retardation, 1992, *Mental Retardation, Definition, Classification and Systems of Support*, 9th Edition, p.68.

- Integrarea fizică – permite persoanelor cu deficiențe satisfacerea nevoilor de bază ale existenței lor: o locuință, organizarea claselor în școli obișnuite, profesionalizarea în domenii diverse, locuri de muncă, etc., făcând în acest sens referire la prezența copiilor cu deficiențe alături de ceilalți, reducerea distanței fizice dintre copii. Prin intermediul acestei integrări se facilitează familiarizarea și cunoașterea reciprocă.
- Integrarea socială – se referă la ansamblul relațiilor sociale stabilite între persoanele cu deficiențe și ceilalți membrii ai comunității, are în vedere aspectele legate de includerea copilului în toate activitățile comune din viața școlii, din pauze, de joc, activități cotidiene.
- Integrarea funcțională – se referă la posibilitatea accesului persoanelor deficiente la utilizarea tuturor facilităților și serviciilor oferite de societate pentru asigurarea unui minim de confort (folosirea mijloacelor de transport în comun, facilități privind accesul în diferite instituții, etc.).
- Integrarea personală – este reprezentată de relațiile de interacțiune cu diferite persoane în cursul vieții. Aceste relații sunt diverse, în funcție de perioada de interacțiune cu alte persoane.
- Integrarea în societate – se referă la asigurarea drepturilor și a autodeterminării persoanei deficiente; apare atunci când copilul integrat dobândește sentimentul de apartenență și participare deplină la comunitate. Acest tip de integrare presupune asumarea unor responsabilități sociale, acceptarea deplină de către ceilalți membrii ai comunității și existența sentimentului de încredere în sine și în ceilalți.
- Integrarea organizațională – face referire la structurile organizaționale care sprijină integrarea, pentru ca serviciile publice oferite să satisfacă necesitățile tuturor indivizilor.
- Integrarea școlară – reprezintă procesul de includere în școlile de masă, în clase obișnuite, la activitățile educative formale și nonformale, a copiilor considerați ca având cerințe educative speciale.

Perspectiva pedagogică a integrării

Având ca scop primar pregătirea pentru integrarea în societate precum și dezvoltarea maximă a potențialului, școala trebuie să-i ajute pe tineri să se cunoască și să se accepte, să-și asume responsabilitatea pentru a se implica în dezvoltarea societății. Semnificativ pentru viziunea actuală asupra deficienței mintale este opinia larg răspândită că persoanele cu dizabilități de învățare sunt mai întâi ființe umane, care au foarte lucruri comune cu ceilalți oameni. Educația obișnuită a oferit foarte mult timp, o „omogenitate” a elevilor, un conținut unic al

învățării, pe care să-l însușească toți copii la fel, indiferent de capacitatea cognitivă/intelectivă a fiecărui elev.

În unele domenii ale dezvoltării și învățării, acești copii au realizări comparabile cu ale semenilor de vârstă. Studiile au indicat faptul că, de multe ori, dificultățile de învățare la acești copii se datorează inabilității lor de a-și dezvolta strategii de mediere a învățării, decât unor deficiențe inerente. Aceste deficiențe pot fi adeseori ameliorate, prin strategii adecvate de instruire.

Tendința în educația copiilor cu deficiențe mintale vizează transferul rezultatelor obținute în urma cercetărilor, în principii și strategii de predare-învățare cu aplicabilitate în clasă. Deoarece școlii îi revine sarcina de a prelua și prelucra o parte a mesajelor educației informale, integrarea instituțiilor educaționale în sistemul instituțiilor sociale dobândește o semnificație și sarcini foarte mari.

Perspectiva pedagogică a integrării este fundamentată în mare parte pe concepția holistică în abordarea problematicii educației, care a devenit o perspectivă atât pentru cercetători, cât și pentru educatori. Potrivit concepției holistice, frontierele dintre tipurile de educații cunoscute nu sunt rigide, între ele trebuind să existe o interdependență, educația formală având de câștigat dacă va reuși să integreze influențele datorate modalităților de educație nonformale și informale.

Necesitatea unui curriculum adaptat și individualizat este evidentă din perspectiva eșecului școlar la deficienții mintali. Una din direcțiile de decompensare a personalității deficientului este cea a eșecului, a nereușitei. Solicitarea deficientului la nivelul copilului normal (de pildă pe linie de inteligență) duce la determinarea unui nivel de aspirație echivalent cu ușor din scala normală. Acest nivel este însă atins cu mari dificultăți, resimțite ca un dezechilibru, pentru că deficientul își fixează pentru sine un nivel de aspirație foarte apropiat de cel al copilului nedeficient. ”El are tendințe de a merge spre nivelul de aspirație dorit, dar limita capacității sale îi deviază forțele în sens contrar – spre limita inferioară a capacității individuale”⁷⁰. Se creează astfel o mare discordanță între reușita copilului nedeficient și a celui deficient. Unii cercetători susțin că școala trebuie să se deschidă spre conținuturile susceptibile de a fi asimilate de elevi în afara școlii, să le valorifice și să furnizeze elevilor criterii pentru selecționarea și interpretarea informațiilor.

O importanță deosebită trebuie acordată relației profesor-elev. Profesorul nu mai reprezintă doar o sursă de informații, el devine un organizator, îndrumător al activității elevilor, iar aceștia încetează a fi doar receptori ai informației, ci

---

⁷⁰Păunescu, Constantin, 1977, *Deficiența mintală și organizarea personalității*, Editura Didactică și Pedagogică, București, p.347.

devin la rândul lor participanți activi și coparticipanți la propriul proces de formare. Modernizarea relației pedagogice presupune lărgirea statutelor atât din perspectiva profesorului cât și a elevului, cu o serie de atribute care să faciliteze o cooperare reală între ei.

Nu în ultimul rând, o atenție deosebită trebuie acordată și perfecționării profesionale a cadrelor didactice. Experiența și pregătirea lor își vor pune amprenta asupra evoluției și calității relațiilor cu elevii.

Resursele educației integrate

Conceptul de „resurse”, ce poate fi regăsit în toate domeniile vieții, corelează cu acela de „nevoi”. Resursele apar și se manifestă și în sfera educației, în raport cu toți educabilii, dar și în raport cu educatorii, instituțiile și sistemele de învățământ.

Integrarea educativă recurge la trei mari categorii de resurse: și anume resursele materiale, cele acțional – suportive și umane.

Nucleul resurselor umane îl constituie corpul profesoral; corpul profesoral de educație integrată grupează trei categorii de cadre didactice specializate în abordarea integrativ-educativă a educabililor unei școli integrative:

- profesorul-tutore
- profesorul de sprijin
- profesorul itinerant.

Profesorul de sprijin și profesorul itinerant pot fi considerați ca parte integrată în acest proces de educație.

Educația pentru toți – Declarația de la Salamanca

Educația pentru toți poate să fie un mijloc de îmbunătățire a educației în general prin reconsiderarea sprijinului care se acordă anumitor copii.

Modalitatea prin care o serie de particularități de dezvoltare și învățare determină împărțirea copiilor în categorii determinate, se dorește a fi înlocuită, de o metodă diferențiată ca stil de intervenție, care să fie adaptat particularităților fiecărui copil în parte. „Fiecare copil are dreptul fundamental la educație și fiecărui copil trebuie să i se ofere șansa de a ajunge la și de a se putea păstra la un

nivel acceptabil de învățare”⁷¹. Conferința mondială asupra educației pentru persoanele cu cerințe speciale de la Salamanca a condus la un nou cadru conceptual, dar mai ales de acțiune, în vederea atingerii obiectivului – **educație pentru toți** - care implică reforma școlii și societății, care să răspundă nevoilor și aspirațiilor tuturor copiilor, deci și celor cu nevoi educative speciale. Școala publică trebuie să permită incluziunea în sistemul de învățământ general a cât mai multor copii cu cerințe educative speciale.

În Declarația de la Salamanca se spune că “Școala obișnuită cu o orientare incluzivă reprezintă mijlocul cel mai eficient de combatere a atitudinilor de discriminare, un mijloc care creează comunități primitoare, construiesc o societate incluzivă și oferă educație pentru toți; mai mult, ele asigură o educație eficientă pentru majoritatea copiilor și îmbunătățesc eficiența și, până la urmă, chiar și rentabilitatea întregului sistem de învățământ.”

Educația pentru toți a fost definită (Salamanca, 1994) ca acces la educație și calitate a acesteia pentru toți copiii. S-au identificat două obiective generale :

1. Asigurarea posibilităților participării la educație a tuturor copiilor, indiferent de cât de diferiți sunt ei și se abat prin modelul personal de dezvoltare de la ceea ce societatea a denumit normal. Participarea presupune în primul rând acces și apoi găsirea căilor ca fiecare să fie integrat în structurile care facilitează învățarea socială și individuală, să-și aducă contribuția și să se simtă parte activă a procesului.

Accesul are în vedere posibilitatea copiilor de a ajunge fizic la influențele educative ale unei societăți (familie, școală, comunitate), de a se integra în școală și de a răspunde favorabil solicitărilor acesteia.

2. Calitatea educației se referă la a găsi acele dimensiuni ale procesului și calități ale agenților educaționali care să sprijine învățarea tuturor, să asigure succesul, să facă sistemul deschis, flexibil și eficient.

Educația pentru toți este o cerință atât pentru politicile cât și pentru practicile educaționale. Dacă pentru politicile educaționale se pot determina direcțiile și recunoaște nevoile acestei orientări, pentru practici, schimbările cerute sunt de profunzime și în același timp de orientare.

Școala integrată

Școala integrată este acea școală care admite și cuprinde în efectivele sale, între beneficiarii serviciilor sale educative curente, elevi de mare diversitate,

---

⁷¹ Declarația de la Salamanca și Direcțiile de acțiune în domeniul educației speciale, 1994, Spania, 7-10 iunie.

între care și pe cei cu nevoi speciale, cărora încearcă să le identifice și să le satisfacă cerințele educative speciale. În acest fel grupurile educaționale apar ca eterogene, firești, renunțându-se la relativa „omogenitate” a educației tradiționale. Eterogenitatea elevilor unei școli integrate înseamnă recunoașterea diversității educabililor normali considerați până atunci în mod forțat ca omogeni pe vârste școlare. „Așa cum educația obișnuită se sprijină pe școala de masă, tot așa și educația integrată devine realitate și practică integrativ-educativă efectivă prin intermediul școlii integrate”.⁷²

Elevul vine la școală cu un anumit stil de învățare, propriu experienței sale anterioare. Acest stil poate să nu fie cel mai eficient pentru el. Rolul profesorului este de a identifica stilul eficient, care se potrivește cel mai bine elevului și să-l sprijine să-l folosească. El poate realiza acest lucru ținând cont de faptul că reținem acele informații care au o relevanță afectiva și reușesc să ne capteze atenția.

În ceea ce privește integrarea copiilor cu deficiență mintală în clasele mai mari (clasele V-VII) sau în finalul procesului de școlarizare, atunci când solicitările depășesc cu mult capacitățile lor de utilizare a gândirii formale, iar dezideratul unei calificări și al integrării sociale, prin participare la activitățile productive, depășesc limitele ergoterapiei.

Actuală formă de pregătire profesională pentru această categorie de deficienți este ineficientă, nu răspunde cerințelor existente pe piața muncii, unde oricum aceștia nu pot intra în concurență cu absolvenții școlilor profesionale obișnuite, fapt ce determină ca marea majoritate dintre ei să ajungă șomeri sau să lucreze în diverse sectoare, altele decât cele pentru care s-au pregătit. O posibilă soluție pentru rezolvarea acestei situații, pe lângă clasicele ateliere protejate, este reprezentată de integrarea acestor copii în școlile obișnuite de ucenici unde pot învăța o meserie cu cerere pe piața muncii, urmată de angajarea sau integrarea în unități productive aparținând unor asociații de tip familial sau în mici ateliere meșteșugărești.

Educația copiilor cu deficiențe pune cu totul alte probleme decât educația tradițională deosebirea regăsindu-se în adaptarea structurii și organizării școlare la nevoile copilului, activitatea școlară, adică formarea este aceea care trebuie ajutată după particularitățile psihofiziologice ale copilului și nu invers. Nu elevul este acela care trebuie să se adapteze școlii, ci mai degrabă cerințele școlare să fie adaptate în mai mare măsură particularităților individuale.

Asistența socială își face tot mai mult loc în ultima perioadă în școală. Scopul fundamental al asistenței sociale în cadrul școlii urmărește să creeze condițiile necesare pentru ca elevii să-și satisfacă trebuințele educative de bază,

---

⁷² Ungureanu, Dorel, 2000, *Educația integrată și școala inclusivă*, Editura De Vest, Timișoara, p.73.

să-și dezvolte abilitatea de a lua decizii și de a rezolva probleme, de a se adapta la schimbare și nu în ultimul rând de a-și asuma responsabilitatea pentru propria conduită. Elevii care sunt susținuți să găsească satisfacții în procesul învățării, dezvoltă o autonomie personală și socială definitivă pentru integrarea în comunitate. Tocmai de aceea, obiectivul general al asistenței sociale în școală urmărește „identificarea barierelor învățării și îndepărtarea acestora.”⁷³ În acest cadru asistentului social îi revine rolul de facilitator, de egalizator de șanse, care să promoveze drepturi și oportunități egale cu a fiecărui individ.

1. Scopul, ipotezele și obiectivele lucrării

Scopul lucrării:

Scopul lucrării este să demonstreze necesitatea creșterii gradului de receptivitate și interes în ceea ce privește integrarea în școala de masă a copiilor cu deficiențe mintale în rândul părinților, elevilor și profesorilor, precum și necesitatea organizării programului școlar la cerințele școlii integrate.

Ipotezele lucrării:

Ipoteza 1

Dacă în școli educația copiilor s-ar face într-un mod care să respecte individualitatea fiecăruia, atunci nu ar exista diferențe în ceea ce privește nivelul de integrare al elevilor cu deficiențe mintale.

Ipoteza 2

Dacă părinții și elevii nu ar avea prejudecăți în ceea ce privește copiii cu deficiențe și integrarea lor în școala de masă, atunci aceștia ar fi integrați cu mai multă ușurință.

Ipoteza 3

Dacă în rândul profesorilor nu ar fi prejudecăți și diferențe privitoare la integrarea elevilor cu deficiențe mintale și a elevilor fără deficiențe în școala de masă, atunci integrarea ar fi facilitată.

Obiectivele lucrării:

1. Identificarea elevilor cu deficiențe mintale în cadrul Școlii Generale Numărul 1 Timișoara
2. Identificarea nivelului de integrare al copiilor cu deficiențe mintale din perspectiva profesorilor

---

⁷³ Neamțu George , 2003, *Tratat de Asistență Socială* , Editura Polirom, Iași, p. 831.

3. Identificarea nivelului de integrare al copiilor cu deficiențe mintale din perspectiva elevilor

4. Identificarea nivelului de integrare al copiilor cu deficiențe mintale din perspectiva părinților

5. Identificarea motivelor pentru care integrarea copiilor cu deficiențe mintale în școala de masă este îngreunată

2. Metodologia

În analiza fenomenului de integrare în școala de masă a copiilor cu deficiențe mintale am ales ca instrument de lucru chestionarul.

Pentru a se confirma sau infirma ipotezele cercetării am administrat chestionare structurate pe două categorii: cele administrate profesorilor și cele administrate părinților.

Aceste chestionare sunt structurate pentru obținerea unor date factuale și a unor opinii din partea celor chestionați.

Din punctul de vedere al datelor factuale s-au urmărit, în cazul profesorilor obținerea unor date care să reflecte vârsta și sexul celor chestionați, studiile efectuate, specialitatea și unitatea unde profesează, iar în cazul părinților obținerea unor date care să reflecte sexul, vârsta, studiile efectuate și profesia celor chestionați.

3. Populația de referință

Populația de referință aleasă pentru cercetare o reprezintă părinți care au integrați în școala de masă copii cu deficiențe mintale și cadrele didactice care, în cariera lor profesională, au avut/au printre elevi și elevi cu deficiențe mintale, din cadrul Școlii Generale Numărul 1 din Timișoara.

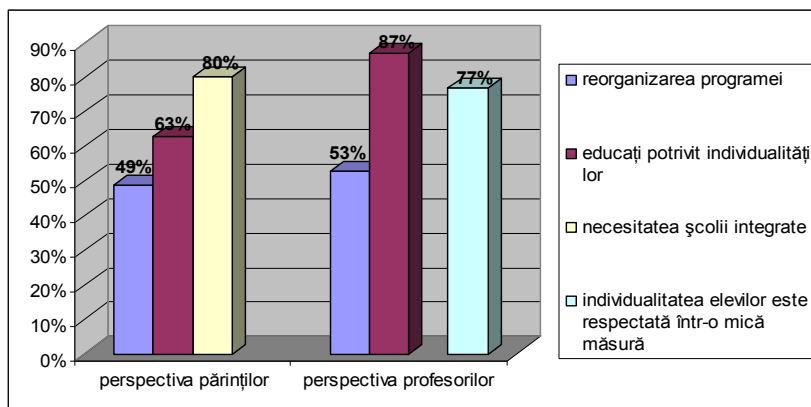
Eșantionul ales este constituit din 30 de părinți ai elevilor cu deficiențe mintale integrați în Școala Generală Numărul 1 din Timișoara și 30 de profesori ce profesează în cadrul Școlii Generale Numărul 1 din Timișoara.

4. Prelucrarea și interpretarea rezultatelor

Ipoteza 1

Dacă în școli educația copiilor s-ar face într-un mod care să respecte individualitatea fiecăruia, atunci nu ar exista diferențe în ceea ce privește nivelul de integrare al elevilor cu deficiențe mintale.

La verificarea ipotezei 1 s-au folosit răspunsurile întrebărilor 1, 9, 13 din chestionarul aplicat părinților și 16, 17, 18 din chestionarul aplicat profesorilor.

Prin prelucrarea răspunsurilor din chestionarele aplicate părinților, am observat că reorganizarea programei care să respecte individualitatea elevilor este principala modificare din sistemul de învățământ pentru o mai bună integrare a copiilor cu deficiențe mintale(49% - Graficul 1.). Graficul 9. arată că părinții consideră că elevii cu deficiențe trebuie să fie educați la fel ca toți ceilalți dar ținându-se cont de individualitatea lor(63%). Existența școlilor integrate este considerat a fi o necesitate în sistemul actual de învățământ de un procentaj foarte mare de părinți(80% - Graficul.13.).

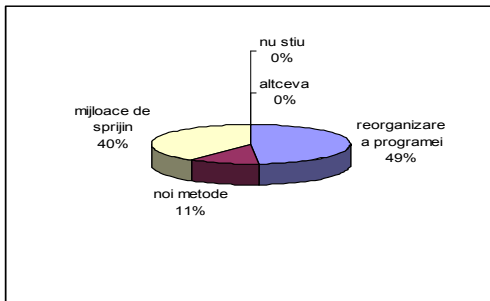
Prin prelucrarea răspunsurilor din chestionarele cadrelor didactice ce profesază în școală, s-a dovedit că respectarea individualității elevilor este o caracteristică necesară într-o școală integrată din perspectiva profesorilor. Astfel, Graficul 32. demonstrează că 87% dintre profesori consideră că toți elevii trebuie să fie educați la fel dar, în același timp, trebuie să se țină cont de individualitatea fiecăruia dintre ei. În ceea ce privește respectarea individualității elevilor în sistemul actual de învățământ, 77% dintre profesori au răspuns că aceasta este respectată într-o mică măsură(Graficul 33.). Printre motivele pentru care integrarea copiilor cu deficiențe mintale în școala de masă este îngreunată, 53% dintre profesori au fost de părere că principalul motiv este lipsa unei programe axată pe individualitatea elevilor(Graficul 34.).

Necesitatea unui curriculum adaptat și individualizat este evidentă din perspectiva eșecului școlar la deficienții mintali. În acest fel, deficiențele pot fi adeseori ameliorate, prin strategii adecvate de instruire.

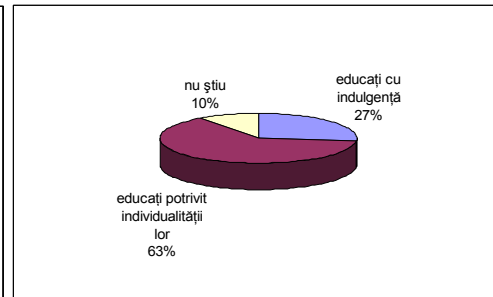
Ipoteză confirmată.

Graficul 37. Individualitatea elevilor

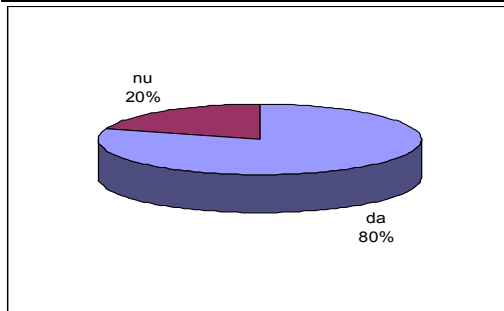
Graficul 1. Percepția părinților în ceea ce privește schimbările ce trebuie efectuate în sistemul actual de învățământ

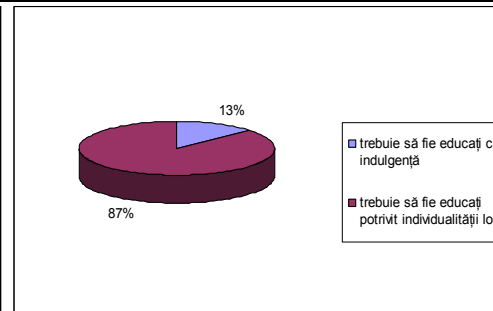
Graficul 9. Perspectiva părinților copiilor cu deficiențe în ceea ce privește integrarea propriilor copii în școală

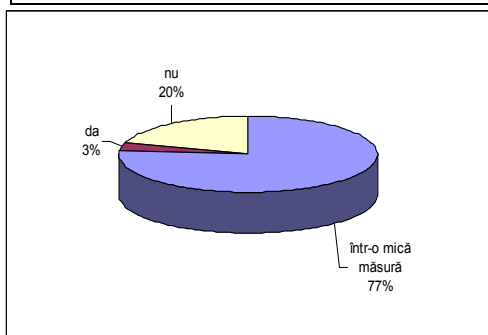
Graficul 13. Necesitatea existenței școlii integrate din perspectiva părinților

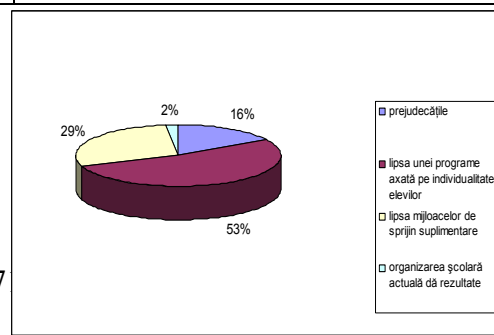
Graficul 32. Părerile părinților copiilor cu deficiențe mintale asupra educației în școală a propriilor copii din perspectiva profesorilor

Graficul 33. Respectarea individualității elevilor în învățământul actual românesc

Graficul 34. Motivele pentru care integrarea copiilor cu deficiențe mintale în școala de masă este îngreunată

Ipoteza 2

Dacă părinții și elevii nu ar avea prejudecăți în ceea ce privește copiii cu deficiențe și integrarea lor în școala de masă, atunci aceștia ar fi integrați cu mai multă ușurință.

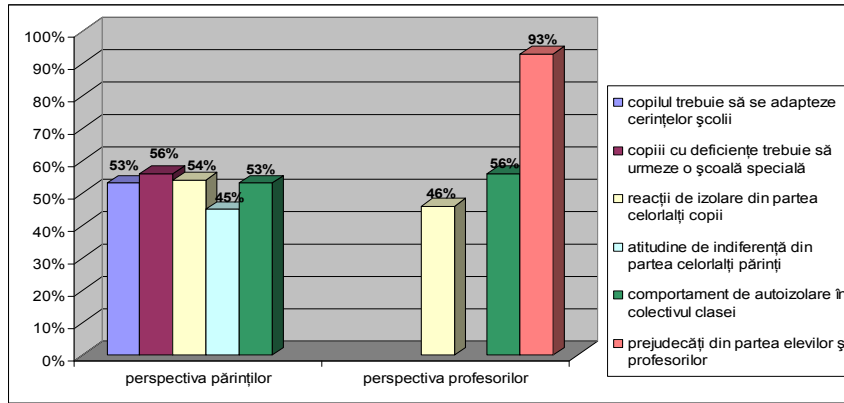
La verificarea ipotezei 2 s-au folosit răspunsurile întrebărilor 2,4,7,8,12 din chestionarul aplicat părinților și 7,12,14,din chestionarul aplicat profesorilor.

Prin prelucrarea răspunsurilor din chestionarele aplicate părinților, am observat că majoritatea părinților încă mai consideră că un copil cu deficiențe trebuie să se adapteze cerințelor școlii pe care o frecventează(53% - Graficul 2.). De asemenea, o mare parte a părinților au fost de părere că un copil cu deficiențe trebuie să urmeze o școală specială(56%), și doar 37% au fost de părere că o școală de masă este mai potrivită pentru educarea lui(Graficul 4). În ceea ce privește percepția celorlalți copii și acceptarea copiilor cu deficiențe în clasele normale, părinții au observat o tendință de izolare a elevilor cu deficiențe mintale de către ceilalți elevi(54% - Graficul 7). În ceea ce privește părerile cadrelor didactice, profesorii au observat același comportament de izolare din partea elevilor normali(46% - Graficul 29.). Adaptarea copiilor cu deficiențe la colectivul clasei este deficitară din perspectiva părinților, doar 29% au fost de părere că aceștia leagă prieteni cu ceilalți elevi, în timp ce majoritatea(53%) au observat un comportament de autoizolare din partea propriilor copii(Graficul 12.). Aceleași observații asupra autoizolării elevilor cu deficiențe mintale în mijlocul celorlalți elevi le au și un număr mare de profesori(56% - Graficul 30.). Ca o altă dovadă a slabei informări asupra problematicei integrării copiilor cu deficiențe în școală și a prejudecăților care se întâlnesc atât în rândul elevilor cât și al părinților este faptul că elevii cu deficiențe mintale sunt priviți cu indiferență de către părinții elevilor normali(45% - Graficul 8.). În acest sens, 93% dintre profesori au răspuns că prejudecățile resimțite de copiii cu deficiențe sunt făcute atât de ceilalți elevi cât și de profesori(Graficul 24.).

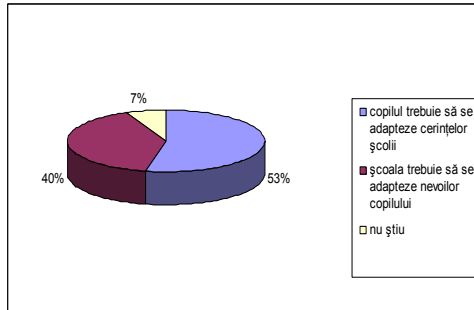
Ipoteză confirmată.

Graficul 38. Prejudecățile elevilor și părinților

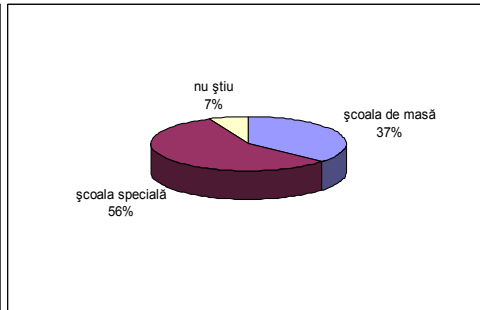

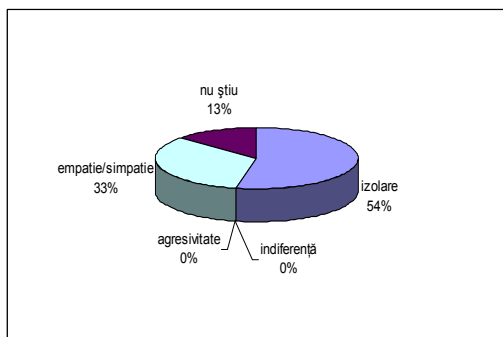
Graficul 2. Percepția părinților privind nevoile adaptative ale copilului la sistemul de învățământ

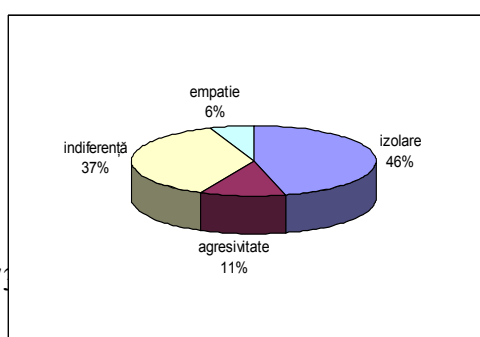
Graficul 4. Încadrarea copiilor cu deficiențe mintale în școală din perspectiva părinților

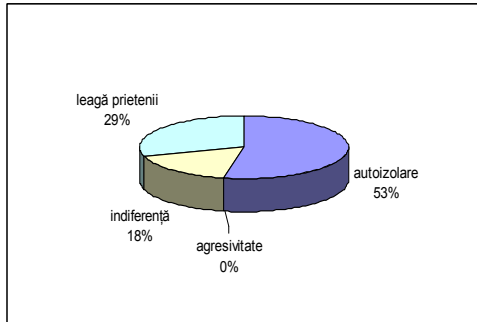
Graficul 7. Modul cum sunt acceptați copiii cu deficiențe de către ceilalți copii din perspectiva părinților

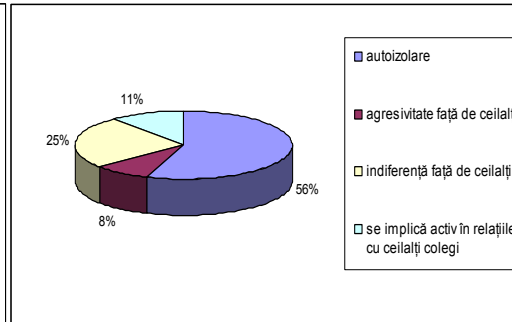
Graficul 29. Modul cum sunt acceptați elevii cu deficiențe mintale de către ceilalți elevi din perspectiva profesorilor

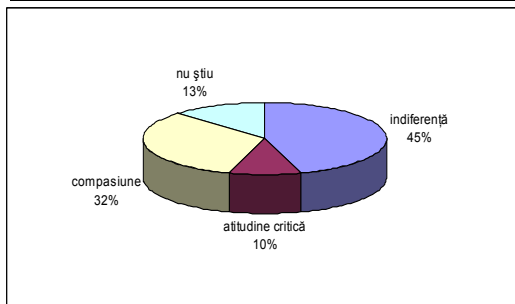
Graficul 12. Modul de comportare al copilului cu deficiențe în colectivul clasei din perspectiva părinților

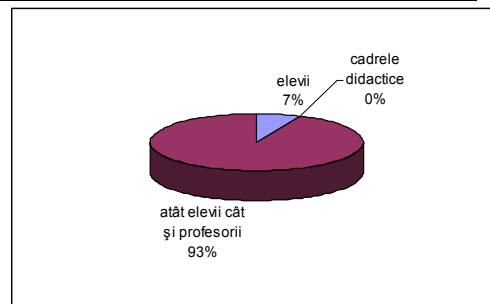
Graficul 30. Modelul de comportament al copilului cu deficiențe în colectivul clasei din perspectiva profesorilor

Graficul 8. Modul cum sunt acceptați copiii cu deficiențe de către părinții celorlalți copii

Graficul 24. Persoanele care tratează cu prejudecăți integrarea copiilor cu deficiențe

Ipoteza 3

Dacă în rândul profesorilor nu ar fi prejudecăți și diferențe privitoare la integrarea elevilor cu deficiențe mintale și a elevilor fără deficiențe în școala de masă, atunci integrarea ar fi facilitată.

La verificarea ipotezei 3 s-au folosit răspunsurile întrebărilor 2,3,5,6,7 din chestionarul aplicat cadrelor didactice.

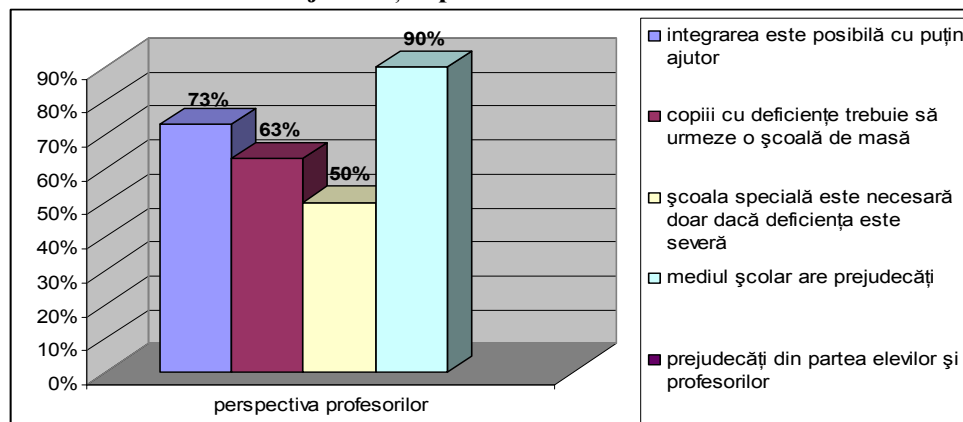
Prin prelucrarea răspunsurilor din chestionarele aplicate profesorilor, această ipoteză a fost infirmată. Astfel, profesorii au dovedit că acceptă și privesc cu normalitate integrarea în clasele obișnuite a copiilor cu deficiențe mintale dar consideră că încă mai este nevoie de puțin ajutor pentru o mai bună integrare (73% - Graficul 22.). În ceea ce privește frecventarea unei școli speciale sau a uneia de masă, majoritatea au fost de părere că un copil cu deficiențe

mentale trebuie să urmeze o școală de masă(63% - Graficul 19.) și doar în cazul unei deficiențe severe ar trebui direcționați spre o școală specială(50% – Graficul 20.).

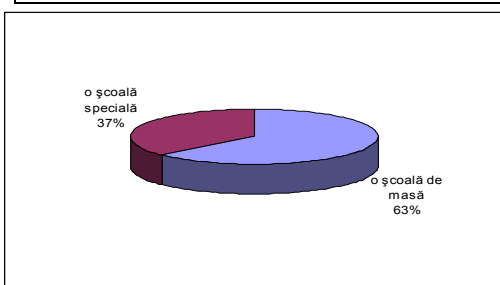
Totuși, marea majoritate a celor chestionați au fost de acord că prejudecățile și diferențele între copiii normali și cei cu deficiențe mentale sunt prezente în mediul școlar(90% - Graficul 23.) și că, în general, atât elevii cât și profesorii au prejudecăți legate de copiii cu deficiențe(93% - Graficul 24.).

Ipoteză infirmată.

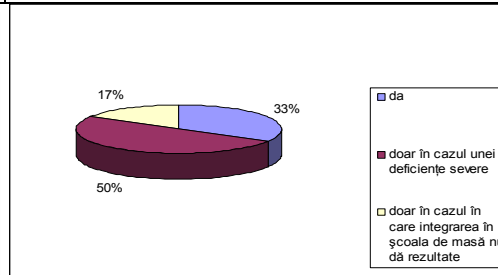
Graficul 39. Prejudecățile profesorilor

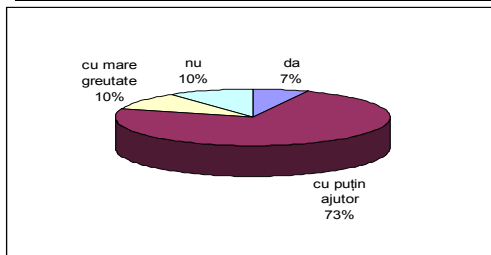
Graficul 19. Încadrarea copiilor cu deficiențe mentale în școală din perspectiva profesorilor

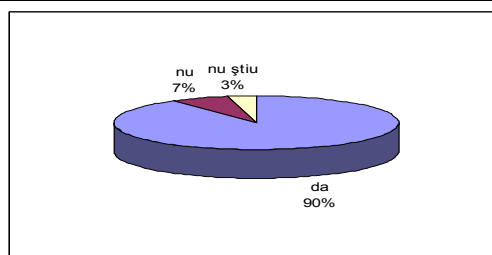
Graficul 20. Necesitatea existenței școlii speciale din perspectiva profesorilor

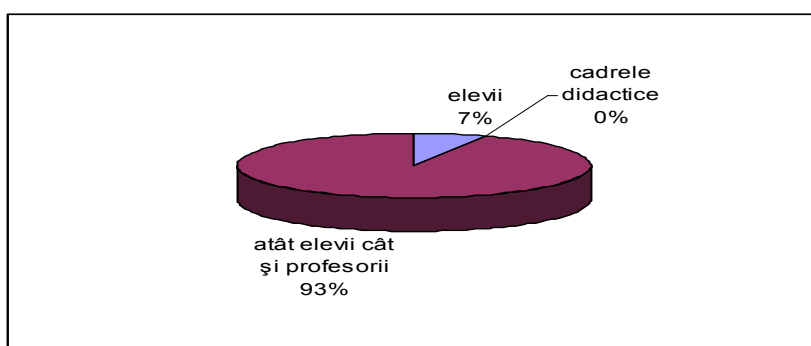
Graficul 22. Percepția profesorilor asupra posibilităților de integrare a copiilor cu deficiențe mintale în școala de masă

Graficul 23. Modul în care prejudecățile mediului școlar acționează asupra toleranței copiilor cu deficiențe din perspectiva profesorilor

Graficul 24. Persoanele care tratează cu prejudecăți integrarea copiilor cu deficiențe

Concluzii

Educația copiilor cu deficiențe pune cu totul alte probleme decât educația tradițională deosebirea regăsindu-se în adaptarea structurii și organizării școlare la nevoile copilului. Nu elevul este acela care trebuie să se adapteze școlii, ci mai degrabă cerințele școlare să fie adaptate în mai mare măsură particularităților individuale.

Atunci când se discută problema integrării în școlile obișnuite a copiilor cu deficiență mintală, accentul nu trebuie pus pe formele de organizarea claselor, ci pe problemele specifice fiecărui copil. Doar în acest fel se poate sprijini integrarea eficientă a copiilor cu deficiențe mintale în cadrul normal de desfășurare al școlii normale.

Integrarea școlară reprezintă un proces de o importanță fundamentală în facilitarea integrării ulterioare în viața comunitară prin formarea unor conduite și atitudini, a unor aptitudini și capacități favorabile acestui proces. Educația integrată „obligă” elevul cu deficiență mintală să-și câștige treptat dar constant, un anumit grad de autonomie, prin plasarea lui într-un mediu normal, cu stimulări și provocări cărora copilul trebuie să le facă față. Elevii cu deficiențe au și ei aceleași trebuințe de bază în creștere și dezvoltare ca toți copiii: nevoia de afecțiune și securitate, de apreciere, de încredere în sine, de responsabilitate și independență, etc., dar au în același timp și anumite necesități particulare, specifice.

Integrarea școlară a elevilor cu deficiențe mintale permite, sub îndrumarea atentă a cadrelor didactice, perceperea și înțelegerea corectă de către elevii normali a problematicii și a potențialului de relaționare și participare la viața comunitară a semenilor lor care, din motive independente de voința lor, au nevoie de o abordare diferențiată a procesului de educație din școală și de anumite facilități pentru accesul și participarea lor la serviciile oferite în cadrul comunității.

Studiul aplicativ probează încă o dată că adulții care manifestă un comportament opozant, dezvoltă o atitudine ostilă față de copilul cu deficiențe. Acesta este motivul pentru care asistenții sociali ar trebui să se implice activ în procesul de instruire al cadrelor și de sensibilizare a societății, să ofere o intervenție individualizată centrată pe nevoile acestora și nu în ultimul rând să fie promotorii unor proiecte legislative care să creeze oportunități și facilități cât mai adecvate privind accesul acestora la educație.

Bibliografie

1. Alois, Gherguț *Psihopedagogia persoanelor cu cerințe educative speciale: strategii de educare integrată*, Editura Polirom, Iași, 2001.
2. American Association on Mental Retardation, 1992, *Mental Retardation, Definition, Classification and Systems of Support*, 9th Edition, New York, 1992
3. Arcan, Petru, Ciumăgeanu, Dumitru, *Copilul deficient mintal*, Editura Facla, Timișoara, 1980.
4. Neamțu, Cristina, Alois Gherguț, *Psihopedagogie specială*, Editura Polirom, Iași, 2000.
5. Neamțu, George, *Tratat de Asistență Socială*, Editura Polirom, Iași, 2003.
6. Neamțu, George, Stan, Dumitru, *Asistența socială*, Editura Polirom, Iași, 2005.
7. Păunescu Constantin, *Copilul deficient, cunoașterea și educarea lui*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1983.
8. Păunescu Constantin, *Deficiența mintală și organizarea personalității*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1977.

9. Păunescu Constantin, *Deficiența mintală și procesul învățării*, Editura Medicală, București, 1999.
10. Predescu Mihai, *Psihopedagogie specială*, Editura Timișoara, Universitatea din Timișoara, Catedra de Psihologie, 1994.
11. Prelici Viorel, *A educa înseamnă a iubi*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1997.
12. Roșca Mariana, *Specificul diferențelor psihice dintre copiii întârziați mintali și cei normali*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1965.
13. Rusu Constantin, *Deficiență, incapacitate, handicap*, Editura Pro-Humanitate, București, 1997.
14. Ungureanu Dorel, *Copii cu dificultăți de învățare*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1998.
15. Ungureanu Dorel, *Educația integrată și școala inclusivă* – Editura de Vest, Timișoara, 2000.

PSYCHOSOCIAL IMPLICATIONS OF STATE OF DISEASE

Ph.D. univ. lecturer Roxana MAIER
"Vasile Goldis" Western University of Arad
Telephone: 0257 / 338533
E-mail: xamalian67@yahoo.com

ABSTRACT. *The change from health state to illness state induces stress generating elements at all levels of one individual's existence. The distress can be crossed in several ways, both passive and active; the efficacy of its adequate crossing is time related and depends upon the subjective perception of each individual. So, the correct reference to the illness state becomes an essential factor in solving the problems occurred and in their management.*

Keywords: *stress, distress, health, illness, stress management.*

"The extraordinary range enlargement of investigations conducted by psychologist, who needs psycho-diagnosis 'tools', is a general phenomenon in line with changes and trends," resetting "of psychology in the field of science, disciplines that build but also clear the human psychic. Perspectives suggested by dynamic changes in socio-economic and scientific and technical do not remain simple trends, but they become reality in a limited space and time." (Rascanu, 2004 pag.5). Thus psychologists concerns cover a wide range of activities aimed at increasing the well-being of the individual, prevention of failures occurring in the health but also the existential level, and addressing them adequately to restore balance.

According to World Health Organization (WHO), quality of life depends on: the environment, the Community environmental quality and compliance with all requirements defining the human condition.

Quality of life is the indicator of implementing an efficient management of life and human condition. Therefore life quality management has two dimensions very different one from each other (after Burcu, Oros, Avesalon, Kish, 2005):

- *Individual life quality management* - this is done by the individual irrespective of community, by updating all the factors of self-development equation. On the basis of this management, human beings can achieve self-fulfillment in almost any environment, and therefore this management procedure is applicable to human and contemporary world.

- *Community life quality management* – this is achieved by updating the factors of community development equation: community development = the sum of human development, education paideia and management of resources flow. In this context, the last two factors play the central role, that is to ensure the creation and equitable distribution of resources within a authentic community system built on other ontological bases, due to take into account the cosmic nature of being human, as well as it's membership and its responsibilities to the universal ecosystem. On the basis of this community management developmental frameworks are drawn for the whole society and also for its transition to a higher level of reality: that of the community. For that, first it is necessary an investment in human development, by raising the understanding and assumption level of the condition, responsibility and identity of cosmic nature of the human being.

Quality of life is inextricably linked to the well-being and health condition, but also to the existing balance between personal resources and individual life style. Change from healthy state to illness means experiencing a stress phase on all levels of individual existence, which more or less can result in a life existential crisis.

The first observations, made by Hippocrates, argue that disease is pain and injury. From this and other previous studies, Hans Selye, while a medicine student at Prague, was concerned about the body's nonspecific responses to disease and thus decided to study it thoroughly. The first articles on the subject appeared in the journal "Nature" in 1936. He comes to define "the general adaptation syndrome" and, between 1946 and 1950, he developed his theory in which the first assumption was that so-called adaptation disorders could represent normal adjustment reactions occasioned by stress, later, in the first book published, called "Stress" used this term to describe the condition in which the body responds to certain stress agents. For Hans Selye, the stress is, fundamentally, a physiological response, but, none the less, he makes a difference among stress consequences – in eustress and distress - the first representing positive outcomes while other, negative ones (after Stora, 1999). Stressogenic effects of change from a health state are experienced on a subjective level, thus each one adapts to this change in accordance with his personal resources.

Countless events cause stress - from minor everyday problems to natural disasters. After Atkinson (2002) events perceived as stressful can be classified into several categories:

- **Traumatic events** - "extremely dangerous situations that fall outside normal human experience. These include natural disasters such as earthquakes and floods; man-made disasters such as wars and nuclear accidents; catastrophic events, such as car or plane crashes; physical aggression such as rape and murder attempt" (Atkinson., 2002, p. 674).
- **Controllability vs. uncontrollability** - an event the more difficult to control or uncontrollable, the more likely it is perceived as stressful. Of major uncontrollable events one can list the following: the emergence of a serious illness, job loss, death of a loved one. The belief that we can control events even if in fact we never come to exert such a control reduces anxiety and perceived levels of stress. Control means *"the direction of our self-regulations in their circuits functioning and their intrinsic tendency to balance"*. (Piaget, 1973, p.61)
- **Predictability** - the possibility to predict the occurrence of a stressful event, even if in fact it can not be controlled, often reduces the severity of stress.
- **Challenging their own limits** - although some situations are predictable and manageable, they are felt to be stressful, because they test our limits and represent a challenge to the self-image. A good example of this is any situation where we need to adjust to new conditions arising (engaging in a new job, moving to a new house, marriage).

In the change of health status or it's temporary or permanent loss, the main features from above in which the sharpest change are recorded is "controllability" and "predictability". The individual feels that he loses control over his own life, his health and is not able to foresee the end – which is to return to original state of health or even to a better state.

Psychological and social adaptation in patients diagnosed with cancer is an ongoing process in which they try to master the emotional distress, solve problems of diagnosis and to monitor events related to the disease. In rare cases due to the negative impact one may find some problems, especially in the emotional sphere.

One talks about a "normal" adaptation in patients who are able to minimize disruptive behavior, monitor their emotional suffering, stay active and involved in current issues of life.

Ways of coping represent ways of adaptation namely those ways that are adopted most and long term, in a variety of life situations. They are used throughout the entire life of any of us in their various forms.

We can actually define stress as an organism - environment interaction configuration. In this configuration, the body reacts to stress agents by developing reserves, methods of adaptation, but this can also lead to exhaustion or illness. The concept of "coping" - represents all arrangements and conducts which the individual puts between him and the events perceived as stressful in order to reduce and tolerate them and master their effects on his state of physical and / or psychological comfort.

Lazarus and Folkman (1984) define "the coping" as "the entire cognitive and behavioral efforts that are designed to control stressors threatening or exceeding the resources of an individual." (Jurcău, 2003, p.243)

This definition highlights four key features of coping:

- role of connective processes and action.
- coping process is always a transaction between person and environment (also requires interconnections between coping, assessment, emotion).
- points out the distinction between the mechanisms of adjustment and those innate of adaptation, effort being necessary.
- notes that there are effective and less effective forms of coping.

Coping - stages:

- Anticipation (warning) – when the situation can be weighed, delayed, prevented; when the person can prepare for confrontation.
- Confrontation - when there is response, the redefining and reassessment of the situation.
- Post-confrontation - when what happened is analyzed in terms of personal significance.

Some authors include among coping mechanisms intra-psycho phenomena known in psychoanalysis as defense mechanisms, but the main difference between them is the involvement of conscious and voluntary effort. A coping strategy is a voluntary response and involves a conscious effort. If often used, it becomes automatic and can be activated with a minimum conscious control (or sometimes without).

In the relationship between coping and personality, it is considered that personality factors are weak predictors for the adjustment behavior.

The coping supports changes in relation to the context, the domain and age. Young people prefer problem oriented forms of adjustment compared to elderly people who prefer passive forms, oriented towards emotions.

Many of the sources of stress can not be controlled but an efficient form of coping allows toleration or eventually even ignoring the stress factor. Coping functioning / malfunctioning depends on whom, when and how one uses a specific strategy, the type of threat and environmental factors.

Ways of coping are of two types - active and passive. The active ones involve the person more and thus become more effective. In the classification below the first seven are active and the last seven, passive:

Active coping - refers to specific actions aimed at removing the stressor or improving its consequences.

Planning - refers to the orientation of thought, the steps and ways of action.

Removing competing activity - evaluates the tendency of individuals to avoid distraction from the problematic situation in order to focus more on solving it.

Retention of the action – measures the opposite of impulsive and premature tendencies to act even if the situation does not allow it; is a form of active coping in the way that it focuses on stressor, but also a passive strategy, until the circumstances permit action.

Search for instrumental social support - assesses the tendency to seek advice, information, material assistance necessary in the action to improve the situation; it is considered as active form of coping.

Seeking social-emotional support - the extent to which people tend to seek understanding, company or moral support from friends, relatives, close people in order to reduce distress.

Positive reinterpretation - the tendency of people to extract a profit even from an undesirable situation; aims not only to reduce distress but can also be the starting point for a different type of action on the stressor.

Acceptance - includes 2 cases – acceptance of the stressor in order to act upon it or acceptance that one can do nothing against it.

Denial - refusal to believe the stressor is real or action that ignores the stressor as if it were unreal.

Emotional discharge – the tendency of the subject to reduce distress through manifesting negative emotions and affects.

Turning towards religion - the extent to which the subject appeals to divine help.

Mental passivity - avoiding confrontation with the problem by engaging in other activities.

Passive behavior - assesses the tendency to respond to stress by reducing effort, abandoning the commitment in fulfilling the assumed goals or in removing the stressor.

The use of alcohol / drugs - the desire to turn to anxiety medication or alcohol in cases of discomfort. (after Băban, 1998)

Coping flexibility reflects personal attitudes about the effectiveness of coping in stressful situations encountered and the personal intention to have adequate behavior to those. Coping flexibility must rather be related to psychological adjustment to stressful situations than to the intention to give

social desirable responses (after Cheng, 2001). Existential life crises are present not only in cases of traumatic events but also in everyday life, thus we can say that human existence is marked by such crises: birth, weaning, acceding into community - kindergarten, school, college - with typical adaptation crisis, adolescence, marriage, birth of the first child, children leaving home, retirement, menopause and andropause, death of a loved one or close person.

For German researchers, mental trauma (traumatic experience) is defined as a vital experience of discrepancy between menacing situational factors and individual control opportunities, experience accompanied by feelings of helplessness and defenseless abandonment, which thus produces a sustainable shock in the understanding of itself and the world.

Generally speaking, conditions that are considered to be traumatic go beyond the common experience of the individual. Most people have not developed a repertoire of defense and adaptation mechanisms in order to know how to deal with such situations. In the initial phase, in general, the response of individuals appears to be expressed by a stereotyped emotional palsy, cognitive impairment. Although we are tempted to believe that the environmental impact in trauma is so great that there are few individual differences in reaction to it, a close examination of the literature in this area reveals significant differences in how individuals use coping in traumatic situations. After Aldwin and Yankura (2001) there are four ways in which the coping patterns used in traumatic situations differ from those for everyday stressors.

- In traumatic situations the individual feels that he lost control of his cognitions and behaviors.
- Disclosure is of great importance in traumatic situations. While seeking social support has a poor performance in case of everyday stressors in traumatic situations individuals seeking social support and disclosing to others with the same problem have improved result.
- In case of trauma the coping process is much more widespread, especially in people with post-traumatic disorders.
- The use of strategies of meaning searching has a particular utility in traumatic situations. (Aldwin, 2001).

In general it is difficult to assess what person will adapt or not to the illness, but nevertheless psychosocial adaptation is influenced by three factors (after Baloescu, Grigorescu, 2009):

- Factors arising from the presence of cancer:
  - Type of cancer
  - Prognosis
  - State of the patient in relation to the disease

- Patient related factors:
  - What personal resources the patient has
  - What social resources the patient has – includes entire support network - family, group of friends, all that falls within the social circle.
- Society related factors:
  - General views on the diagnosis and disease state.

In fact the process of adapting to illness begins even before diagnosis communication, with the fact that the body has dysfunctional reactions and one understands that something has changed in the health state. From the first questions which arise concerning these changes felt in the body the individual is alerted and thus psychological preparation begins, and habituation to the idea that something changed, something is not working well determines the individual to go to the doctor as well as his future reactions.

Communication of diagnosis when it is a very serious one has as immediate reaction occurrence of psychological and existential crisis (after Baloescu, Grigorescu, 2009):

- The first reaction may be: mistrust, denial, or even shock response. Especially here in the first phase, but even then it is good for the patient to be accompanied by someone because in such times of intense stress one may not actually understand what they are being told.
- The second phase is of dysphoria, a period that lasts for about 2 weeks, during which the patient is adjusting to the existence of the diagnosis. During this time patients begin to show varying levels of distress in the form of depressive mood, anorexia, insomnia, varying degrees of inability to perform daily tasks. The more information that the patients receive about treatment options and the more they are correctly processed increase the chances of a better adaptation to illness and of fighting against the disease.
- Phase Three: Long-term adaptation - it takes a period of several weeks or even months and here patients can use a wide range of adjustment ways. In this stage the most effective are problem centered strategies.

Another facet of adaptation is the active treatment period:

- In this period adaptation is in particular centered on patients' coping to several stressors in relation to therapeutic methods chosen. Fears may be related to the effectiveness of the methods chosen, the pain related to certain methods, their side effects.
- An important period is also the post-treatment and remission - although throughout this period patients expect positive results and

thus their level of optimism is rising, they still show worries, uncertainty and fear about the possibility of a relapse into illness. In this period the adaptation strategies focused on emotion function better.

Traumatic situations are ones to which an appropriate subjective reaction is not possible. These are situations which, for reasons of survival, emergency and an appropriate action are needed and yet they do not allow this reaction. Analysis of traumatic situations must take into consideration, in addition to situational trauma generating factors, also their objective collaboration into the central traumatic situational theme, which is formed from engaging objective data and subjective assignments of significance amid the personal history of life. Central traumatic situational theme concerns the central subjective significance that the traumatic situation has for the affected one: what struck and injured the person most profound. It is conditioned by personality factors and personal experiences of previous trauma, which generated some ways to defend the individual.

In this intricate relation between the objective situational factors and personal interpretation of the situation the scheme of trauma is formed. The receptor-effectors scheme of the human individual is due to achieve, in a situation, the fine tuning between the individual and his surrounding environment. The traumatic scheme is an expression of the loss of that tuning in a traumatic situation. It is defined by a fall in the normal functions of the subject, in the assimilation of proper environmental factors and in defending of, or adaptation to problematic situations. The traumatic scheme stores memories of the event, the experience prior to trauma, but also the image of the subject in a helpless state, defenseless against a very threatening situation. Under pressure from pre-traumatic experience, successful processing functions of perception and experience are lost, in terms of a successful determination of the situational encircle between the subject and the environment. In the traumatic experience, the interaction between the receptor and effectors area stands up, but it is thoroughly hampered and shaken up.

It can be concluded therefore that the physical and mental health are inter-conditioned, both being subject to the action of stress, but it must be viewed in light of a result such as an algebraic amount of fractals forming the stress experience.

References

1. Aldwin, C. M. & Yancura (2002). *Coping and Health: A Comparison of the Trauma Literatures*, in PP Schnurre & B.L. Green (eds.), Physical Health Consequences of Exposure to Extreme Stress. Washington, DC: A. P. A.
2. Aldwin, C. M. (1999). *Stress, coping, and development: An integrative approach*. New York: Guilford Press.
3. Atkinson, R.L., Atkinson R. C. Smith, E. E., Bem. D. J. (2002). *Introduction to Psychology*, Technical Publishing House, Bucharest.
4. Baban, A. (1998). *Stress and personality*. Cluj University Press, Cluj-Napoca.
5. Baloescu, A., Grigorescu, G., (2009). *Psychiatric and psychological management in breast cancer*, Farmamedia Publisher, Targu Mures.
6. Burcu, A., Oros, A., Avesalon, D., Kish, N., (2005). *Determinant factors of the life quality: education, religion, culture, business, social and human values*, Argonaut Publisher.
7. Cheng, C. (2001). *Flexibility in coping Assesing Real-Life and Laboratory Settings: A Multimethod Approach*. Journal of Personality and Social Psychology, no. 80.
8. Jurcau, N. (2003). *Engineering Psychology*, UTPRE S, Cluj-Napoca.
9. Piaget, J. (1973). *Genetic epistemology*. Dacia Publisher, Cluj.
10. Rascanu. R., (2004). *Introduction to clinical psychodiagnosis*. University of Bucharest Publisher.
11. Stora, J.B. (1999). *Stress*, Meridiane Publisher, Bucharest.

EGALITATEA DE ȘANSE PENTRU TOȚI – UN DEZIDERAT AL DEMOCRAȚIEI

Prof. univ.dr. Aurora LUPAȘ
Universitatea de Vest „Vasile Goldiș” din Arad
Telefon: 0257/ 338533
E-mail: lupas_andra@yahoo.com

ABSTRACT. *The thesis is focused upon a subject of present interest in the contemporary Europe: equality of chances for all citizens, regardless of ethnicity, race, religion, sex, disability, age etc. All Europeans must have the same chances and opportunities. The laws adopted by the European Union in 2000 regarding equality condemn any discrimination as illegal. The promotion of the concept of equality of chances presupposes that at the level of the social system discriminating actions are being manifested against some individuals or groups of individuals, actions that are generally harmful to the entire society. In this respect, the most affected groups are the minorities (ethnic, religious etc.), women, elders, disabled persons and almost all poor people, persons with low income that do not have the capacity and do not find themselves in the position to have any influence upon and negotiate with power structures from the social system.*

In the labour market there is segregation between sexes in the case of occupations, being acknowledged that in the fields in which women are dominant, jobs are usually poorly paid. The „feminized” activities of the national economy are health and education, fields in which the income is smaller than the national average. Furthermore, the massive drop in employment after 1990 affected especially the disabled people.

Keywords: *equality, discrimination, chance, structure, education.*

Cea mai prețioasă resursă a Europei este diversitatea deosebită a popoarelor sale. Totuși, prejudecățile și stereotipurile fac adesea ca nu toți oamenii din Europa să se bucure de tratamentul corect la care au dreptul. Multe persoane sunt private de șanse egale pe motive de sex, origine rasială sau etnică, religie ori credință, handicap, vârstă sau orientare sexuală. Discriminarea are efecte devastatoare pentru persoanele direct afectate, implicând totodată costuri pentru societate și economie în ansamblu.

Dacă Europa vrea să facă față provocărilor globalizării și să creeze locuri de muncă numeroase și de calitate, toți europenii trebuie să aibă aceleași șanse și oportunități. Diferențele dintre noi reprezintă punctul nostru forte. Într-un studiu realizat recent de către Comisia Europeană, 83 % din companiile care adoptă politici de diversitate afirmă că acestea le aduc avantaje reale, cum ar fi posibilitatea de selecție dintr-o gamă mai largă de potențiali angajați, de a îmbunătăți motivația personalului și de a beneficia de mai multă creativitate din partea angajaților.

Legile referitoare la egalitate adoptate de U.E. în 2000 condamnă ca ilegală discriminarea pe motive de sex, origine rasială ori etnică, religie ori credință, handicap, vârstă sau orientare sexuală. Aceste legi sunt fundamentate pe reglementările detaliate la nivel european pentru promovarea egalității între sexe. Deși esențiale, legile nu sunt suficiente pentru a eradica discriminarea. Mulți oameni sunt privați de șanse egale, iar societățile europene nu le pot folosi talentele.

Ceea ce așteaptă cei mai mulți oameni de la viață este să aibă șanse corecte, egale de a-și urmări și realiza propriile planuri de viață (H.J. Gans, 1991). Egalitatea șanselor presupune rezolvarea discrepanței dintre *dreptul* la auto-determinare și *experiența efectivă* a auto-determinării (D.E. Mithaug, 1996). Această discrepanță se datorează deficitului de capacități și oportunități ale unor indivizi pentru care multe circumstanțe de natură personală, socială și economică se află în afara controlului lor, ceea ce conduce la inegalitate prin inegalitatea șanselor. Cu alte cuvinte inegalitatea este o problemă derivată din perspective și șanse inegale de succes în procesul de angajare și urmărire a propriilor scopuri, și deci de atingere a unui nivel optim de auto-determinare. Această situație conduce la pierderea controlului asupra unor circumstanțe de viață și în final asupra propriei vieți.

Măsurarea progresului în realizarea echității sociale solicită o abordare diferită în înțelegerea conceptului de ‘a fi o persoană’ și ce înseamnă a avea o oportunitate. “În timp ce în trecut capacitatea unei persoane de a se adapta la circumstanțele vieții era văzută ca fiind invariabilă, astăzi această capacitate este considerată ca fiind variabilă, depinzând de *achizițiile persoanei sau pierderea unor variate resurse* în decursul diferitelor tranzacții cu mediul”. În mod similar, conceptul de ‘oportunitate’ era considerat a fi independent de individ și determinat de mediu. Acum, el este considerat ca fiind interdependent și variabil, atât relativ la persoană cât și la mediu, depinzând de optimalitatea valorii pe care individul i-o atașează în judecarea șanselor corecte pentru atingerea unor variate scopuri relative la auto-determinare. (D.E. Mithaug, 1996).

Scopul final este atingerea stadiului de perfecțiune/ excelență de către toți indivizii, prin promovarea egalității și libertății. Aceasta presupune faptul că (a) existența unui cadru favorabil non-discriminativ este un *mijloc* și o condiție a

auto-determinării, iar starea de perfecțiune/ excelență este un *rezultat* al acestei auto-determinări, (b) condiția necesară pentru obținerea acestui cadru non-discriminativ pentru toți și în condiții de libertate pentru toți indivizii, reprezintă aceeași condiție care promovează starea de perfecțiune/ excelență.

Promovarea conceptului de egalitate a șanselor presupune în mod automat că la nivelul sistemului social se manifestă unele acțiuni discriminative la adresa unor indivizi, acțiuni dăunătoare în general întregii societăți. În acest sens cele mai afectate grupuri sociale sunt cele din rândul minorităților (etnice, religioase, sexuale), femeile, bătrânii și persoanele cu handicap, și în mod quasigeneral - *săracii*, în general persoane cu slujbe și venituri modeste care nu au capacitatea și nu se regăsesc în poziția de a putea influența și negocia cu diferitele structuri de putere cristalizate în cadrul sistemului social.

Grupurile afectate de saracie

Potrivit I.N.S. sunt câteva dimensiuni care diferențiază riscul de sărăcie:

Poziția socio-profesionala

Nivelul cel mai ridicat de sărăcie îl înregistrează lucrătorii pe cont propriu și șomerii (39,3% pentru șomeri în 2003), din prima categorie detașându-se agricultorii atât ca risc de sărăcie (50,9%), cât și ca pondere în total săraci (aproape 1 sărac din 4). Pensionarii nu se plasează la un nivel semnificativ de sărăcie (20,7%), fiind sub media populației. Salariații, așa cum era de așteptat, prezintă gradul cel mai scăzut de sărăcie (9%).

Educația

Nivelul de educație este cel mai important factor. Absolvirea liceului aproape anulează riscul de sărăcie. Fiecare ciclu suplimentar de învățământ absolvit marchează un salt semnificativ în reducerea persoane care au absolvit cel mult ciclul secundar de învățământ.

Distribuția teritoriala

Aproape trei sferturi dintre săraci se afla în rural, iar riscul sărăciei este mult mai ridicat în cadrul acestui mediu de rezidență (38%), însă în urban sărăcia este mai accentuată (deficitul de consum este mai ridicat în medie). Scăderea sărăciei și a sărăciei severe a caracterizat ambele medii de rezidență în ultimii ani.

Situația femeilor

În domeniul muncii există o segregare pe sexe a ocupațiilor, observându-se ca cele în care predomină femeile, sunt, în general, mai prost plătite. În România, bărbații reprezintă mai mult de jumătate din populația activă. Activitățile "feminizate" ale economiei naționale sunt sănătatea și învățământul, domenii în care salariile sunt mai mici decât salariul mediu pe economie. În 2005, rata de ocupare a femeilor între 15-64 de ani a fost de 51,5% și a bărbaților (cuprinși între aceleași vârste) de 63,9%. În ceea ce privește diferențele salariale, domeniile în care indicele diferenței de salarizare este deosebit de mare se înregistrează în industrie (30%), comerț (23%), învățământ (15%) și sănătate (12%). Ponderea femeilor care realizează salarii mai mari decât salariul mediu pe economie este de 33,1% și a bărbaților este de 38,9%.

Referitor la participarea echilibrată a femeilor și a bărbaților la luarea deciziilor, alegerile generale din 2004 nu au adus schimbări importante în ceea ce privește reprezentarea femeilor în structurile parlamentare și guvernamentale. Din 469 locuri de parlamentari, femeile dețin 50 de locuri (10,66%). În Camera Deputaților, femeile reprezintă 11,2%, iar în Senat 9,4%. În Guvernul constituit după alegerile din 2004, din 22 de miniștri 3 sunt femei (13,6%). În ceea ce privește funcțiile de conducere, la nivelul ministerelor acestea sunt ocupate în procent de 62% de bărbați și numai 38% de femei. La nivelul administrației publice locale femeile sunt slab reprezentate, din moment ce peste 80% din posturile de decizie sunt ocupate de bărbați. Femeile prefect sunt în procent de 7%, femeile sub-prefect de aproximativ 20%, femeile primar doar 4%, iar femeile consiliere județene sunt 16% din totalul consilierilor județeni.

Situația femeilor rome

Un studiu recent realizat de Programul pentru Participarea Romilor (RPP) din cadrul Open Society Institute "Broadening the agenda, the Status of Romani women in Romania" arată că, în proporție de 43%, femeile rome consideră că nu au drepturi egale cu bărbații iar motivul îl reprezintă inegalitățile ce rezultă din diferența de statut social dintre respondente și bărbații romi precum și din cauza tradițiilor. De asemenea, studiul a relevat faptul că 67,9% din femeile rome sunt casnice și doar 11% sunt angajate cu toate formele legale. Motivul pentru care numărul de participante pe piața muncii este atât de mic se datorează discriminării multiple de care acestea suferă, au declarat 58,4% din femeile rome întrebate.

Diferențele de gen pe piața muncii, în cazul populației romă sunt evidențiate în cadrul studiului realizat de către U.N.D.P. "Faces of poverty, faces of hope" lansat în anul 2005 care arată că bărbații romi neangajați sunt în

proporție de 20%, în timp ce femeile rome în proporție de 35%. Diferențele între bărbații și femeile rome se accentuează și în funcție de tipul de activități prestate pe piața muncii, aceste diferențe fiind mai ales influențate atât de educația formală cât și de cea informală. În această privință, femeile rome în proporție de 23%, cu vârste peste 16 ani, nu beneficiază de educație formală precum și 35% dintre femeile din vechea generație. Doar 3,7% urmează studii liceale. În privința bărbaților romi cu vârsta de peste 16 ani, doar 14% au beneficiat de educație formală, respectiv 16% în cazul bărbaților din vechea generație. Motivul principal, așa cum relevă și studiul Băncii Mondiale este faptul ca 3 din 5 romi trăiesc în condiții de sărăcie extremă.

Persoanele cu handicap

Potrivit Autorității Naționale pentru Persoanele cu Handicap, la data de 30.06.2006, ponderea persoanelor cu handicap în populația României era de 2,16%. Din punct de vedere al repartiției pe sexe, din numărul total al persoanelor cu handicap, 250.851 sunt femei, dintre care 8,825 sunt femei cu handicap instituționalizate. Scăderea masivă a numărului locurilor de muncă salariate după 1990, a afectat în primul rând persoanele cu handicap, iar locurile de munca protejate s-au diminuat. Personalul din cadrul sistemului de protecție a persoanelor cu handicap este insuficient din punct de vedere numeric și în general fără calificare profesională specifică.

Accesul la educație, asistență medicală, încadrarea în muncă, transportul public, condițiile de locuit și de mișcare în mediul fizic reprezintă domenii deloc sau insuficient rezolvate de autoritățile publice locale. Categoriile supuse celui mai mare risc de marginalizare sunt femeile, mame care fie îngrijesc copii sau adulți, fie sunt unicele îngrijitoare ale partenerilor de viață, fie au probleme de sănătate sau probleme sociale, fie locuiesc singure (nu au locuință și cu venituri foarte reduse sau absente), sau sunt persoane cu handicap.

Minoritățile naționale

Conform ultimului recensământ (2002), procentul reprezentat de cetățenii aparținând diferitelor minorități naționale se ridică la peste 10% din totalul populației. Astfel, în România există 20 de minorități naționale, reprezentate în Parlament prin intermediul a 19 organizații (minoritățile cehă și slovacă au optat pentru o organizație comună).

Categoria tinerilor între 15-29 ani

Conform "Diagnozei 2005 - Situația tineretului și așteptările sale", totalul populației tinere, cu vârsta cuprinsă între 15-29 de ani, reprezintă 23,7% din populația țării, din care 51,1% este populație masculină și 48,9% feminină. 58,9% dintre tineri locuiesc în mediul urban și 41,1% în mediul rural. În 2005, 43% din tinerii chestionați considerau că vor trăi mai bine, cei mai mulți tineri erau nemulțumiți de nivelul veniturilor (76%), de condițiile ca un tânăr să se poată realiza (65%), de viața politică (65%) și de piața forței de muncă (63%). Aproximativ 50% dintre tineri apreciau că se află în următoarele situații: se descurcă greu cu banii (58%), nu găsesc condiții favorabile să se realizeze în țară (48%) iar 1/3 nu găsesc un loc de muncă (33%). Situația locativă a tinerilor se prezenta astfel: cu părinții și/sau alte rude - 73,1%, cu familia proprie (partenerul de viață și copiii) - 17,4%, cu familia de bază (părinții și/sau socrii) și familia proprie - 3,5%, singuri - 3,3%, iar cu prietenii/în cămin -2,4%.

Populația vârstnică

În prezent, din cele 21,6 milioane de locuitori, 10,5 milioane sunt adulți, 5 milioane tineri și copii și 6 milioane sunt vârstnici. În anul 2006 rata de activitate a femeilor între 55-64 de ani este de 33,5%, comparativ cu cea a bărbaților de 48,4%. Aceeași statistică relevă faptul că nivelul de ocupare al femeilor între 55-64 de ani este de 33%, în timp ce al bărbaților este de 46,7%. Principalele probleme sunt dificultățile de percepere de către societate a persoanelor vârstnice ca reprezentând o importantă resursă culturală și profesională; slaba conștientizare de către societate a importanței îmbătrânirii active ca element de bază în asigurarea unei egalități de șanse, pe parcursul întregii vieți.

Minoritățile sexuale

Odată cu abrogarea articolului 200 Cod Penal și introducerea legislației anti-discriminare în România, situația actuală poate fi considerată stabilă din punct de vedere legal. Discriminarea lesbienei, homosexualilor, bisexualilor și trans-sexualilor (LGBT) este o realitate prezentă în domenii precum serviciile publice, relațiile de muncă, comportamentul și practicile angajaților Poliției Române, sistemul penitenciar, reflectarea în mass-media, chiar și în relațiile de familie. De asemenea, există prejudecăți și stereotipuri privind persoanele LGBT din România. Studiul Institutului de Politici Publice "Intoleranță, discriminare și autoritarism în opinia publică", publicat în 2003 indică cu claritate faptul că minoritățile sexuale ocupă primul loc între grupurile minoritare cel mai puternic respinse. Astfel, 40% dintre respondenți nu ar fi de acord ca în România să

trăiască homosexuali sau lesbiene, iar 93% nu ar accepta să lucreze cu un homosexual sau o lesbiană. Majoritatea europenilor cred că originea etnică, religia, handicapul sau vârsta unei persoane pot constitui un obstacol în găsirea unui loc de muncă, în pofida calificărilor egale; principalul mesaj consta în faptul ca europenii considera ca discriminarea este încă foarte răspândită în țările lor (64%) și sunt pregătiți să schimbe acest lucru. O vastă majoritate a europenilor sunt de părere ca persoanele cu dizabilități (79%), romii (77%), persoanele în vârstă de peste 50 de ani (69%) sau persoanele care au o origine etnica diferită (62%) sunt dezavantajate în cadrul societății în care trăiesc.

- în medie, femeile din Europa sunt încă plătite cu 15 % mai puțin decât bărbații pentru aceeași muncă; Ele ocupă în continuare mai puțin de un sfert din locurile parlamentare în UE;

- **persoanele în vârstă cunosc o rată de angajare de 40 % în comparație cu media de 62 % la nivel european; Șomajul în rândul tinerilor este mai mult decât dublu față de rata generală în Europa;**

- 10 % din populația UE are un handicap;

- mai mult de jumătate din populația tânără europeană cu orientare sexuală diferită de a majorității (lesbiene, homosexuali, bisexuali sau transsexuali) este încă ținta prejudecăților sau a discriminării la școală ori în familie;

- emigranții sau minoritățile etnice care trăiesc în zone urbane defavorizate sunt adesea expuși unui risc dublu de excludere socială – atât din cauza locului în care trăiesc, cât și a originii etnice.

Ce putem face noi pentru prevenirea marginalizării sociale ?

Fiecare dintre noi poate juca un rol. Astfel trebuie sa ne analizam propriul comportament și propriile atitudini față de grupurile defavorizate, să avem în vedere respectul diferențelor, educația non violentă, implicarea activă în viața socială, a categoriilor defavorizate, informarea acestor categorii despre drepturile pe care le au și despre instituțiile create special ca să-i ajute .

Bibliografie

1. Banton, M., *Discriminarea*, București, 1998.
2. ****Date statistice conform Autorității Naționale pentru Persoanele cu Handicap*, (2006), Institutul Național de Statistică.
- 3.****Intoleranța, discriminarea și autoritarism în opinia publică* – Institutul de Științe Politice și Administrative, București, 2003.
- 4.****Memorandumul comun în domeniul incluziunii sociale*, România, 2005.
5. Miftode, Vasile (coord.), *Populații vulnerabile și fenomene de automarginalizare*, Editura Lumen, Iași, 2002.

6. Mithaug, D., E., *Equal Opportunity Theory*, Sage Publication, London, 1996.
7. Neamțu, George (coord.), *Tratat de asistență socială*, Editura Polirom, Iași, 2003.
8. Pașoi, R., *Drepturile omului*, București, 2001.
9. *Programul pentru participarea romilor (PPR)* - Open Society Institute (2005).
10. *Recensământul populației din România (2002)*, București, 2002.

POLITICA AGRICOLĂ COMUNĂ A UNIUNII EUROPENE ȘI APLICAREA ACESTEIA ÎN ROMÂNIA

Conf. univ. dr. Claudiu PORUMBĂȚEAN
Universitatea de Vest „Vasile Goldiș” din Arad

Telefon: 0257 / 282324

E-mail: claudiuupp@yahoo.com

ABSTRACT. *Romania's negotiations to become a European Union member were officially inaugurated on February 15, 2000. Agriculture is the largest negotiation chapter. The enlargement had and will certainly have positive effects upon the Romanian agriculture: stimulation of trade exchanges as a consequence of the dropping up of the customs duties, the increase of the agricultural products and, consequently, of the farmers' income, the access to a much bigger market, of 450 million inhabitants.*

In order for the Romanian agricultural and food sector to become a competitive one, priority measures and steps are necessary both in the vegetal sector and in the animal-breeding and meat and dairy products processing sectors. Once the enlargement achieved, Romanian agriculture is taking the advantage of different types of assistance within the framework of the Common Agricultural Policy, but in order to absorb these funds it is important to know the governing principles. The basic principle of the community policy is to stimulate the farmers to adjust to the market signals, to produce what it is required to be produced on the market. Thus, the farmer will be determined to adjust the target with every quantity required, depending upon cost and quality competitiveness. This concept is called "decoupling", meaning the decoupling of the production subsidies and their connection to the surface.

Romania's tradition in animal-breeding for milk production may be an advantage for the implementation of chances to become an active participant to the intra-community trade. But tradition is not enough for Romania to be able to take advantage of the export opportunities. For this, we will have to improve the raw material milk quality and also of the products resulting from the processing, in order to allow the adjustment to the EU standards. Achieving the quality and cleaning parameters shall be performed by steps, until the end of the year 2009, mainly by adjusting the race structure and the coordination of this sector to the milk production farms and the stimulation of the processing animals per exploitation. Every month, the farmers' meetings are to be held in order to follow the adjustment of the production and processing units to EU standards.

Keywords: *Common Agricultural Policy, decoupling, trade exchanges, intracommunity trade.*

Politica Agricolă Comună (PAC)

Politica Agricolă Comună este printre primele politici comune adoptate de Uniunea Europeană, pe atunci, Comunitatea Economică Europeană (Tratatul de la Roma 1957). Geneza ei a fost o reacție la problemele alimentare care au urmat celui de-al doilea război mondial.

Trebuie precizat că termenul de „politică comună” reflectă una dintre trăsăturile definitorii ale PAC, aceea că, pentru circa 90% din produsele agricole, decizia nu mai aparține statelor membre, ci Uniunii Europene. Sunt două motive care au condus la apariția acestei politici:

Primul, a fost nevoia unei „fluidizări” a comerțului european cu produse agricole, și mai ales dorința țărilor exportatoare de a se asigura de certitudinea plasamentului produselor lor.

Al doilea motiv, a fost o anumită temere față de situația în care forța de muncă eliberată din agricultură ca urmare a mecanizării n-ar fi putut fi absorbită în același timp de celelalte sectoare ale economiei, caz în care veniturile agricole ar fi scăzut și mai mult relativ la cele din industrie⁷⁴.

Între politicile Uniunii Europene, politica agricolă comună (PAC) este privită ca una din cele mai importante. Aceasta nu numai din cauza bugetului acordat de Uniune pentru finanțarea acestei politici (care este de aproximativ 50% din bugetul total al Uniunii) a numărului de persoane afectate și a teritoriului implicat, ci și a importanței istorice și a atributelor suverane delegate de statele membre către nivelul comunitar de decizie. Importanța politicii agricole comune derivă și din legăturile strânse cu piața unică și cu uniunea economică și monetară, două domenii cheie ale integrării europene.

Politica agricolă comună este alcătuită dintr-o serie de reguli și mecanisme ce reglementează producția, procesarea și comerțul cu produse agricole în Uniunea Europeană, accentul punându-se, din ce în ce mai mult, pe dezvoltarea rurală⁷⁵.

În domeniul agriculturii, rolul UE a fost întotdeauna acela de a ajuta la:

- Asigurarea unei aprovizionări stabile a populației cu alimente sigure și la prețuri convenabile;
- Asigurarea unui nivel de viață rezonabil pentru fermierii UE, permițând totodată agriculturii să se modernizeze și să se dezvolte;
- Asigurarea continuării practicării agriculturii în toate regiunile UE

---

⁷⁴ *Politica agricolă*, Institutul European din România, Ed. Blueprint International, București, 2003, pag. 5.

⁷⁵ *Agricultură*, Centrul de resurse juridice, Ed.a 2-a.- Pipera Dacris, București, 2004, pag. 11.

Pe măsură ce PAC s-a dezvoltat și a devenit tot mai complexă, în concordanță cu cerințele cetățenilor UE, următorii factori au căpătat o importanță mai mare: grija pentru bunăstarea societății rurale; îmbunătățirea calității hranei în Europa; garantarea siguranței alimentelor; asigurarea protejării mediului pentru generațiile viitoare asigurarea unor condiții mai bune pentru sănătatea și protecția animalelor; realizarea tuturor celor de mai sus cu cheltuieli minime pentru bugetul UE (care este finanțat în principal de contribuabilii, respectiv cetățenii obișnuiți).

PAC și alte politici UE au condus la crearea unei mari piețe unice de produse agricole în UE și au ajutat UE să devină unul din actorii mondiali principali în domeniul agriculturii și alimentației⁷⁶.

Obiectivele politicii agricole comune

Inițial, **obiectivele PAC, stabilite prin Tratatul de la Roma din 1957**, au fost următoarele:⁷⁷

- **creșterea productivității în agricultură** prin promovarea progresului tehnic, prin asigurarea dezvoltării producției agricole și prin utilizarea optimă a factorilor de producție, în special a forței de muncă;
- **asigurarea unui nivel de trai echitabil pentru populația ocupată în agricultură**, în special prin creșterea veniturilor individuale ale persoanelor din sectorul agricol;
- **stabilizarea piețelor;**
- **asigurarea unei aprovizionări constante cu produse alimentare;**
- **asigurarea aprovizionării consumatorilor la prețuri rezonabile.**

O dată cu reformarea PAC și obiectivele acesteia s-au modificat. În conformitate cu **Agenda 2000, obiectivele PAC sunt următoarele:**

- continuarea proceselor de reformă începute în 1992 prin **reducerea prețurilor și creșterea valorii plăților compensatorii;**
- **îmbunătățirea competitivității produselor din UE prin scăderea prețurilor;**
- **garantarea siguranței și calității alimentelor pentru consumatori** prin îmbunătățirea procesării și marketingului produselor agricole;

⁷⁶ *Politica Agricolă Comună pe înțelesul tuturor*, Comisia Europeană, Direcția Generală pentru agricultură, 2004, pag.33.

⁷⁷ Claudiu Porumbăcean, *Poiliticile și instituțiile Uniunii Europene*, Ed. „Vasile Goldiș” Univerity Press, Arad, 2009, pag. 143-144.

- **îmbunătățirea sistemului de producție** prin protejarea mediului înconjurător și respectarea condițiilor de bunăstare pentru animale printr-o politică mai exigentă în acest sens;
- **integrarea componentei de mediu în instrumentele și obiectivele politicii agricole comune;**
- **introducerea în cadrul PAC a unei politici complexe de dezvoltare rurală**, care:
  - să permită asigurarea unor venituri stabile și a unui standard de viață echitabil pentru populația ocupată în agricultură;
  - să creeze oportunități și alternative de angajare fermierilor și familiilor lor;
- **simplificarea legislației;**
- **flexibilitate în domeniul alocării sprijinului PAC în statele membre.**

Principiile politicii agricole comune

PAC include următoarele principii:⁷⁸

a) Unitatea pieței

Unitatea pieței, definită prin articolul 7a al Tratatului CEE înseamnă **liberul tranzit al produselor agricole între statele membre**. Comerțul cu produse agricole trebuie să se desfășoare la fel de nestânjenit ca și în interiorul unui stat. Taxele vamale, restricțiile de ordin cantitativ și subvenționările nocive comerțului sunt interzise.

Pentru a crea o piață unică a acestor produse era necesar **să se instituie prețuri comune și reguli competiționale, relații de schimb stabile** (așa-numiții “green-money”) și **să se adapteze regulile statelor membre privind problemele de ordin administrativ**, din domeniul igienic și veterinar.

La sfârșitul anilor '60, Comunitatea a adoptat un **sistem de protecție și sprijin pentru produsele agricole**, care a izolat piața internă de piața externă. În 1962, Consiliul de Miniștri a stabilit **metodele de bază ale Organizării Comune de Piață (OCP)** în domeniul culturilor vegetale și animale. **Principalele elemente ale Organizării Comune de Piață a produselor** sunt:

---

⁷⁸ *Ibidem*, pag. 144-146.

- un **sistem de prețuri** (cu un număr variabil în funcție de tipul de OCP). În cadrul acestui sistem, *prețurile de intervenție joacă un rol deosebit în susținerea prețului pe piața comunitară, garantând o parte din veniturile producătorilor. Scăderea acestor prețuri, o dată cu reforma Mac Sharry, a indus necesitatea acordării unor plăți compensatorii directe*, în funcție de terenul cultivat și numărul de animale și *compensări mai substanțiale* pentru terenul lăsat necultivat. Intensitatea aplicării acestor mecanisme de garantare a depins în mare măsură de condițiile impuse de negocierile OCP. *Ultima reformă (Agenda 2000) a introdus o serie de alte măsuri legate de protecția mediului înconjurător*, cum ar fi ajutorul pentru suprafețele de teren lăsate necultivate și pentru împădurire, finanțate din bugetul de garantare Fondul European pentru Orientare și Garantare Agricolă (FEOGA);
- **mecanisme de garantare.**

b) Preferința pentru produsele comunitare

Produsele Comunității ar trebui să aibă întâietate în fața bunurilor de import. Pentru a preveni înlocuirea acestor produse cu altele de proveniență străină, era necesar un **sistem de protecție împotriva importului la prețuri scăzute**. Cum nivelul pieței internaționale era mai scăzut decât cel al Uniunii, a fost instituit un pachet de măsuri în cadrul PAC care proteja producția Comunității. **Taxele vamale, ajutoarele pentru producție, suprafața cultivată și primele individuale au atras preferința consumatorilor pentru produsele statelor membre.**

c) Solidaritatea financiară

În principiu, cheltuielile pentru PAC sunt suportate în mod colectiv de către statele membre. În 1962 a fost creat Fondul European de Orientare și Garantare Agricolă. Cheltuielile aferente PAC sunt suportate de acest Fond care administrează circa 50% din totalul cheltuielilor bugetului Comunității.

FEOGA finanțează în întregime mecanismele de susținere a prețurilor, restituțiile la export și intervenția publică de piață și, parțial, fondurile structurale destinate dezvoltării rurale.

Dacă, totuși, facem suma cheltuielilor pentru agricultură ale Comunității și a cheltuielilor fiecărui stat membru, observăm că numai aproximativ 2% din bugetul total al UE și al statelor membre este folosit pentru agricultură.

Politica agricolă în România Situția agriculturii românești în perioada de tranziție la economia de piață

După anul 1990, sectorul agricol din România nu s-a bucurat de o percepție prea favorabilă. Agricultură a fost o activitate ineficientă sau pre puțin eficientă, ocolită de investitori, dar, totuși, punct de atracție pentru o pondere însemnată a populației. Ea joacă un important rol social, constituind o „plasă de siguranță” pentru persoanele care nu pot găsi de lucru sau nu pot obține salarii satisfăcătoare în alte sectoare ale economiei.

Mulți fermieri români practică o agricultură de subzistență, peisajul agricol fiind dominat de un număr mare de ferme mici, familiale, care exploatează fâșii înguste de teren, fără a putea obține o producție însemnată. Mai mult, o mare parte a rezultatelor activității agricole a acestor ferme este destinată autoconsumului.

Piața agricolă, la rândul său, nu este deplin funcțională, multe din produsele de bază ale agricultorilor și fermierilor nu pot fi vândute adesea decât pe sume derizorii unor intermediari, de multe ori deținând monopol local.

Fermierii contestă adesea nivelul scăzut al subvențiilor-de care au nevoie în cazul în care se confruntă cu costuri de producție prea mari față de prețurile la care reușesc să își desfacă produsele. Ei solicită și protecție comercială față de concurenții din afară. Se ajunge la o situație dramatică: producătorii naționali nu rezistă concurenței străine, se confruntă cu o serie de lipsuri, dar totuși nu părăsesc activitatea agricolă pentru că, spun ei, nu au altă alternativă.

Slaba activitate a sectorului agricol din România și-a impus amprenta și asupra calității unora dintre produsele obținute, iar acest aspect va deveni foarte important în condițiile în care România va deveni membră a UE și va aplica PAC.

Ponderea producției agricole în PIB a scăzut semnificativ:

Ponderea producției agricole în PIB în intervalul 1994-2001

Anul	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Ponderea agriculturii în PIB	20,6	20,7	20,1	19,5	15,8	14,8	12,6	14,6

În România, scăderea ponderii producției agricole în PIB a fost însoțită de o creștere importantă a ponderii populației agricole în totalii populației civile

ocupate. Evident o astfel de corelație nu poate sugera decât scăderea eficienței producției agricole⁷⁹.

Anul	1990	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Pondere populației agricole în totalul populației ocupate	28,2	40,3	38,0	39,0	40,0	41,7	42,8	44,4

Structura populației agricole din România nu constituie o premisă favorabilă unei exploatare agricole eficiente: populația națională este îmbătrânită și, în general, slab calificată.

Chiar și în valoare absolută, producția agricolă din România a scăzut față de anul 1989. Indicii producției agricole pentru perioada 1989-2000 reflectă acest trend:

Indicii	1989	1992	1996	2000
Producția agricolă	100	84,4	99,2	85,7
- sector vegetal	100	82,5	101,7	89,2
- sector zootehnic	100	88,0	95,0	82,2

Scăderea producției nu a fost însoțită de o scădere proporțională a consumului de produse agricole, ceea ce s-a tradus prin indici subunitari ai autosuferinței pentru o serie de produse agricole. O scădere a indicilor de autosuferință până la valori subunitare determină o creștere a importurilor și, în lipsa unei creșteri la fel de mari a exporturilor, la accentuarea deficitului balanței comerciale pentru produse agricole.

România este al doilea producător agricol din Europa centrală și de est, după Polonia, fiind avantajată în acest sens și de suprafața agricolă importantă

---

⁷⁹ *Politica agricolă*, Institutul European din România, pag. 21.

deținută, respectiv 14,8 milioane hectare. Atât solul, cât și clima din România favorizează o exploatare agricolă eficientă⁸⁰.

Politica agricolă a României în perioada de tranziție la economia de piață

Măsurile de politică agricolă adoptate în acest interval de timp au variat ca sferă de cuprindere și intensitate. Politică agricolă românească poate fi caracterizată succint, pe trei etape, fiecare dintre acestea prezentând anumite particularități ce urmează a fi evidențiate. În linii generale, se poate spune că debutul a fost destul de lent și destul de puțin cuprinzător, procesul de reformă fiind îmbogățit și accelerat cu deosebire în ultimii ani. Sigur la această evoluție a contribuit și presiunea exercitată de preconizata aderare a României la UE în anul 2007.

Perioada anilor 1990-1996 nu s-a caracterizat printr-o paletă largă a problemelor supuse reformei agricole, și nici printr-o încercare de apropiere a mecanismelor naționale de intervenție de mecanismele specifice PAC. Punctul central al măsurilor adoptate în acest interval de timp îl constituie, reforma funciară.

O altă direcție de acțiune a politicii agricole din România în acest interval de timp a avut în vedere prețurile. În primii ani de tranziție (1990-1993), s-a optat pentru o politică a prețurilor agricole mici, pentru a minimiza cheltuielile consumatorilor și pentru a ține sub control inflația. Prețurile agricole au fost liberalizate treptat în anii următori (1993-1996), fiind exceptate de la acest regim unele produse de „importanță națională”.

În acest interval, relația României cu UE a fost marcată de intrarea în vigoare, la 1 februarie 1995, a Acordului de asociere a României la UE. Acordul prevede ca părțile să aplice principiul liberalizării progresive a comerțului bilateral cu produse agricole⁸¹.

---

⁸⁰ *Ibidem*, pag. 22.

⁸¹ *Ibidem*, pag. 23-24.

Rezultatele negocierilor la capitolul 7 - Agricultura

Negocierile de aderare a României la UE au fost lansate oficial la 15 februarie 2000. Agricultura este cel mai vast capitol de negociere. Cu excepția legislației în domeniul veterinar și fitosanitar, capitolul este compus în mare parte din regulamente, respectiv legislația va fi direct aplicabilă la data aderării și care nu necesită transpunerea din partea țărilor candidate. Accentul în cadrul pregătirilor se va pune așadar pe capacitatea țării candidate de a aplica și pune în vigoare acquis-ul comunitar. În domeniul veterinar și fitosanitar, legislația comunitară constă în principal din directive.

Transpunerea completă a acquis-ului din acest domeniu în legislația națională reprezintă o sarcină majoră pentru țările candidate.

Capitolul de negociere referitor la agricultură acoperă următoarele domenii principale:

- a. aspecte orizontale: garantarea și orientarea, mecanisme de schimb comercial, politica în domeniul calității, agricultura organică, rețeaua de date contabile specifice, subvenții de stat.
- b. organizarea pieței comune: culturile arabile, cereale, semințe oleaginoase și culturi proteice; cereale ne-alimentare prelucrate, amidon din cartofi, substituenți cerealieri, orez, zahăr, culturi de plante pentru producția de fibre.
- c. culturi specializate: fructe și legume; vin și alcool; banane, ulei de măsline, tutun;
- d. produse alimentare: lapte și produse lactate, carne de vacă, carne de oaie; carne de porc;
- e. dezvoltarea rurală
- f. legislația în domeniul veterinar sistemul de control de pe piața internă; identificarea și recensământul animalelor, protecția sănătății publice; asigurarea condițiilor corespunzătoare de viață pentru animale; legislația specifică zootehniei;
- g. legislația în domeniul fitosanitar: organisme dăunătoare, calitatea semințelor și a materialului săditor, drepturi privind varietatea plantelor, produse utilizate pentru protecția plantelor/pesticide; nutriția animalelor⁸²;

---

⁸² <http://ec.europa.eu/romania/information/publications/>

Finanțare

În urma negocierilor s-au obținut finanțări comunitare de 4,721 miliarde euro pentru perioada 2007-2009, din care:

-1,613 miliarde euro sunt alocate pentru mecanismele Politicii Agricole Comune (0,881 miliarde euro plăți directe și 0,732 miliarde euro pentru măsuri de piață)

- 2,308 miliarde euro pentru dezvoltarea rurală

- aproximativ 0,800 miliarde euro pentru măsuri structurale în domeniul dezvoltării rurale și pescuitului.

Rezultatele se concretizează în: perioade de tranziție; drepturi acordate și rezultate cu impact financiar.

Perioade de tranziție

1. 3 ani, până la 31.12.2009 pentru modernizarea, retehnologizarea unităților de tăiere și alinierea la cererile europene a 28 de unități pentru producția cărnii proaspete și a produselor din carne (carne roșie-26 de unități, carne pasăre – 2 unități)
2. 3 ani, până la 31.12.2009 pentru modernizarea și retehnologizarea unităților de procesare a laptelui (28 unități), precum și pentru organizarea centrelor de colectare și a celor de standardizare a laptelui.
3. 3 ani până la 31.12.2009 pentru conformarea la cerințele comunitare a fermelor de animale, de lapte și la calitatea laptelui crud obținut.
4. 2 ani, până la 31.12.2008 pentru utilizarea produselor de protecție a plantelor, omologate în prezent în România, care conțin substanța activă 2,4 D, incluse în Anexa I a Directivei 91/414.
5. 3 ani, până la 31.12.2009 pentru utilizarea produselor de protecție a plantelor, omologate în prezent în România, și care conțin următoarele substanțe active incluse în Anexa I a Directivei 91/414/CEE: sulf, acetoclor, dimetoat.
6. 8 ani, până la 31.12.2014 pentru defrișarea suprafețelor de 30.000 ha ocupate cu hibridi și replantarea acestora se va face cu soiuri din specia *Vitis vinifera*, cu recunoașterea dreptului de plantare⁸³.

Drepturi acordate

1. România a obținut drepturi suplimentare de plantare a viței de vie pentru vinuri de calitate cu denumire de origine controlată și struguri de masă, de 1,5% din suprafața totală cultivată cu viță de vie.
2. S-a obținut dreptul de adăugare a zaharozei pentru îmbogățirea musturilor în

---

⁸³ Parlamentul României, Direcția Generală Implementare, 2005, pag. 1.

- zahăr în vederea ridicării potențialului alcoolic al vinurilor.
3. S-a obținut recunoașterea și protecției denumirilor de origine și geografice pentru:
    - 13 băuturi spirtoase din prune, respectiv: țuică, horincă și turț
    - 5 băuturi spirtoase din distilat de vin, respectiv vinars
    - 7 tipuri de lapte
    - 3 tipuri de iaurt
    - 1 lapte bătut
    - 4 tipuri de caș
    - 21 de tipuri de brânză
    - 26 de tipuri de cașcaval
    - 8 tipuri de telemea
    - 1 tip de salam (Sibiu)
    - 1 tip de cârnați (Pleșcoi)
    - 2 tipuri de pâine
    - 2 tipuri de covrigi
    - 1 plăcintă
    - 1 magiun.
  4. Recunoașterea și protecția denumirii generice pentru băutura spirtoasă palincă
  5. România a obținut derogarea de la normele sanitar-veterinare, pentru producerea prin mijloace tradiționale pentru 58 de tipuri de brânză și produse lactate de vacă, oaie, capră și bivoliță.
  6. România a obținut posibilitatea utilizării a 20% din fondurile destinate dezvoltării rurale pentru finanțarea suplimentării plăților directe⁸⁴.
Rezultate cu impact financiar⁸⁵:

COTE

Lapte (total: 3.245.000)	3.057.000, din care: 1.093.000 t livrate la fabrici și 1.964.000 t vânzări directe + Rezerva: 188.000 tone
Zahăr (total 448.781)	Zahăr alb: 109.164 tone Izoglucosa: 9.981 tone Cota de procesare: 329.636 tone (din trestie de zahăr)

⁸⁴ *Ibidem*, pag. 2.

⁸⁵ *Ibidem*, pag. 3.

Plafone animale (capete)

Vaci la alăptat	150.000 capete
Bovine pentru abatorizare	1.233.000 capete
Primă îngrășat bovine	452.000 capete
Plafon național ovine	5.880.620 capete

Plată suplimentară bovine	858.260 Euro
Plată suplimentară ovine	6.216.782 Euro

Suprafața de referință - Culturi arabile-eligibila plată directă	- suprafața de referință: 7.012.666 ha - randament de referință: 2.65
Nuci-suprafața garantată	1.645 ha
Hamei - suprafața garantată	198 ha
Tomate-calitate garantată pentru procesare	50.390 tone

Piersici - calitate garantată pentru	523 tone
Tutun-cantitate garantată	12.312 tone
Orez - suprafață garantată	500 ha
In și cânepă - cantitate garantată	963 tone

Semințe

Orez - Ajutoare pentru producție	100 tone
Altele	2.294 tone

Rezultate comparative cu celelalte state candidate

România a obținut 50 de perioade de tranziție și aranjamente tranzitorii, acestea fiind cele mai multe perioade de tranziție dintre toate statele care fac parte din actualul val de extindere

- Polonia a obținut 48 de perioade de tranziție
- Ungaria. 35
- Malta . 47

Capitolul 7. Agricultura

- România a obținut cele mai multe perioade de tranziție și aranjamente la acest capitol, dintre toate statele candidate (13, față de Polonia, care a obținut 12)
- România a obținut în negocieri o perioadă de tranziție de 3 ani pentru modernizarea unităților de prelucrare a laptelui și cărnii, cu introducerea, în Tratat, a unui mecanism de actualizare până la data aderării
- Dat fiind specificul acestui sector agricol, România a obținut perioadă de tranziție de 8 ani pentru eliminarea din cultură a viilor hibride de pe o suprafață de 30.000 ha (față de 130.000 ha inițial) și replantarea acestora cu soiuri din specia *Vitis vinifera*, cu recunoașterea dreptului de replantare (nici un alt stat nu a mai obținut această perioadă de tranziție)
- România a obținut alte perioade de referință pentru negocierea cotelor de producție decât celelalte state candidate (2000-2002 față de 1997-1999), ceea ce i-a permis obținerea de cote bune, apropiate de potențialul de producție al țării. La aceste cote, principala problemă este realizarea, până la data aderării, a unor producții apropiate de cote, pentru că altfel, există riscul diminuării acestor cote⁸⁶. România s-a orientat spre dezvoltare rurală (pentru a rezolva problema suprapopulării din agricultură și a fermelor de subzistență) și spre sectoarele unde avea potențial de dezvoltare (zootehnie, cereale, viță-de-vie, lapte, zahăr); Polonia s-a orientat cu prioritate spre plăți directe, iar Bulgaria, spre produse cu caracter tradițional, în special sectorul legumicol;
- România a obținut posibilitatea suplimentării cu până la 20% a plăților directe din fondurile pentru dezvoltare rurală
- La cereale s-a obținut în negocieri o suprafață de bază pentru culturi arabile (cereale, oleaginoase, proteaginoase, în pentru ulei, în fibră, cânepă fibră) de 7,01266 milioane de hectare pentru care România va primi subvenții de la Uniunea Europeană.
- Pentru restul de 2,4 milioane ha de teren (cultivate cu culturi furajere, de cartofi, sfeclă, legume, tutun, pepeni, plante medicinale, etc), se vor primi subvenții, în cuantumurile prevăzute de acquis-ul comunitar pentru cultura respectivă. România a obținut o cotă de zahăr care practic acoperă consumul intern, formată din cota de zahăr din sfeclă (109.164 t), o cotă de procesare a zahărului din trestie de 329.636 t (în condițiile în care Slovenia a reușit să obțină o cotă similară, de doar 20.000 t, iar pe piața europeană există o

---

⁸⁶ <http://www.euractiv.ro> .

- supraproducție de zahăr) și o cotă de izoglucoză (aproape 10.000 t).
- România a obținut cea mai mare cotă între cei 12 candidați din solicitarea inițială (94,3%), Polonia obținând 89,5%, din solicitarea inițială
  - Am obținut 3,9 miliarde la capitolul Agricultură (la care se adaugă 800 de milioane fonduri structurale); Polonia a obținut 4,6 miliarde pt agricultură, iar Bulgaria 1,552 miliarde euro⁸⁷.

*
*   *

Integrarea României în Uniunea Europeană presupune și dezvoltarea unui sistem agricol modern, care să asigure un nivel de viață echitabil populației rurale și o aprovizionare la prețuri rezonabile consumatorilor, cu garantarea liberei circulații a mărfurilor pe teritoriul Comunității Europene.

România a acceptat acquis-ul în vigoare la data de 1 aprilie 2004, solicitând 6 perioade de tranziție, care vizează modernizarea fermelor zootehnice și a unităților de procesare carne-lapte, defrișarea plantațiilor de vii hibride și folosirea unor produse de protecție a plantelor.

Aderarea a avut și va avea, în mod cert, efecte pozitive asupra agriculturii românești: stimularea schimburilor comerciale ca urmare a eliminării taxelor vamale, creșterea prețurilor produselor agricole și implicit, a veniturilor fermierilor, accesul pe o piață mult mai mare, de 450 milioane locuitori.

Pentru ca sectorul agroalimentar românesc să devină competitiv, sunt necesare măsuri și acțiuni prioritare, atât în sectorul vegetal, cât și în cel zootehnic și al prelucrării cărnii și laptelui.

A fost negociată o perioadă de tranziție de 8 ani pentru defrișarea suprafețelor ocupate cu hibrizi interziși și replantarea acestora cu soiuri din specia *Vitis Vinifera*, cu recunoașterea dreptului de replantare. De asemenea, o condiție de aderare a reprezentat-o introducerea sistemului obligatoriu de distilare a subproduselor vinicole, precum și implementarea sistemelor de intervenție pentru stocarea vinurilor de masă, astfel încât toate mecanismele de piață vitivinicole să funcționeze la 1 ianuarie 2007.

În ceea ce privește suprafețele cultivate cu cereale, acestea vor trebui diminuate cu cel puțin 2 500 ha, în favoarea cultivării cu legume și plante tehnice, cum ar fi: floarea soarelui, tutun, sfeclă de zahăr, soia.

A trebuit avută în vedere și redresarea pomiculturii, prin înființarea de noi plantații de pomi și arbuști fructiferi pe suprafața de 30 ha, până în anul 2007.

---

⁸⁷ <http://www.gov.ro> .

Odată cu integrarea, agricultura românească beneficiază de diferitele forme de ajutor din cadrul Politicii Agricole Comune, dar pentru a absorbi aceste fonduri este important să cunoaștem mecanismele de funcționare. Ideea de bază a politicii comunitare este motivarea fermierului de a se racorda la semnalele pieții, de a produce ceea ce se cere pe piață. Astfel, el va fi determinat să-și schimbe ținta de la cantitate la cantitate cerută, competitivitate a costurilor și calitate. Acest concept se numește „decuplare”, adică decuplarea subvențiilor de producție și legarea lor de suprafață.

Fermierul european primește subvenția doar în anumite condiții: dacă utilizează o suprafață de pământ eligibilă, dacă deține pentru această suprafață de pământ un drept de plată, dacă îndeplinește anumite condiții de mediu și dacă a făcut cerere în ultimii trei ani. În prezent, în UE, subvențiile care se acordă sub formă de plăți directe se ridică la aproximativ 63 Euro/hectar.

Țările noi membre nu vor primi de la început același nivel al plăților pe hectar. Ele vor ajunge la nivelul amintit treptat, începând cu 25% din nivelul mediu european la data de 30 aprilie 2003 (când s-a aprobat perspectiva financiară) și crescând anual cu câte 5% în primii 3 ani după aderare, după care cu 10% anual, până la atingerea nivelului respectiv. România a negociat un pachet financiar de 881 milioane Euro pentru plăți directe în 2007 și 2008.

Angajamentele asumate de țara noastră în cadrul negocierilor de aderare la Uniunea Europeană, vizează și domeniul alimentar și al siguranței alimentelor. Un loc important în procesul de aderare îl ocupă crearea unui sistem pentru identificare și înregistrarea animalelor, care trebuie să cuprindă următoarele elemente: mijloace de identificare (crotaliere sau transponder), o bază de date computerizată și registre de exploatare completată de către deținătorul de animale. Prin aplicarea acestui sistem se vor facilita monitorizarea și controlul mișcărilor de animale, al comerțului cu animale și produse de origine animală.

Este de la sine înțeles că de funcționarea unor astfel de programe depinde obținerea de produse alimentare mai sigure, deoarece ele permit supravegherea și controlul fiecărei verigi a lanțului alimentar (se va putea cunoaște proveniența produselor, condițiile de creștere și de furajare, acțiunile veterinare aplicate animalelor respective etc).

După implementarea sistemului de identificare și înregistrare a animalelor, toate activitățile care se referă la premii, subvenții, despăgubiri, precum și la sistemul de asigurare-reasigurare a animalelor vor funcționa prin intermediul informațiilor furnizate de baza națională de date.

Acțiunea de identificare și înregistrare a animalelor nu implică cheltuieli din partea proprietarilor de animale.

Tradiția României în creșterea animalelor pentru producția de lapte se poate constitui într-un atu pentru valorificarea șanselor de a deveni un participant activ la comerțul intracomunitar. Tradiția însă, nu este suficientă pentru ca

România să poată valorifica disponibilitățile pentru export. Pentru aceasta, va trebui să îmbunătățim calitatea laptelui materie primă și a produselor rezultate din procesarea acestuia, care să permită alinierea la standardele comunitare.

Atingerea parametrilor de calitate și salubritate se va face etapizat, până la sfârșitul anului 2009, în principal prin modificarea structurii de rasă și canalizarea acestui sector spre specializarea fermelor pentru producția de lapte și stimularea numărului de animale pe exploatație. În fiecare lună se vor organiza întâlniri cu fermierii pentru a se urmări alinierea unităților de producere și procesare la standardele Uniunii Europene.

În prezent, începând cu data aderării, producătorii trebuie să se încadreze în criteriile comunitare de acordare a primei de lapte stabilite pe exploatație, pe tona de lapte și pe an. E foarte important de știut că subvenția se acordă numai dacă vor fi respectate plafoanele de cantitate, cota individuală fiind stabilită în funcție de cota pe țară și numărul de producători.

Aceștia nu mai pot produce lapte ca materie primă doar pentru a putea beneficia de subvenție, fără să-și pună problema desfacerii. Mai mult, în cazul în care depășesc cotele stabilite, vor fi penalizați, considerându-se că prin astfel de practici influențează oferta de lapte pe piață și creează o presiune în sensul diminuării prețului de piață al laptelui.

Producătorul trebuie să știe că intrarea în Uniunea Europeană înseamnă că nu-și mai poate vinde laptele direct în piață, în sticlă de plastic și că, fără a deține o cotă individuală, nu-și va mai putea valorifica producția pentru procesare sau vânzare direct consumatorilor. Nici procesatorul nu va mai putea vinde lapte la pungă, după 2007, pentru că în țările UE laptele este ambalat în cutii de tip tetrapack.

A GUIDE FOR AUTHORS

The quarterly journal *Society and Politics*, issued by the Western University “Vasile Goldiș” of Arad, evaluated by the National Council for Scientific Research in Higher Education, category C, indexed in the CEEOL (www.ceeol.com) International Database (IDB) in Frankfurt, Germany, Index Copernicus International – Poland (www.indexcopernicus.com) and DOAJ - Sweden (www.doaj.org), with the print ISSN: 1843-1348 and on-line ISSN: 2067-7812, publishes original research papers, scientific works validated during international conferences, studies and reviews, written by authors from within the country and abroad.

The articles shall be submitted in both Romanian and English. The editorial staff shall not consider articles that are not easily readable in English.

1. Important specifications

- Through the publication of a work in the journal, the copyright is transferred to the journal and, consequently, the work can no longer be sent for integral or partial publication to another journal, unless the Editorial Committee approves of this. Likewise, the journal does not publish works having appeared in other journals in the country or abroad.
- The journal is issued twice a year, in the months of April and November. In order to be published in the April issue, manuscripts must be submitted until January 15, and in order for them to be published in the November issue, they must be submitted until September 15.
- The works must be around 10-15 A4 pages long (including graphs and tables), written in Times New Roman, font size 11, single spacing. The use of diacritics is obligatory.
- Submitted works must be formatted in Word 2003, with the ".doc" extensions.
- Articles failing to comply with the requirements mentioned in this guide shall be rejected before being given to *peer review*.

2. Text editing recommendations

Title: The title must reflect the content of the article.

Abstract: The abstract must comprise sufficient information for readers to appreciate the nature and significance of the subject. It must underline the objectives of the article, the research method, the data collection and processing procedures and the main results.

Key words: The work shall contain 4 – 6 key terms (words or phrases) indicating the essence of the work, while ensuring the correspondence to the title and abstract of the article.

Introduction: The introduction must reflect the current phase of knowledge, the research being undertaken in the field and the purpose of the article.

The body of the work: The structure of the article must be logical and clearly emphasised in titles and subtitles with an appropriate hierarchy. In order for readers to be able to understand the purpose of the article, the following requirements shall be met: the use of the recognized terminology in the field; a detailed description of the methods employed; the clear enunciation of results and the emphasis of implications.

Conclusions: Conclusions have the role of summarizing the contributions of the work, of highlighting its importance and of indicating future research directions.

3. Rules regarding the format of the article

The title of the article shall be written in capital letters, in Times New Roman, font size 14, bold, centred, on the top of the page.

The authors' names shall be written on the left of the page, single-spaced, while specifying: the scientific title, the university or institution to which they are affiliated, their city and country of residence, their telephone number and email address. This will be written in Times New Roman, font size 12, bold, italic.

The abstract in English shall be written in Times New Roman, in 100-200 words, font size 10, italic, justified, single-spaced. No abbreviations shall be used in the abstract.

Keywords, between 4 and 6, font size 12, italic, centred.

The body of the work shall be written in Times New Roman, font size 11, single-spaced.

Tables and figures: Their content shall be written in Times New Roman, font size 10, and the title of a table's columns shall be written in Times New Roman, font size 10, bold. The titles and numbers of tables shall be placed above them, and the titles and numbers of figures below them. The numbers of tables and figures shall be positioned within the body of the text, in a parenthesis, where reference is made to them, for example: (fig. 1), (table 1).

Equations and formulas shall be numbered, and their corresponding numbers placed in parentheses, on the right.

Abbreviations and acronyms shall be explained the first time they are used in the text of the article.

References, quotations and bibliography:

Quotation rules

All articles that are submitted for reviewing must meet the quotation requirements listed below. This is one of the conditions for the acceptance of the manuscript for publication.

The Harvard referencing system is used within the text.

Example: (Popescu 2004, p.7) or (Popescu 2006, pp.7-9). At the end of the article, all quotations used in the text must be introduced in the 'Reference' section.

Example: (Reference section)

Popescu, I., *Reforma administrației*, Cluj-Napoca: Accent, 2004.

All bibliographical references must be numbered.

If there are any explanations that you do not wish to include in the main text, use footnotes (no footnotes are accepted in the case of titles or reference lists). All footnotes must end in a full stop (.).

1. Books

Author, *Title*, publishing house, year, page.

Example: Veblen, T., Popescu, I. and Valea, M., *The Place of Science in Modern Civilization*, New York: Huebusch, 1919, p. 132.

2. Articles

Author, *Titlu*, year, *Journal*, number/issue (if applicable), and the interval of pages in the journal where the article is found.

Example: Marais, E., and Gregor, S., *The Police Service in South Africa*, 1996, New Law Journal, 146, p. 1235-1245.

3. Contributions to collective volumes

Author, *Title*, In [the name of the editor] (ed.), Title of the collective volume, publishing house, year, page or pages that were quoted.

Example: Dubinskas, F. A., *Janus Organizations: Scientists and Managers in Genetic Engineering Firms*, in Dubinskas (ed.), Making Time, PA: Temple University Press, 1988, pp. 147-182.

4. Newspaper articles

Author (if known), *Title*, Newspaper, date, page.

Example: A. Lewis, *The War Crimes Tribunal Works*, International Herald Tribune, 31 July 1995, p. 5.

5. Documents of international organizations

- Documents of the European Union

Directive 7/23/EC, OJ L 181, 9.7.1997, p. 1

Regulation (EC) number 2027/95

- Other documents

For all other types of documents please refer to the official referencing style used by the organizations that issued those documents.

6. Internet

If articles, reports, and official documents that are available online are used, their quotation will be made according to the rules above, with the mention that the document is available online at the complete URL address, mentioning, as well, the last date when the site was accessed.

Example: Popescu, G., *Planul urbanistic al Clujului*, [Online] Available via [http://www.primariaclujnapoca.ro/.](http://www.primariaclujnapoca.ro/), cited 1 April 2009.

7. Official national documents

For all official national documents, please refer to the official referencing style used by the organizations that issued those documents.

4. Instructions for the submittal of articles in and electronic format

Manuscripts shall be sent to the e-mail address miovan@uvvg.ro or, on an electronic support and in print, to the address of the editorial office: Western University „Vasile Goldiș”, 310025 Arad, Revolution Bd., no. 94-96 – the “Society and Politics” journal.

Further information: telephone /fax - 0040/0257/284899.

Contact person : Professor Dumitrean Daniela